

kara KIZIL

anarşist komünist dergi

haziran-temmuz ağustos 2005

NOTLAR

ÖRGÜTLENME

karakızıl

anarşist komünist dergi haziran-temmuz-ağustos 2005

NOTLAR

Bakunin'in Devrim ve
Devrimci Örgüt Düşüncesi _____ 2 - 9
Andrew Flood

Anarşistler Ne Çeşit
Örgütlenmeler İnşaa Ederler? _____ 10 - 29
The Anarchist FAQ Editorial Collective

Özgürlüğün Örgütü _____ 30 - 34
Zafer Onat

Especifismo _____ 35 - 36
Furious Five Collective

Devrimci Anarşizm ve
Politik Partiler _____ 37 - 39
Alianza Comunista Libertaria

Şili: Anarşist Komünist Örgüt ve
Koşulların Gerektirdikleri _____ 40 - 43
Jose Antonio Gutierrez Danton

WSM: Perspektiflerimiz _____ 44 - 50

Röportaj: Polonya Anarşist Federasyonu _____ 51 - 54
Pete Stidman

Kronştad 1921-Sokak Yayınları'nın Önsözü _____ 55 - 64

Örgütlenme kavramı anarşistler arasında, hareketin tarihi boyunca üzerinde en fazla tartışılmış konulardan biridir. Bu meselede, kendini anarşist olarak tanımlayanlar arasında taban tabana zıt görüşler savunulmuştur. Bir dönem yükselen bireyci, örgütleneme karşıtı anlayış anarşizmin bu şekilde algılanmasına (ya da kasıtlı olarak bu şekilde anlatılması) yol açmıştır. Ancak tarihte pek çok örneği bulunan toplumcu anarşizm için örgütlenme zorunluluktur. Asıl mesele örgütlenmenin varlığında değil nasıl olması gerektiğindedir. Anarşizmin devletçi sosyalizmden ayrıldığı temel nokta hiyerarşik olmayan, özgürlükçü örgütlenmelerin yaratılması gerektiği düşüncesidir.

Örgütlenme meselesinde süregelen tartışmalara bu coğrafyadan bir katkı sunabilmek için bu sayıda "örgütlenme" başlığını seçtik. Bu coğrafyada bu konudaki deneyimlerin sınırlı olmasından dolayı genel olarak farklı ülkelerdeki örnekler üzerinde durduk, toplumcu anarşizm içindeki çeşitle eğilimlerden ve bunların yansımalarından bahsederek mevcut teorik birikime bir katkı sağlamaya çalıştık.

İletişim

karakizilnotlar@yahoo.com

İnternet adresi

<http://www.karakizilnotlar.tk>

Bu dergi ticari amaçla çıkartılmamaktadır. İsteyenler tarafından çoğaltılabilir, içindeki yazılar kullanılabilir

Bakunin'in Devrim ve Devrimci Örgüt Düşüncesi

Andrew Flood

Aşağıdaki yazıda Bakunin'in örgütlenmeye dair öne sürdüğü düşünceler nispeten nesnel bir biçimde ortaya konmakta. Bakunin'in, gerçek bir devrim için zorunlu olduğunu öne sürdüğü, özgürlükçü bir örgütlenme biçimi ve kitleleri özneleştirilen bir mücadele yöntemini ortaya koyma çabası anlatılıyor. Bu çabanın önemi vurgulanırken, çelişki barındıran tarafları da eleştiriliyor. Yazı Bakunin'in düşüncelerine, "özgürlükçü bir toplumu kurma isteği ile, bunun tek mümkün yolu olan güçlü ve otoriter bir devleti yıkmaya zorunluluğu arasındaki bariz çelişkinin nasıl ele alınabileceğine dair bir başlangıç noktası" olarak yaklaşıyor.

İrlanda'daki İşçi Dayanışma Hareketi'nin (Workers Solidarity Movement) teorik yayını olan Red&Black Revolution dergisinin 2002 kış tarihli 6. sayısında Andrew Flood imzasıyla yayımlanmıştır.

Michael Bakunin'in yakın arkadaşı olan Rus devrimci liberal Alexender Herzen'in anlattığı hikâyeye göre, Bakunin Paris'ten Prag'a yolculuk yaparken, alman köylülerinin isyanıyla karşılaşır. Köylüler "kalenin etrafında gürültü koparmakta ve ne yapacaklarını bilmemekteydiler. Bakunin arabadan indi ve isyanın neyle ilgili olduğunu bulmakla zaman yitirmeden, köylüleri düzene soktu ve onları öyle yetenekli bir şekilde yönlendirdi ki, yolculuğuna devam etmek üzere koltuğuna geri döndüğünde, kale dört tarafından da yükselen alevler içindeydi". [1]

Bakunin 1848'den öldüğü 1876'ya kadar Avrupa devrimci hareketinin içindeki bir devdi. 1.90lık boyu ve 110 kilogram ağırlığıyla kelimenin tam anlamıyla bir dev ve burjuvazinin hayalini zaptetmiş bir şeytandı. Çoğu kez anarşist hareketin babası olarak betimlenmesine rağmen bugün onun devrimci örgüt düşünceleri anarşistler

ve marksistler tarafından yeterince anlaşılamamıştır. Onun yerine daha çok 1. Enternasyonal'deki marksizmin otoriter görüşlerine karşıtlığı ile hatırlanır.

Bakunin'in ortaya koyduğu özgün düşünceleriyle değil de, karşı olduğu şeylerle hatırlanmasının birçok geçerli sebebi vardır. Marks'ın Bri-

tanya kütüphanesinde Das Kapital'i tamamlamaya harcadığı yıllar da Bakunin bir dizi hapisanede duvarlara zincirlenmekle ve iskorbüt hastalığı yüzünden dişlerini kaybetmekle meşguldü. Araştırmak ve yazmak için pek de iyi koşullar değil. Zaten 1870'de bunu kabul etmiştir: "Ben ne bir bilim adamı ne bir filozofum, hatta profesyonel bir yazar bile değilim. Hayatımda çok az şey yazdım ve şimdiye kadar yazdıklarım da sadece kendi öz savunmama yönelik şeylerdi." [2] Gerçekten de binlerce mektup yazdı fakat görece çok az makale ve broşür yazdı. Bugün elimizde mevcut olanların bir çoğu yayımlanmamış çalışmaların taslaklarıdır.

Kendi yazılarında ve eylemlerinde bir tutarlılık olduğunu asla iddia etmemiştir. Hatta 1871'de Marks'la Birinci Enternasyonal'in geleceği hakkında kavga ederken, şöyle yazabilmişti: "bilgi (bilim) söz konusu olduğunda Marks bana göre karşılaştırılmaz bir şekilde

ileriydi [1844'te] ve hala da öyledir. O zaman politik-ekonomiye dair hiçbir şey bilmiyordum, metafizik düşüncelerden kendimi tamamiyle kurtaramamıştım ... O bana duygusal bir idealist olduğumu söylemişti ve haklıydı; ...". [3]

Birçok Marksist, Marks'ı bugünün bile bütün sorularını cevaplamak için kullanılacak kusursuz bir materyalist "vahiy" içeren yazılar yazmış bir çeşit peygamber olarak görür hale geldi. Bu aptalca bir yaklaşım, ama Marks'ın yaşamı boyunca yazdıklarının Bakunin'in yazdıklarından çok daha tutarlı olduğu doğrudur. Genç Bakunin'in yazdıkları, yaşamının sonunda yazdıklarından epeyce farklıdır.

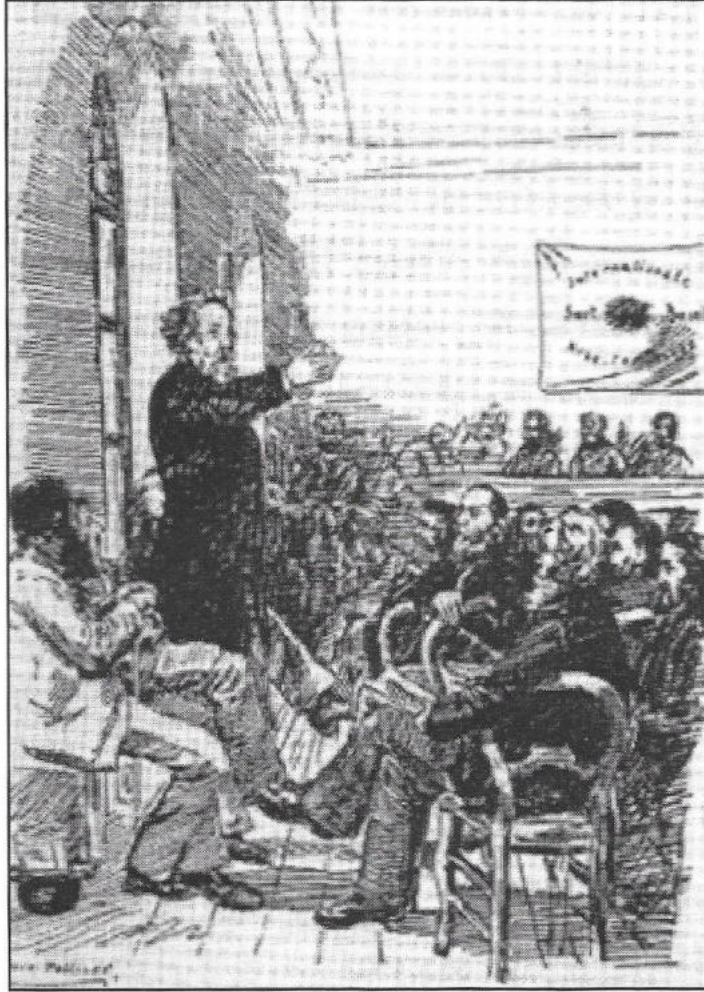
Bakunin'in erken dönemi

Bakunin kendi kuşağının burjuva kökenli birçok devrimcisine benzer bir yolu izledi. Marks ve Engels gibi o da bir dönem sol Hegelciler'le birlikte oldu. 1844'de Proudhon'la buluştuğu ve ondan etkilendiği Paris'te, Marks'ın Demokratik Federasyon'unun bir üyesiydi. (Burjuva parlamentosu ve yerel yönetim talebiyle yükselen) 1848 Devrimi patlak verdiğinde, Paris'teki İşçilerin Ulusal Muhafızları'nda hizmet verdi. Ayaklanma bastırıldığında o, martta ayaklanmaların başladığı Almanya'ya gitmişti, bir Polonya ayaklanmasının başlatılmasına destek verebileceğini umut ediyordu.

Daha bu zamanlarda Bakunin'in politik ideolojisi oldukça şekilsizdi fakat genelde "Pan-İslavist" olarak tanımlanır. Pek çok yorumcu bu olguyu anlamlı bir bağlama yerleştirmekte zorlanmıştır. Marksistler

genellikle Bakunin'i anti-Alman (anti-Prusya) olması noktasından eleştirirken, anarşistler bunu konu dışı olarak görmeye yönelmişlerdi.

Bu dönemdeki yazıları ve eylemleri İrlanda'da sol cumhuriyetçilik olarak adlandırılan akıma hayli

Bakunin'in 1869'da, Basel'deki 1. Enternasyonal Kongresi'ndeki konuşması

yakın durmaktadır. 'Ulusal mücadeledenin' ulusal bağımsızlığı hedefine ulaştığında, sınıfların ortadan kaldırılmasını tetikleyebilecek bir güç olması fikri Connolly ve Troçki'ninkilerde dahil olmak üzere pek çok Marksist metinde de bulunmaktadır.

1848'de Bakunin ayrıca Prag'daki Slav kongresine katılır ve "Slavlara Çağrı" metnini yayımlar. Bu çağrı sonraki sol cumhuriyetçi ifadelerle ortak birçok şeye sahiptir. Örneğin "Alman halkına,

demokratik Almanya'ya kardeşçe ellerimizi uzatırken" Almanların, Türklerin ve Macarların işgallerine karşı, Devrimci Slav Birliği'nin kurulmasına çağrı yapmaktaydı. Sosyalizmi ulusal kurtuluş mücadelesinin kaçınılmaz bir parçası yapmaya çalışıyordu: "Nüfusun büyük çoğunluğunun sefalet içindeki bir varlığa indirgendiği, eğitimden, boş zamandan, ekmekten mahrum bırakıldığı yerde, güçlülere ve zenginlere üzerine basılacak bir zemin olarak hizmet etme yazgısına mahkûm edildiği yerde, özgürlüğün yalan olacağını herkes anlamaya başladı. ". Çağrının sonu; "Toplumsal sorun, en başta toplumun topyekûn altüst edilmesi sorunu olarak karşımıza çıkıyor.".[4]

Hapishanedeki yıllar

Bakunin, besteci Richard Wagner'le karşılaştığı ve arkadaş olduğu Dresden'e taşındı. 1849'un mayısında yapısal bir kriz başka bir ayaklanmaya yol açtı. Wagner'le beraber isyana katıldı ve devrim subayı oldu. Marks, the New York Daily Tribune'e (2 Kasım, 1852) yazdığı "Almanya'da Devrim ve Karşı Devrim"

makalesinde olayların özetini veriyordu. "Dresden'de, sokaklardaki mücadele dört gün sürdü. Dresden esnafı "toplum muhafızları" halinde örgütlendiler. Sadece mücadele etmeyi reddetmekle kalmadılar, ayrıca birçoğu ayaklananlara karşı asker gruplarını desteklediler. Hemen hemen bütün isyancılar çevredeki fabrikalardan işçilerdi. Rus mülteci Bakunin'in şahsında, kendi yetenekli ve soğukkanlı önderlerini buldular.

Ayaklanmadan sonra Bakunin

tutuklandı. Şansı tükenmişti. Zaten Ruslar tarafından aranıyordu, 1844'de çar bütün mallarına el koymuştu ve bütün haklarını elinden almıştı. Dresden'de ölüm cezası hükmü altında 13 ay hapisshanede kaldı. Bir gece Bakunin muhafızlarca dışarı çıkarıldı. Öldürüleceğini sanmıştı ama bunun yerine Avusturyalılara teslim edildi. İki ay boyunca duvara zincirlenmiş olarak tutsak edileceği Olmutz kalesine götürülmeden önce onu Prag'da 9 ay hapiste tuttular. Vatan haini diye idama mahkûm ettiler. Cezası infaz edilmedi, Ruslara teslim edildi ve Peter-Paul kalesine

ması gerektiğini işaret ederken, 1862 gibi ileri bir tarihte bile Bakunin "Çar'ın halkla birlikte çalışabilmeye yetenekli olduğunu ve halkın Çar'a Ulusal Meclis aracılığıyla kendi iradesini yansıtabildiğini" düşünüyordu. [5]

Buna zıt bir şekilde Bakunin bir diğer yandan da özgürlükçü yön-deki düşüncelerini açık bir şekilde geliştiriyordu. 1862'de Herzen'in dergisi 'Zil'de "Rus, Polonyalı ve diğer Slav dostlarıma" adlı açık mektubu yayımlandı. Üniversite öğrencilerine hitap ettiği bölümde

"...Unutmayın dostlar, eğitilmiş bir genç ne bir öğretmen, ne babacan bir yardım sever ne de halkın diktatör bir lideri olmalıdır, o halkın kendi kurtuluşunun bir ebesi olmalı, bu yolda halka, birlikte davranarak ve çabalarında eşgüdümü sağlayarak güçlerini arttıracaklarına dair ilham vermelidir"

hapsedildi. Burada iskorbüt hastalığından dişlerini kaybetti ve aklını kaybetmenin eşiğine geldi.

1857'de Sibirya'ya sürgüne gönderilmesine kadar yaklaşık 10 yılını çeşitli hapisshanelerde harcadı. Sibirya'da sağlığını tekrar kazandı ve 1861'nin sonunda Japonya'dan geçerek Amerika'ya kaçtı, oradan da Londra'ya geçti. Onun Sibirya'dan inanılmaz kaçı (Japonya batıya kapılarını 1853'te açmıştı) Bakunin'in etrafını saran efsaneleştirme dalgasına iyiden iyiye katkıda bulunmuş oldu.

Hapisshanedeyken pan-slavist kaldı ve henüz bir anarşist değildi. Çar, daha sonraki Rus yönetici kuşakları gibi, kurbanlarından itiraf içerikli mektuplar almaktan hoşlanıyordu. Bakunin kendi mektubunu, Rusya'nın ihtiyacı olan şeyin yaşam ve eğitim standardını yükseltecek bir "güçlü diktatöryel iktidar" olduğunu öne süren programının taslağını çizmek için kullandı. Bazıları doğru bir şekilde böyle bir itirafta söylenen şeylere ihtiyatla yaklaşıp-

şöyle diyordu: "Halka gidin. Bu sizin alanınız, yaşamınız, biliminiz. İnsanlardan onların amaçlarına en iyi nasıl hizmet edeceğinizi öğrenin. Unutmayın dostlar, eğitilmiş bir genç ne bir öğretmen, ne babacan bir yardım sever ne de halkın diktatör bir lideri olmalıdır, o halkın kendi kurtuluşunun bir ebesi olmalı, bu yolda halka, birlikte davranarak ve

çabalarında eşgüdümü sağlayarak güçlerini arttıracaklarına dair ilham vermelidir". [6] Bu dönemde pek çok ülkede işçi sınıfına eğitim verilmiyor oluşu devrimci yazarların önemli bir kısmının burjuvazinin saflarından gelmesi sonucunu doğurdu. Bunu bir kenara bırakırsak, Bakunin "devrimci entelektüel" ile halk arasında kurulacak (anarşistlerin bu günde savunduğu türden) özgürlükçü bir ilişkiyi öneriyordu.

Polonya'daki 1863 köylü ayaklanmasından sonra Polonyalı milliyetçilerin Ukraynalı Slavlara destek vermekten çok Ukrayna topraklarıyla ilgilendiklerini ve onların köylü ayaklanmalarından çardan bile daha fazla korkmakta olduklarını görünce en sonunda pan-slavizmi reddetti. Dönüşünde Londra'da Marks'ı ziyaret etti. Marks onu birinci enternasyonele katılması için davet etti ve Engels'e (4 Kasım 1864) şöyle yazdı; "geride bıraktığımız 16 yılda yozlaşmadan kalabilmiş ve üstüne üstlük kendini daha da geliştirmiş pek az insandan biri". [7]

Bakunin daha henüz birinci enternasyonalin (birinci enternasyonal o zaman İngiliz sendikalarının ve Proudhon ve Blanqui'nin Fransız takipçilerinin bir birleşimi olarak em-biriyonik bir yapıdaydı) değerini anlamamıştı. Uluslararası devrimci bir örgüt tasarısı üzerine çalışacağı İtalya'ya gitti. Daniel Guérin'e göre "Kardeşliğin (Bakunin'in İtalya'da kurmaya çalıştığı örgüt) birkaç üyesi cumhuriyetçi Giuseppe Mazzini'nin önceki destekleyicileriydi ve bunlar gizli örgütlenmeye aşinalıklarını ve yakınlıklarını Mazzini'den edinmişlerdi." [8] Brian Morris Kardeşlik örgütünün üye listesine Rus ve Polonyalı sürgünlerini de dahil ediyor. [9]

Bakunin'e bu dönemindeki gizli örgütleri savunan tavrına bugünün

devrimcilerden birçok eleştiri gelmekte. Ancak bu eleştiriler geçmişe dönük, kitle sendikalarının bir olgu olduğu ve devrimcilerin toplantı yapmaya ve gazeteler çıkarmaya nispeten özgür oldukları Batı Avrupa'nın ve ABD'nin görece emniyetli ortamından bir bakışı yansıtmakta. Bakunin zamanında böyle eylemler neredeyse her zaman illegaldi ve buna karşı yazar hapisanede yıllarca hüküm cezası alabilirdi, ki ölüm cezası almazsa eğer. Marks ve Engels böyle gizli bir örgüt olan Adillerin Birliği'nden (the League of the Just) 'Komünist Manifesto'yu basmışlardı ve liberal İngiltere'nin görece güvenliği içinde olmalarına rağmen enternasyonalin kuruluşuna kadar böyle bir örgütlenme içinde olmaya devam ettiler.

Bakunin çevresindeki grup yıllarca buna benzer gizli bir toplulukta çalıştı. Bu dönemde Rusya'da ve Polonya'da hiçbir yasal devrimci örgüt yoktu. İtalya'da ve Fransa'da bu topluluklar genellikle Hür Masonlar'ı dayanak alırlar ve dönemin standart

örgütlenme tarzı buydu. Bu sebeple bu grubun "devrimci amaçlara sahip bir birlik ister istemez gizli bir örgüt şeklinde olmak zorundadır" gibi bir sonuca varmış olması hiç şaşırtıcı değildir. [10]

Bu tip gruplaşmalar için tüzükler hazırladılar, bunlardan ilki 1865 yılında yayımladıkları Devrimci Topluluk/Kardeşlik başlıklı metindi. Bakunin arşivlerinin editörü Arthur Lehning'e göre bu tip programlar ve modeller "bir örgütün işleyişi"nden çok Bakunin'in evrilen program ve modellerini yansıtmaktadır. [11] Bu metinlerin yazılmasındaki niyet gerçekten oluşturulmuş olan bir örgütün betimlenmesinden çok ideal bir örgütün taslağının oluşturulmasıdır.

Bu dökümanlardan ilki, Bakunin'in özgürlükçü örgüt anlayışına giden yolun üzerinde olduğu açık olmakla beraber, esas olarak Bakunin'in anarşist olmadan önceki evresini yansıtmaktadır. Bu, onun özgürlükçü örgüt düşüncesini ve bununla

çelişkili olan bir parlamento kurma niyetini birleştirir; "Ortak işleri yönetmek için bir hükümet ve yerel meclis veya parlamento zorunlu olarak oluşturulacaktır" [12]

Bu metin ayrıca devrim sorununu bir örgütlenme sorununa indirger. Varsayımına göre insanlar her yerde isyan etmeye hazırdır ve ihtiyaç duyulan şey ise görece sayıları az olan devrimcilerin bu ayaklanmayı koordine etmesidir. Hem Troçkist 'liderlik krizi' düşüncesinde, hem de Gueverist devrimci odak (foci) kavramında kök salmış olan bu fikir 20. yüzyılın Marksizminde de yaygındır.

Eğer bu program son ve kesin taslak olamasa da, konumuzla alakasız da değildir. Onların savundukları yeni toplum türü 1860ların Avrupa'sı için radikal bir ilerlemeydi ve şaşırtıcı bir şekilde günümüz için de anlamlıdır. Aşağıda yazılanlar devrim sonrası topluma dair görüşlerine ilişkin bir fikir veriyor.

Kardeşlik'in Programı (1865)

"özgürlüğün gerçekleşmesi devletlerin varlığı ile bağdaşmaz.

...

... özgür insan toplumu en sonunda . . . yukarıdan aşağıya örgütlenmiş olarak değil . . . özgür bireylerin, özgür birliklerin özgür ve özerk (otonom) komünlerin aşağıdan yukarıya örgütlenmesiyle kurulacaktır.

...

... kadınlar, erkeklerden farklıdır ama onlardan aşağı değildirler, erkeğin olduğu kadar zeki, çalışkan ve özgürdürler. Kadınların bütün politik ve sosyal haklara eşit bir şekilde sahip oldukları ilan edilmelidir.. dini ve resmi evlilik özgür evlilikle yer değiştirmelidir ve bütün çocukların bakımı eğitimi ve yetiştirilmesi sorumluluğu herkesin işi, bütün toplumun sorumluluğu olmalıdır... çocuklar ne

topluma ne de ebeveynlerine ait olmalı, aksine kendi müstakbel (gelecekteki) özgürlüklerine ait olmalıdırlar.

devrim... sadece insanlar (halk/ kitleler) tarafından gerçekleştirilebilir/ başarılabilir.

....

devrim... dünya çapında bir yangın gibi büyük bir alanı kapsamazsa başarılamaz... başlangıç için tüm Avrupayı sarmalıdır ve ondan sonra da tüm dünyayı

....

toplumsal devrim... bütün uygar toplumlardaki bütün devletler yok edilmeden önce, kılıcını bırakmayacaktır. [13]

Bakunin bundan sonra Barış ve Özgürlük Birliği'nce (League of Peace and Brotherhood) onaylanması için devrimci sosyalist bir program oluşturmaya girişti. Bu 1867'nin ağustosunda Cenevre'de bir konferansta "tümü, özgür demokrasinin dostları olan" 6000 insanın katılımıyla kurulan bir birliktir. Bakunin'in konferansta konuşmak için söz alması şöyle tasvir ediliyor: "insanlar ağızdan ağza haykırıyordu 'Bakunin!' Başkanlık koltuğundaki Garibaldi, ayağa kalktı birkaç adım ilerdi ve onu kucakladı. Devrimin iki eski ve güvenilir savaşçısı bu heybetli buluşması şaşırtıcı olağanüstü bir etki yaratmıştı... herkes ayağa kalktı, sürekli ve şevkle alkışlayan eller vardı." [14]

Bazı insanlar Bakunin'in anarşizmi bu noktadan itibaren savunmaya başladığını iddia ederler, çünkü Bakunin konuşmasının bir bölümünde ulusçuluğu kınadı, bu önceki dönemdeki pan-islavizminden bir kopuştu. Diğerleri bu kırılmanın bir sonraki Berne kongresinde 1868'de gerçekleştiğini iddia ederler. Herhalükarda bu dönemden sonra Bakunin'in esas olarak, 1. Enternasyonal de dahil olmak üzere, devrimci kitle örgütlerinin inşasına çaba harcadı.

Bu noktadan sonradır ki, anarşizm ile tutarlı olan örgütlenme yöntemlerinin savunuculuğunu yapmaya başladı. 1873'te yazdığı son büyük çalışması Rusya'daki devrimci gençlik için aşağıdaki programın ana hatlarını çizer:

"...dürüst, samimi, kararlı sosyal devrimci Rus gençliği, entellektüel proletaryamız ne yapabilir? Elbetteki halka gitmelidirler; çünkü bugün artık tüm dünyada ve özellikle de Rusya'da, halkın dışında, milyonlarca emekçinin dışında hayat, dava, gelecek yoktur. [15]

"Bugüne dek Rusya'da genel bir halk isyanını sekteye uğratan ve imkansız kılan esas problem, komünlerin kendi kendilerine yeter olmaları, yerelliklerinden kaynaklı yalıtılmışlıkları ve bölünmüşlükleridir. Her ne pahasına olursa olsun bu yalıtılmışlığı kırmalı ve devrimci düşüncenin, devrimci iradenin ve

ortak bir plan doğrultusunda, genel bir kurtuluş hedefiyle birleşmesi gerekir. Halkımızda gerçek bir birlik ruhu ve bilinci yaratmak için herhangi bir yerde baş gösteren bir köy veya fabrika ayaklanması hakkında, Batı Avrupa proletaryasının ürettiği önemli devrimci hareketler hakkındaki bilgileri derhal Rusya'nın dört bir köşesine, en ufak yerleşim birimine dek yayabilecek bir halk gazetesi yaratılmalıdır.

... Rus halkı gençliğimizle ancak kendi hayatı, kendi kaderi, davası ve umutsuz isyanı içinde karşılaştığında onu kendisinden bir parça kabul edecektir. Gençlik şu andan

Özenle tasarlanmış ve belirlenmiş bir planla uyum içinde hareket ederek, faaliyetlerini zaferin vazgeçilmez şartı olan birleşikliği yaratmak yönünde en sıkı disiplinle seferber ederek, kendisini ve halkı sadece direniş için değil cesaretli bir saldırı için de hazırlamalıdır."

eylemin canlı akışını bu birbirinden kopuk dünyalara sokmalıyız. Bütün köylerin, kazaların ve mümkünse bölgelerin en ilerici köylülerini, doğa devrimcilerini birleştirmeli ve mümkün olan her yerde, aynı hayati bağı fabrika işçileri ve köylüler arasında da yaratmalıyız...

Bu ilerici bireyleri (ve bütün halkı olmasa da, onlar üzerinden büyük bir halk kesimini, halkın en hareketli kesimini) ilkin bir bütün olarak halkın, Rusya çapındaki ve hatta dışındaki tüm köylerin, kazaların ve

bölgelerin aynı kaderi ve dolayısıyla tek bir ortak davayı paylaşıyor olduğuna inandırmalıyız. Onları, halkın yenilmez bir gücü olduğuna, şimdiye dek kurtuluşa varamamasının sadece yoğunlaşamamasından, her yerde eşzamanlı olarak ve uyum içinde hareket edememesinden dolayı güçsüz düşmesinden kaynaklandığına ikna etmeliyiz. Bu gücün yoğunlaşması için köylerin, kazaların ve bölgelerin

başlayarak artık tanık vasfıyla değil aktif katılımcı vasfıyla, her zaman ve her yerde, büyük olsun olmasın tüm halk ayaklanmalarının, fırtınalarının en önünde, kendini düzeni yıkmaya adanmış olarak yer almalıdır. Özenle tasarlanmış ve belirlenmiş bir planla uyum içinde hareket ederek, faaliyetlerini zaferin vazgeçilmez şartı olan birleşikliği yaratmak yönünde en sıkı disiplinle seferber ederek, kendisini ve halkı sadece direniş için değil cesaretli bir saldırı için de hazırlamalıdır." [16]

Bu tek alıntı Bakunin'in örgütlenme modeline dair en yaygın olan yanlış anlamaları çürütür. Ancak kendisine yöneltilen devrimci özneyi sanayi işçi sınıfı ile sınırlı tutmamasına dair yaygın bir eleştiriyi de doğrular. Bakunin devrimci özne olarak işçi sınıfı kadar olmasa da, köylülerden ve zanaatkarlardan da umutludur. Bu eleştiri her ne kadar bugünün Avrupa'sı ve Kuzey Amerika'sı düşünüldüğünde anlamlı olsa da, 1870'lerde sadece şehirli işçi sınıfını harekete geçiren bir devrim başarısız olmaya mahkumdu. O dönemde şehirli işçiler küçük bir azınlıktı.

Örneğin İtalya'daki devrimciler için benzer bir stratejiyi savunurken Bakunin şöyle der: "... İtalya koca bir proleteryaaya sahip ... En azından iki ya da üç milyon şehirli fabrika işçisi ve küçük zanaatkar ve yaklaşık yirmi milyon topraksız köylü." [17] Bakunin Marks'tan farklı bir şekilde köylülerin devrim cephesine aktif bir şekilde katılmalarının mümkün olduğunu görmüştü ve o dönemdeki sayılarından ötürü o dönemde köylülersiz bir özgürlükçü devrim düşünülemezdi.

Fakat Bakunin sık sık iddia edildiğinin aksine sanayi işçilerini reddetmez. Gerçekte Marks'tan ilerde bir şekilde ve Rus devriminin fabrika komiteleri hareketini öngörerek şunu vurgulamıştı: "kooperatif birlikler çoktan işçilerin sanayi kuruluşlarını idare etmeye yetenekli olduklarını, bu işin kendi aralarından seçilen ve kendileriyle aynı ücreti alan işçilerce yürütülebileceğini gösterdiler." [18] Ancak bir bütün olarak proleteryanın çıkarlarına düşmanca yaklaşabilecek olan bir işçi aristokrasisine dönüşmüş olduğunu düşündüğü İngiliz, Alman ve İsveç işçi sınıflarının belirli bir katmanına karşı da temkinliydi.

Bakunin'in devrimcilerin nasıl örgütlenmeleri gerektiğine dair görüşleri ise sıklıkla insanlar üzerinde gizli bir diktatörlük kurmak gibi görünmekle eleştirilmiştir. Devrimci örgütlenmeye ilişkin 1867'de ve 1868'de yazdıkları (yukarıda anmış olduğumuz metinler) aşağıdaki alıntıda da görüleceği gibi gerçekte garip bir çelişki barındırmaktadır.

"Bu birlik şu gerçeklik üzerine kurulmalıdır, devrimler asla bireyler ya da gizli örgütler tarafından yapılmazlar. Onlar şeylerin doğasından, olayların ve eylemlerin eğiliminden kaynaklanır ... İyi örgütlenmiş bir grubun tüm yapabileceği, ilkin kitlelerin içgüdüleriyle örtüşen fikirleri kitleler arasında yayarak devrimin ebeliğini yapmak ve devrimin ordusunu değil - çünkü her zaman halkın kendisi ordu olmalıdır - , her şeyden önce halkın gerçek dostu olan, küstahça kendini beğenmiş

olmayan, devrimci fikir ile halkın içgüdüleri arasında aracı olabilecek kararlı, enerjik ve zeki bireylerden oluşan bir devrimci genel kadro örgütlemektir.

Bu bireylerin sayısının çok büyük olması gerekmez. Sıkı ve ciddi bir şekilde birleşmiş yüz devrimci tüm Avrupa için yeterli olacaktır. İki ya da üç yüz devrimci en büyük ülkeleri örgütlemeye yeter." [19]

Bu çelişki Bakunin'in bir yandan büyük ülkeler için iki ya da üç yüz devrimcinin yeterli olacağını savunurken, diğer yandan (daha büyük bir alan olan) Avrupa için sadece yüz devrimcinin gerekli olduğu noktasında yoğunlaşmakta.

Bu çelişki Bakunin'in yazılarında yeniden ve yeniden kendini gösterir, örneğin 1870'te şunu yazar:

"Bu yüzden gizli bir örgütün biricik amacı , halkın dışında olan yapay bir güç oluşturmak değil, halkın kendiliğinden gelişen gücünün -yani tek olası ve tek gerçek devrimci ordunun - uyandırıcısı, birleştiricisi ve örgütleyicisi olmaktır ... örgüt sadece bu ordunun personeli, kendisinin değil halkın gücünün örgütleyicisi olmalıdır ... Devrimci bir fikir ancak tarihsel sürecin sonucu olan yaygın içgüdüleri ifade ediyorsa ya da bu içgüdüleri yansıttığı oranda devrimci, canlı ve gerçektir. Halkın içgüdülerine yabancı olan - kendi düşüncelerini halka zorla kabul ettirmeye çabalamak, halkı yeni bir devlete boyun eğdirme niyetini beraberinde getirir. Örgüt tüm samimiyetiyle kendisinin (halkın refahı söz konusu olsa bile) halkın bir komutanı, yöneticisi değil, hizmetkârı ve yardımcısı olduğu fikrini kabul etmelidir.

Örgüt muazzam bir görevle yüzyüzedir: propaganda ve halk gücünün birleştirilmesi yoluyla halkın devriminin başarısını sağlamak, bu devrimin gücü ile varolan tüm ekonomik, toplumsal ve politik düzeni tamamen yıkmak ... ve dahası halkın zaferinden sonra halk üzerinde herhangi bir devlet gücünün kurulmasını imkansız kılmak, çünkü her

iktidar kendine ne ad verirse versin, kaçınılmaz olarak halkı yeni bir biçimdeki köleliğe tabi kılacaktır ...

Bizler tüm resmi iktidarların keskin düşmanlarıyız; bu iktidarlar son derece devrimci olsalar bile. Bizler alenen tanımlanmış her türlü diktatörlüğün düşmanıyız; biz toplumsal-devrimci anarşistleriz. Şimdi siz bize soracaksınız; eğer anarşistsek hangi hakla insanları etkilemeyi önümüze koyuyoruz? Hangi yöntemle insanları etkileyebiliriz? Her türlü iktidarı reddediyorsak, hangi gücü kullanarak insanların devrimini yönlendirebiliriz? Örgütümüzün kolektif diktatörlüğünü son derece güçlü kılacak, hiç kimse tarafından fark edilmeyen, hiç kimseye dayatılmayan görünmez bir güç/iktidar ile. Öyle bir iktidar ki ne kadar görünmez ve tanımlanmamış ise, resmi yasallıktan o kadar uzak ve o kadar önemsiz kalır.

Düşünün ... öyle bir gizli örgüt ki, üyelerini küçük gruplar halinde imparatorluğun tüm alanına yaymış. Sıkı bir şekilde yan yana durmak yerine, ortak bir idealden hareket eden ... bulunduğu her yerde ortak bir plana göre hareket eden bir örgüt. Kimse tarafından böyle olduğu bilinmeyen bu küçük gruplar hiç bir resmi olarak tanımlanmış güce sahip değildir. Bunların gücü insanların (halkın) içgüdülerini, arzularını ve taleplerini ifade eden ideallerinden kaynağını alır ...

Bu diktatörlük her türlü kişisel çıkardan, kibirden ve ihtirastan muaftır, çünkü o isimsizdir (anonim), görünmezdir ve ne grubun bir üyesine ne de grubun tümüne bir avantaj, şeref ya da resmi iktidar vermez. İnsanların iktidarı için bir tehdit oluşturmaz çünkü her türlü resmi nitelikten muaftır ... [20]

Bakunin bir yandan "gelecekteki toplumsal örgütlenmenin aşağıdan yukarı bir şekilde oluşturulmasını" savunur. [21] Öte yandan da bu yeni toplumun yaratılmasının kendiliğinden gelişecek bir devrimle gerçekleşecek bir şey olmadığını, fakat "bir ideal ve aynı program etrafında

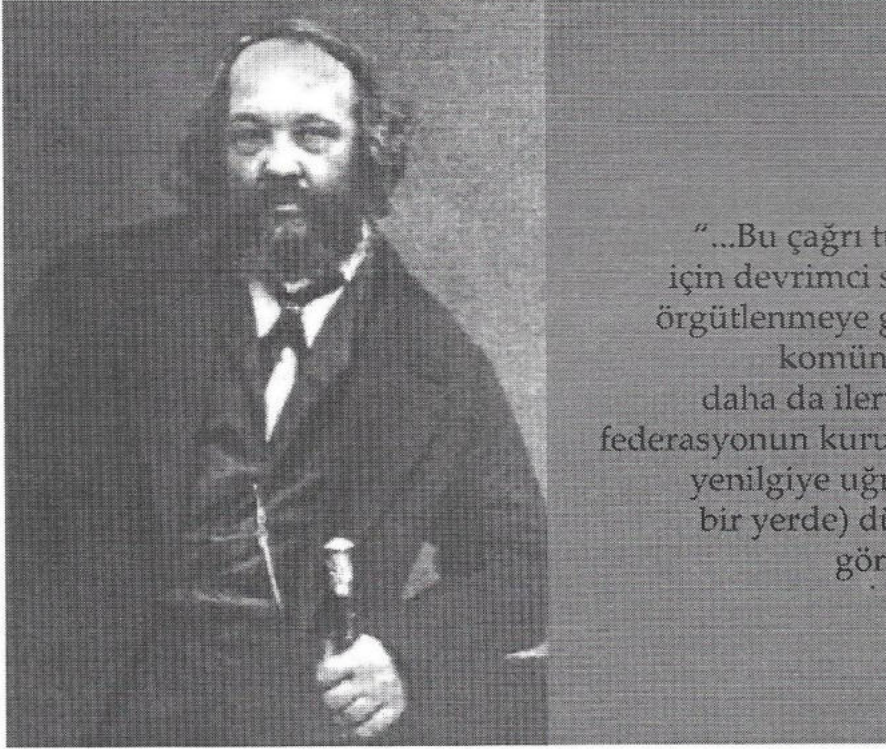
birleşmiş" bir devrimciler örgütünü gerektirdiğini savunur. [22]

Görmüş olduğumuz gibi Bakunin'in ciddi bir ayaklanma deneyimi vardır. Öte yandan o da Marks gibi Hegel'in diyalektik yönteminin, yani açık bir şekilde çelişkili olan iki şeyin yeni bir durum ya da fikir yaratmak üzere karşılık birbirlerini etkileyecekleri ve bunun da her iki şeye göre bir ilerleme olacağı fikrinin savunucusudur. Bu aşamadaki yazılarında Bakunin, özgürlükçü

bir Tepede yüz kişilik, görevi ülkeler arasındaki gayri resmi bağlantıları kurmak ve geliştirmek olan grup bulunmaktadır. Bu grup bir yandan uluslararası ayaklanmanın başlatılması için koşulların olgunlaştığının kararının verilmesinde önemli bir rol oynayacak ve öte yandan da bu ayaklanmanın eşgüdümünü sağlayacaktı. Bu grup gizli bir şekilde işlemeli (tutuklanma tehlikesinden dolayı) ve (1868'den sonra) olayların akışını fikirlerinin gücüyle etkilemeye çalışan bir gayri resmi ilişkiler

Bu zorunluydu çünkü, diye yazıyordu Bakunin, -okuma yazması olmayan, hayatta kalmak için uzun saatler boyunca çalışan- işçi kitlesi sosyalizme sadece soyut düşünceler yoluyla kazanılamazdı ve şöyle devam ediyordu:

"Bu sebepten ötürü, proleteryanın okuma yazma bilmeyen kütlelerinin yüreklerine dokunabilmek, onların güvenini, onayını, katılımını ve işbirliğini kazanabilmek için, bu işçilerle ilişkiye geçerken bir bütün olarak uluslararası proleteryanın genel sıkıntılarından değil de, onların günlük ve özel rahatsızlıklarından konuşmaya başlamak zorunludur. Onlarla kendi işleri ve yaşadıkları spesifik yereldeki kendi iş koşulları,

"...Bu çağrı tüm yerelleri yeni bir başlangıç için devrimci saflarda oluşturulacak yeni bir örgütlenmeye girişmeye, isyancı derneklerin, komünlerin ve taşranın aynı ilkelerin daha da ileri götürülmesini hedefleyen bir federasyonun kurulması için ve de karşı-devrimi yenilgiye uğratmak için (önceden anlaşılan bir yerde) düzenlenecek kongreye temsilci görevlendirmeye davet edecek..."

günlük çalışmanın zorluğu ve uzun iş saatleri, düşük ücretler, patronların kabalıkları, hayat pahalılığı ve bir aileyi geçindirmenin onların için nasıl da imkansız hale geldiği hakkında konuşmak gerekir." [23]

Bu, Bakunin'in bir devrimin hazırlanması yolunda zorunlu olarak gördüğü bir şeydi. Ama savunduğu şey üst katmandakilerin alttakileri komuta etmesi değildi, öte yandan da şu konuda ısrarcıydı: "halkın devrimi ... devrimci örgütünü özgürlük ilkesine bağlı kalarak, aşağıdan yukarıya, çevreden merkeze doğru düzenleyecektir." [24]

"Komünün örgütlenmesine gelince, kurulu duran barikatların bir federasyonu kurulacaktır ve Devrimci bir Komün Konsülü her barikattan gelen (her sokak ya da semt için birer tane olmak üzere) bir ya da iki temsilci temelinde işleyecek; bu

bir toplumla, otoriter bir toplumu yıkmak için gereken örgütsel yöntemler arasındaki çelişkiyi aşmanın bir yolunu savunmaktadır. Diğer ve sonraki devrimciler de bu çelişkiyle yüzleşmiş ve kimi devlet iktidarını ele geçirmeyi hedefleyen güçlü bir şekilde merkezileşmiş partiyi savunmuş, kimi de ciddi örgütsel yöntemlerin gerekli olmadığını düşünme eğiliminde olmuştur. Bakunin bu iki zıt fikrin ötesine geçmeye ve gerçeklikle uyuşan yeni çözüme varmaya çalışmaktadır.

Bakunin'in devrimci örgüte dair görüşleri birbirlerinden ayrı fakat gayri resmi olarak birbirleriyle ilişkili olan katmanlara ayrılmış devrimcileri ile bir tür düşün pastasına benzetilebi-

bütünü olmalıydı.

Bunun yanında daha geniş ve daha açık olan ikinci bir örgüt olacaktı. Bu 'İttifak'tı ve onun başlıca rolü devrimci düşünceleri proleteryanın kitle örgütlerinde, özellikle bu enternasyonal birliğin bölgesel seksiyonlarını oluşturma yoluyla yaymaktı.

1868'den sonra Enternasyonal'i bu 'pastanın' (düşün pastası) tabanı olarak görmeye başladı. Taban, işçi sınıfının doğrudan eylemi hedefleyen ve politik aktiviteleri (örn. seçimler) reddeden organlarını oluşturacaktı. İttifak bu politikaların daha da keskinleşmesi için Enternasyonal içinde çaba harcayacaktı.

temsilcilere verilen yetki bağlayıcı bir vekalet olacak, bunlar her zaman için sorumlu olarak görülecek ve geri çağrılabilir olacaktırlar.” [25]

Tüm illere, komünlere ve dernek tipi birlikteliklere, onları başkent tarafından ortaya konmuş olan örneğin izinden gitmeleri için davet eden bir çağrı yayımlanacak. Bu çağrı tüm yerelleri yeni bir başlangıç için devrimci saflarda oluşturulacak yeni bir örgütlenmeye girişmeye, isyancı derneklerin, komünlerin ve taşranın aynı ilkelerin daha da ileri götürülmesini hedefleyen bir federasyonun kurulması için ve de karşı-devrimi yenilgiye uğratmak için (önceden anlaşılan bir yerde) düzenlenecek kongreye temsilci görevlendirmeye davet edecek (bu temsilciler de aynı şekilde bağlayıcı vekaletle yetkilendirilmiş, eylemlerinden sorumlu ve geri çağrılabilir olacaklar). Resmi devrimci komiserler değil ama, devrimci propagandacılar tüm taşraya, tüm komünlere ve özellikle de köylülere dağıtılacak. Çünkü köylüler ne ilkeler aracılığıyla, ne herhangi bir diktatörlüğün karar-nameleriyle devrimcileştirilebilirler. Onları devrime sürükleyecek tek şey devrim hareketinin kendisidir, yani devrimin doğal sonucu olan devletin yasal ve resmi varlığının her komünden (yerel birimden) tamamen çekilişidir.” [26]

Bu sadece tarihsel bir soru değildir. Batı ülkelerinde devrimcilerin, Bakunin’in çağına kıyasla gazete satma, toplantı düzenleme özgürlüğüne sahip oldukları doğrudur. Ancak devletteki bu liberalizmin, çoğu devrimci örgütün bir tehdit olarak görülmemesinden kaynaklandığı açıktır. O ya da bu türden devrimcilerin tehdit olarak görüldüğü zamanlarda, Kara Panterler’den tutun da, İrlanda vatandaşlık hakları hareketine ya da 1970lerin İtalya’sına, eldivenler çıkarılır, örgüt içine sızmak, provakasyon yapmak da dahil olmak üzere her türlü devlet terörü kullanıma sokulur. Günümüzde küreselleşme eylemlerinde Kara Blok’un yarattığı görece önemsiz tehdit bile bir kişinin öldürülmesine varacak kadar devlet baskının orta-

ya çıkmasına sebep oldu. Bakunin’in yazıları bize bu çelişkinin yani, özgürlükçü bir toplumu kurma isteği ile, bunun tek mümkün yolu olan güçlü ve otoriter bir devleti yıkmaya zorunluluğu arasındaki bariz çelişkinin nasıl ele alınabileceğine dair bir başlangıç noktası sağlar.

Dipnotlar

- 1 Şu kitapta alıntılanmıştır: To the Finland Station, Edmund Wilson, Fontana 1960, s271
- 2 Bakunin’in ‘Who am I’ adlı metni, p126, No Gods, No Masters Vol 1, şuradan alınmıştır: La Commune de Paris et la notion de l’Etat 1870, Oeuvres IV, s249ff
- 3 Şu kitapta alıntılanmıştır: Brian Morris, Bakunin: The Philosophy of Freedom, 1993, s14
- 4 ‘Appeal to the Slavs (1848)’ metni, şu kitaptan: Bakunin on Anarchism, Sam Dolgoff, Black Rose Books, 1972, s63-68
- 5 Brian Morris, Bakunin: The Philosophy of Freedom, 1993, s26
- 6 Sam Dolgoff, ed, Bakunin on Anarchy, New York, 1973, s388
- 7 Şu kitapta alıntılanmıştır: Brian Morris, Bakunin: The Philosophy of Freedom, 1993, s29
- 8 Daniel Guérin in No Gods No Master Vol 1, s 132
- 9 Brian Morris, Bakunin: The Philosophy of Freedom, 1993, s30
- 10 Bakunin’in ‘The Program of the Brotherhood (1865)’ metni, şu kitapta yayımlanmıştır: God and the State, No Gods, No Masters Vol 1, s138
- 11 No Gods No Master Vol 1, s 132
- 12 Bakunin’in ‘The Program of the Brotherhood (1865)’ metni, şu kitapta yayımlanmıştır: God and the State, No Gods, No Masters Vol 1, s142
- 13 Bakunin’in ‘The Program of the Brotherhood (1865)’ metni, şu kitapta yayımlanmıştır: God and the State, No Gods, No Masters Vol 1, s133 - 137
- 14 Bir Rus pozitivistinden rapor. Şu kitapta alıntılanmıştır: Brian Morris, Bakunin: The Philosophy of Freedom, 1993, s34
- 15 Bakunin, Statism and anarchism, Appendix A (1873), ed Marshal Shatz, Cambridge University Press, 1990, s212 [Bakunin, Devlet ve

- Anarşi, Öteki Yayınevi, 2000, s 334]
- 16 Bakunin, Statism and anarchism, Appendix A (1873), ed Marshal Shatz, Cambridge University Press, 1990, s215 [Bakunin, Devlet ve Anarşi, Öteki Yayınevi, 2000, s 338-339]
- 17 Bakunin, Statism and anarchism (1873), ed Marshal Shatz, Cambridge University Press, 1990, s6
- 18 The capitalist system (Kapitalist Sistem), http://struggle.ws/anarchists/bakunin/writings/capitalist_system.html
- 19 Bakunin’in ‘Program and Object of the Secret Revolutionary Organisation of the International Brotherhood (1868)’ metni. Şu kitapta yayımlanmıştır: God and the State, No Gods, No Masters Vol 1, s156
- 20 ‘Bakunin to Nechayev on the role of secret revolutionary societies’ (‘Bakunin’den Neçayev’e, gizli devrimci örgütler üzerine’), June 2, 1870, http://struggle.ws/anarchists/bakunin/writings/nechayev_secret_disagree.html
- 21 The Paris Commune and the Idea of the State (1871) (Paris Komünü ve Devlet Düşüncesi), <http://flag.blackened.net/daver/anarchism/bakunin/paris.html>
- 22 Bakunin’in ‘The Program of the Brotherhood (1865)’ metni, şu kitapta yayımlanmıştır: God and the State, No Gods, No Masters Vol 1, s139
- 23 Founding of the Workers International (İşçi Enternasyonalî’nin kuruluşu), <http://flag.blackened.net/daver/anarchism/bakunin/bakunin3.html>
- 24 Bakunin’in ‘Program and Object of the Secret Revolutionary Organisation of the International Brotherhood (1868)’ (Uluslararası Kardeşlik Gizli Devrimci Örgütü’nün Programı ve Hedefleri) metni. Şu kitapta yayımlanmıştır: God and the State, No Gods, No Masters Vol 1, s155
- 25 a.g.e. (üstte adı geçen eser) s155
- 26 a.g.e. s156

Kaynak:

<http://flag.blackened.net/revolt/rbr/rbr6/bakunin.html>

Ceviri:

Kara Kızıl Notlar

Anarşistler ne çeşit örgütlenmeler inşa ederler?

*The Anarchist FAQ Editorial Collective**

Kapitalizme karşı mücadelede "otoriterlik" ve iktidarın merkezileşmesi konuları hakkında özel bir duyarlılık geliştirmiş olan anarşizm için örgütlenme çok sorunlu bir konudur. Bu yazı, özgürlükçü bakış açısından genel bir örgütlenmenin sahip olması gereken ilkelere değiniyor ve anarşistlerin inşa ettikleri çeşitli örgütlenme biçimlerini anlatıyor. Yazının kimi yaklaşımlarında zayıflıklar ve sığılıklar olsa da, anarşizm içindeki temel örgütlenme tartışmalarını, yaklaşımlarını ve tarafları derli toplu bir şekilde ortaya koymakta. Bu noktada metnin, yine anarşizm içindeki bir örgütlenme ve strateji anlayışı olan anarko-sendikalizm ile ilgili olan bölümlerine yer vermediğimiz ve bu anlamda tartışmanın bu şekliyle aslında eksik kaldığının altı çizilmeli. Bunun sebebi hem yer darlığı, hem de anarko-sendikalizme ayrıca oldukça ayrıntılı bir şekilde değinmeyi planlamamız.

Anarşistler, örgüt kurmanın ne kadar önemli olduğunu farkındadırlar. Örgüt, ona dahil bireylerin güçlerini ve etkinliklerini arttırmalarını sağlar. Örgüt üyelerinin fikirlerinin, umutlarının ve hayallerinin gerçeğe dönüşmesi için bir araç vazifesi görür. Bu, anarşist mesajı iletme işi için ne kadar doğruysa; bir ev inşa etmek, bir hastane işletmek veya yiyecek gibi şeyleri üretmek için de o ka-

dar doğrudur. Anarşistler iki çeşit örgütlenmeyi desteklerler; anarşist örgütlenmeler ve sendikalar, kooperative ve halk meclisleri gibi sadece anarşistlerden oluşmayan genel örgütler. "Sıkça Sorulan Sorular" ın ("Frequently Asked Questions" adlı, anarşizm hakkındaki sıkça sorulan soruları cevaplamaya çalışan internet sitesi) bu bölümünde, bu iki çeşit örgütlenmeden ilkinin, yani açıkça anarşist olan örgütlenmelerin türlerini, doğasını ve görevlerini tartışacağız.

Bu iki örgütlenme türü de konfederalizm, adem-i merkeziyetçilik, öz-yönetim ve tabandan karar alma gibi anarşist ilkeleri paylaşırlar. Bu tip örgütlenmelerde üyeler, örgütün idaresinde belirleyici rol oynar ve gücün kendi ellerinde kalmasını güvence altına alırlar. Onlar insanların özgüvene sahip olduklarında, kendileri için harekete geçtiklerinde ve kendi hayatlarını doğrudan kontrol ettiklerinde elde edilen güce ve yaratıcı faydaya dair anarşist görüşü ifade ederler. Anarşistler insanların (bireysel ve kolektif olarak) kendi ilişkilerini idare etmeleri ve buna

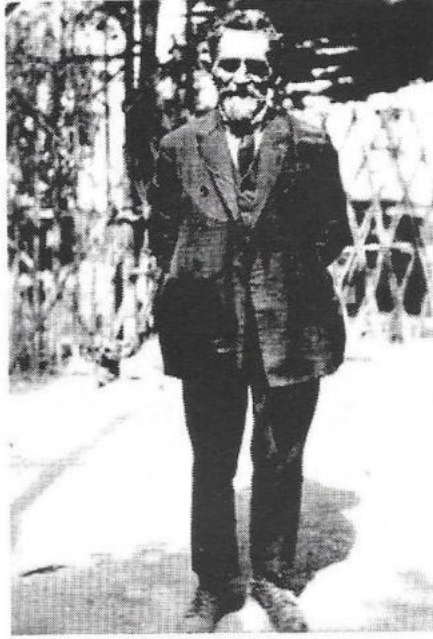
* Dünya'nın pek çok yerinden insanların içinde yer aldığı, anarşizmle ilgili döküman oluşturan bir çalışma grubudur.

hem hakları hem de kabiliyetleri olduğu konusunda ısrar ederler. Ancak bu şekilde örgütlenerek yeni bir dünya yaratabiliriz, tüm insanlığa ve tekil bireylere layık bir dünya. Anarşist örgütlenme tüm formlarıyla "eskinin kabuğunda yeni bir dünya kurulmasını" öneren anarşist talebi ve bireye yetki vermeyi yansıtır. Bizler toplumu nasıl değiştireceğimizin mühim olmadığını söyleyen temel bir fikri reddediyoruz. Gerçeklerden kaçamayız. Hepimiz, yaşamlarımızdaki sosyal ilişkilerin ve etkilerinin birer ürünleriyiz, bu felsefi materyalizmin en temel ana düşüncesidir. Aynı şekilde örgütlerimizin yapıları da bizi etkiler, dönüştürür. Eğer ki örgüt merkezileştirilir ve hiyerarşik olursa (herhangi bir memurun veya liderin sözde demokratik kontrolü) onun parçası olan bireyler, tüm hiyerarşik örgütlerde olduğu gibi, kendi hayatlarını kontrol edebilme kapasitelerinin, kendi yaratıcı düşüncelerinin ve tasavvurlarının yukarıdan gelen komutların sürekli yağışı altında kemirildiğini görürler. Bu, en tepede olanların iktidara dair hak iddialarını meşrulaştırırken, alt tabakanın öz-yönetim kapasitelerini otoriter sosyal ilişkiler yoluyla zayıflatır. Bu yüzden anarşist örgütlerin herkese en yüksek güçte katılım hakkı verecek şekilde inşa edilmele-ri gerekir. Böyle bir katılım özgür bir örgüt için en önemli şeydir. Malatesta'nın da iddia ettiği gibi;

"Aslolan insandır, bireydir. Toplum veya topluluk... eğer ki içi boş bir soyutlama değil ise bireylerden ibaret olmak zorundadır. Tüm düşünceler ve edimler kökenlerini kaçınılmaz olarak bireyin kendisinden alırlar ve diğer bireyler tarafından kabul edildiklerinde veya edilmeye başlandıklarında bunlar kolektif düşünceler ve hareketler haline gelirler. Sosyal edim, bundan dolayı, bireysel inisiyatiflerin ne hükümsüzlüğü ne de tamamlayıcısıdır, fakat toplumu meydana getiren tüm bireylerin düşüncelerinin ve eylemlerinin, yani inisiyatiflerinin bir sonucudur. "[Anarchy, p. 36]

Anarşist örgütlenmeler bireysel inisiyatiflerin ifadesinin ve gelişimi-

nin önünün açılması için varlardır. Bireyin bu şekilde yetkilendirilmesi ve iktidar kılınması, canlı bir dayanışmanın yaratılması için hayati bir noktadır, çünkü koyunlar dayanışmazlar, onların tek yapabildiği çobanı izlemektir. Bundan dolayı, "amaçlarını gerçekleştirmek için anarşist örgütler, oluşumları ve hareketleri içerisinde, anarşizmin ilkeleriyle uyum içinde olmalıdır-

Errico Malatesta

lar. Yani bireylerin özgür eylemleri ile işbirliğinin gerekliliği ve keyfini harmanlamayı bilmelidirler. Bu şekilde örgütün üyeleri bilinçlerini ve inisiyatiflerini geliştirmek için fırsat kazanır, kendileri için bir eğitim aracı geliştirmiş olur ve arzuladığımız bir gelecek için manevi ve maddi bir hazırlık yapmaya koyulmuş olur..." [Errico Malatesta, The Anarchist Revolution, p. 95]

Bunlardan anlaşılacağı gibi, anarşist örgütler anarşistlerin arzuladıkları toplumu yansıtır. Bizler şu tuhaf marksist leninist iddiaya, kurduğumuz örgütlülüğün biçiminin önemsiz olduğu, bundan dolayı emekçi sınıfının lideri olmayı amaçlayan güçlü merkezi partiler kurulması gerektiği iddiasına karşıyız. Bu örgütler ne kadar demokratik olursa olsunlar, bunlar kafa ve kol emeği arasındaki kapitalist iş bölümünü ve seçilmiş elitler adına kendimizi yönetme

kabiliyetinden feragat etmeyi öğütleyen liberal ideolojiyi yansıtır. Başka bir deyişle, bizim tam da karşı olduğumuz bir toplum anlayışını temsil ediyor ve aynı sorunları bizi kapitalizme direnmek için harekete geçirmeye çalışan anti-kapitalist örgütlerde yeniden üretmiş oluyorlar. Bundan dolayı anarşistler marksist partiyi, "diğer bir devletçi biçim olarak görürler. Öyle ki marksist parti iktidarı ele geçirmeyi başardığında, bir insanın diğeri üzerindeki iktidarını, liderin hükmettikleri üzerindeki otoritesini korumaya devam edecektir. marksist parti karşı olduğunu iddia ettiği toplumun tam da kendisinin ikiz görüntüsüdür; yani devrimci kampların, burjuva değerleri, yöntemleri ve yapıları tarafından istilasidir. [The Spanish Anarchists, pp. 179-80] Rus devriminin tarihinde de gördüğümüz gibi, işçilerinin özyönetiminin, sovyet demokrasisinin ve son olarak da parti içi demokrasinin altını oyarak liderliği ele geçiren Bolşeviklerin yaptığı da tam da buydu. Elbette, anarşist (yani materyalist) bir bakış açısından bu büyük ölçüde öngörülebilir bir şeydi -- zira, "olgular fikirlerden önce gelir; evet, Proudhon'un dediği gibi ideal, kökleri varlığın maddi koşullarında olan bir çiçekten başka bir şey değildir." [Bakunin, God and the State, p.9] -- ve bu yüzden hiyerarşik partilerin hiyerarşik bir toplumun süre gitmesini sağlamış olması hiç de şaşırtıcı değildir. Birinci Enternasyonel'in liberter kanadı tarafından çıkarılan Sonviller Circular dergisinin sözleriyle:

"Otoriter bir örgütün eşitlikçi ve özgür bir toplum kurmasını nasıl bekleyebiliriz ki? Bu imkânsız bir şey."

Şunu vurgulamalıyız ki, anarşistler örgütlenmeye ve anarşistlerin örgütlenmesine karşı değildiler (anarşistlerin genel olarak parti terimini kullanmamalarının sebebi kavramın devletçi ve hiyerarşik çağrışımları yüzündendir). Murray Bookchin bu meseleyi şu şekilde bir açıklığa kavuşturur: "Burada söz konusu olan gerçek soru, örgütsüzlüğe karşı örgütlülük mü sorusu

değil, ondan ziyade, ne türde bir örgütlenme sorusudur... anarşist örgütler... aşağıdan yükselen organik gelişimlerdir... onlar sosyal hareketlerdir, yaratıcı bir devrimci hayat tarzıyla, yaratıcı bir devrimci teoriyi birleştirirler... Ulaşmaya çalıştıkları o özgürlükçü toplumu mümkün olduğu kadar yansıtmaya çalışırlar... ve kardeşler arasındaki samimi gruplar -uyum grupları- çerçevesinde kurulurlar. ... gruplar arasında eşgüdümlü bir şekilde.. disiplin, planlama ve eylemde birlik ... inançlarımız ve anlayışlarımızla beslenen bir öz-disiplin aracılığıyla... gönüllülük esasıyla sağlanır." [Post-Scarcity Anarchism, pp. 214-215]

Aşağıdaki bölümlerde anarşist örgütün doğasını ve rolünü tartışacağız. Anarşistler, Situasyonist (Durumcu) Guy Debort'un şu sözlerine tamamen katılacaklardır: "devrimci ör-

gütler amaçlarının insanları uzman liderlerin konuşmalarını dinler hale getirmek olmadığını, ama kendileri adına konuşur hale getirmek olduğunu her zaman anımsamalıdır" ve buna göre gruplarını organize etmelidirler.

Birinci bölüm anarşist örgütlerin temel yapı taşı olan "uyum grupları"nı ele alıyor. Sonraki bölümlerde ise mesajımızın ve etkimizin yayılması için kurduğumuz uyum grubu federasyonlarının temel biçimleri tartışılıyor. Ondan sonraki bölüm, anarşist bir toplumu kurma mücadelemizde bu örgütlerin oynadığı rolü ele alıyor. Fikirlerin gücünü küçümsememeliyiz, zira "eğer ki bir fikriniz varsa, onu bir milyon kişiyle paylaşırsanız, bu süreçte hiçbir şeyi kaybetmezsiniz ve fikir ne kadar çok propaganda edilirse o kadar güç ve etki kazanır" [The Anarchist Revolution, p. 46]. Bireylerin ve

gerekli olan toplumsal değişimin ihtiyaçlarını yansıtan, doğru yer ve doğru zamanda ortaya atılan bir düşünce, o düşünceye sahip olanlarda ve onların içinde yaşadıkları toplumda dönüştürücü bir etki yaratabilir. Anarşistlerin mesajlarını yaymak için kurdukları örgütlerin bunca önemli olmasının sebebi tam da budur.

Anarşist örgütler bu yüzden toplumsal mücadeleyi fikir ve önerileriyle zenginleştirmeyi, ama daha da önemlisi fikri pratik deneyim ve etkinlikle zenginleştirmeyi hedeflerler. Bir başka deyişle, iki yönlü bir süreci, yaşamın teoriyi beslemesini ve teorisinin yaşamı dönüştürmesini hedeflerler. Bu toplumsal dinamiği yaratmak ve geliştirmek için kullanılacak araç, anarşist örgütün altında yatan anlamdır ve örgütün rolü bu anlamı yansıtır.

1.Uyum grupları nedir?

Uyum grupları anarşistlerin anarşist düşünceyi yaymak için kurdukları temel örgütlerdir. "Uyum grubu" terimi İspanya'daki F.A.I.'den (İberya Anarşist Federasyonu) gelir ve İspanyol anarşistler tarafından mücadele içinde geliştirilmiş olan bir örgütlenme biçimine gönderme yapar. "Grupo de afinidad" teriminin

Bunun sebebi basittir: "Özgürleştirici bir devrimi gerçekleştirmeyi hedefleyen bir hareket özgürleştirici ve devrimci yöntemler geliştirmelidir. Yani hareket, ulaşmaya çalıştığı özgür toplumu yansıtmalıdır, devirmeye çalıştığı baskıcı toplumu değil. Eğer bir hareket, dayanışma ve karşılıklı yardımlaşmanın birleştirdiği

şinin (grubun) kendi yeteneklerine olan güvenini geliştirmek, grubun ortak ihtiyaçlarının ve kararlarının belirlenmesine, bu kararların yürürlüğe konmasına ve idaresine herkesin dahil olabildiğini sağlamaktır. Böyle bir örgütlenme bireylerin kendi yaşamlarını idare edebilecek ve bireysel ya da ortak ihtiyaç ve isteklerin elde edilmesine yönelik doğrudan eylemleri hayata geçirebilecek bir durumda olmalarını sağlamalıdır.

Anarşist örgütlenme tüm katılımcılarını yetkili (yetkin) kılmak, "bütünlüklü" ya da tam bireyler oluşturmak, (soyut "bireyciliği" değil) bireyselliği ve dayanışmayı teşvik etmekle uğraşır.

tercümesidir. Basitçe, propaganda yaparak, kampanya düzenleyerek veya düzenlenenlere katılarak, düşüncelerini parçası oldukları (sendikalar gibi) kitle örgütlerinde ve mahallelerinde yaparak anarşizmin yaygınlaşmasına uğraş veren anarşistlerin oluşturduğu (genelde küçük olan) bir gruptur. Liderlik kurmayı değil, toplumsal hareketlerde katalizör olmayı amaçlar.

bir dünya kurmayı hedefliyorsa, bu ilkelere bağlı kalmalıdır; eğer ademi merkezizetçi, devletsiz, otoriter olmayan bir toplumu hedefliyorsa, kendisini bu hedeflere uyumlu bir şekilde yapılandırmalıdır" [The Spanish Anarchists (İspanyol Anarşistleri), p. 180]

Anarşist (anti-otoriter) bir örgütlenmenin hedefi topluluk hissini ve ki-

Anarşist örgütlenme tüm katılımcılarını yetkili (yetkin) kılmak, "bütünlüklü" ya da tam bireyler oluşturmak, (soyut "bireyciliği" değil) bireyselliği ve dayanışmayı teşvik etmekle uğraşır. Yapının "tabanındaki" herkesi yetkili kılan aşağıdan yukarıya yürüyen kolektif karar alma biçimini sahiplenir ve sadece eşgüdüm (koordinasyon) işini üstlenmeleri ve (üyeler adına karar almaları için değil) üyelerinin kararlarını uygulamaları için kimi bireylere yetki verir. Bu şekilde azınlığın

inisiyatifi ve iktidarı (hükümet), herkesin inisiyatifi ve iktidarı (anarşi) ile yer değiştirmiş olur.

Uyum grupları bu amaçları gerçekleştirmek için vardır ve bunları cesaretlendirecek şekilde kurulmuşlardır.

Yerel uyum grupları anarşistlerin mahalledeki, işyerindeki, toplumsal hareketler içindeki etkinliklerini koordine ettikleri araçtır. Bu gruplar içinde fikirlerini, politikalarını ve planlarını tartışır, bildiriler yazar ve başka türlü propaganda işlerini örgütler, sendikalar gibi daha geniş örgütlerde nasıl çalışacaklarını, stratejilerinin uzun dönemli plan ve hedeflerine nasıl uygun hale getireceğini tartışırlar. Bu, anarşistlerin birbirleriyle fikri olarak uzlaşmalarının, birbirlerinin kaynaklarından faydalanmalarının ve mesajlarını birbirlerine iletebilmelerinin kolay bir yoludur. Başka amaçlar ve etkinlikler için de uyum grupları oluşturulabilir (örn. işyeri uyum grubu, mahalle uyum grubu, anarko-feminist uyum grubu aynı bölgede kimi örtüşen üyelerle faaliyetlerini sürdürebilir). Bu politik etkinliklerin yanında, uyum grubu terimi aynı zamanda "eğitimin öneminin ve anarşist ilkelere uygun yaşamının - insanlara kendilerini yeniden tanımlamaları için gerekli olan alanı sağlayacak bir muhalif-toplumsallığı yaratmanın da ihtiyacını" [Bookchin, a.g.e.] vurgular. Başka bir deyişle, uyum grubu her yönüyle yeni bir toplumun tohumu olmalıdır.

Bu basit uyum grupları kendi başlarına yeterli değildir. Çoğu anarşist yerel grupların birbirleriyle bir konfederasyon çatısı altında çalışmalarını gerekli görür. Bu işbirliğinin amacı kaynakların daha verimli kullanımı, aynı şeyin farklı gruplarca uğraşarak yeni baştan yapılmasını engellemek, başka bir deyişle federasyonun parçası olan birey ve gruplar için seçeneklerin çoğaltılmasıdır. Böyle bir federasyon şu ilkeye dayanacaktır:

"bireylerin ve grupların tam özerkliği, tam bağımsızlığı ve bu yüzden de tam sorumluluğu; ortak bir amaç için birleşmenin faydalı olduğuna inanan kişiler arasındaki özgür uyum; taahhüt edilen vaatleri yerine getirmenin ve kabul edilmiş programla çelişen hiçbir şey yapmamanın ahlaki sorumluluğu. Örgüte hayat verecek olan pratik yapılar ve doğru araçlar bu ilkelere göre inşa edilmeli ve tasarlanmalıdır." [Errico Malatesta, The Anarchist Revolution, p. 101]

İspanya iç savaşında anarşist militanlar

Bu yüzden uyum grupları spesifik amaçlar ve etkinlikler için birleşmiş anarşistlerin özyönetimli, özerk gruplardır. Bu gruplar anarşistlerin eylemlerini koordine etmelerinin ve bireysel özgürlük ve iradi işbirliği mesajlarını yaymanın önemli bir yoludur. Esas olarak bu uyum grupları rolü toplumsal hareketlere ve mücadelelere insanları anarşist fikre kazanmak için müdahale etmek ve bu şekilde bu mücadeleleri salt adaletsizliğe karşı bir mücadele olmaktan çıkarıp, özgür bir toplumu hedefleyen mücadeleler haline getirmeye çalışmaktır.

Bu propaganda, ajitasyon, politik tartışma ve gelişim sürecini güçlendirmek için anarşistler uyum gruplarının federasyonunu örgütlerler. Federasyonlar esas olarak üç şekilde olabilir, sentezci federasyonlar, Platformist federasyonlar ve sınıf mücadelesi grupları. Bu federasyon tiplerinin birbirini dışlayan nitelikler olmadıklarını not düşelim, örneğin sentezci bir federasyon içinde sınıf

mücadelesi ve platformist grupları barındırabilir (ancak aşağıda geleceğimiz gibi platformist federasyonlar sentezci gruplar içermezler). Ayrıca hiçbir federasyonun bunlardan birinin saf ifadesi olmayacağını vurgulamak gerekir. Sentezci gruplar, sınıf mücadelesi gruplarıyla birleşir, platformist gruplar Platform'a tamamen bağlı kalmazlar. Her bir eğilimi onun esas niteliklerini göstermek için birbirlerinden yalıtarak izah edeceğiz. Gerçekte, eğer uysa bile pek az federasyon izah ettiğimiz tiplere tamamen uyacaktır. Son olarak "sınıf mücadelesi" anarşist grubu teriminin, sentezci ya da platformist grupların sınıf mücadelesini savunmadıkları anlamına gelmediğinin altını çizelim. "Sınıf mücadelesi" örgütünü bir terim olarak kullanıyoruz.

Tüm bu örgütlenme biçimleri temel olarak anarşist grupların özgürlükçü bir şekilde örgütlenmesidir. Bunun sebebi anarşistlerin kapitalizmin altında mümkün olabildiği kadarıyla geleceğin ilkelerine göre yaşamaya çalışmaları ve iktidarın aşağıdan yukarı değil de yukarıdan aşağı biçimde kullanıldığı karşılıklı yardımlaşmaya ve kardeşliğe dayalı örgütler kurmaya çalışmalarıdır.

Anarşistlerin karmaşık bir konu olan örgütlenme sorununu tek bir örgüte indirgemedikleri vurgulanmalı. Bunun yerine anarşistler anarşizm içindeki farklı eğilimlerin farklı politik örgütlerde ifade bulmasının hayra alamet olduğunu düşünürler. Bundan sonraki dört bölümde yapmaya çalışacağımız şey, anarşist örgütlenmeye dair farklı perspektiflerin genel bir resmini çizmektir. Ancak bu federasyonların rolü mücadeleye katkı sunmaktır, iktidarı hedefleyen yeni bir liderlik oluşturmak değil.

2.Sentezci federasyon nedir?

Sentezci grup adını Rus anarşist Voline ve Fransız anarşist Sebastien Faure'den almıştır. Voline 1924'te "anarşist senteze" çağrı yapan bir metin yayımlamıştır ve Faure'nin Encyclopedie Anarchiste'sindeki (Anarşist Ansiklopedi) aynı konuyla ilgili bir makalesi vardır. Ancak bu anlayışın kökleri Rus devrimine ve 1918'de kurulmuş olan Nabat federasyonuna (ya da Ukrayna'nın Anarşist Örgütlerine) uzanmaktadır. Nabat'ın amacı şuydu: "anarşizmin tüm yaşam güçlerini örgütlemek; onları anarşistlerin ciddi bir şekilde arzuladıkları ortak bir çabanın yani bir süreç olarak gö-

şu üç farklı iddiayı ele alalım: Anarşizm bir sınıflar teorisidir (platform ve başkaları tarafından da kabul edildiği gibi), anarşizm tüm insanlar için olan insancıl bir teoridir (bu iddianın savunucuları kimi yerlerde sınıf temelli görüşü savunanları marksizme yakın olmakla itham ederler), anarşizmin sadece bireylerle ilgilidir (özel olarak bireycidir ve insanlık ya da sınıflarla hiçbir ilişkisi yoktur). Bu yaklaşımların sentezi şöyle olacaktır:

"Bir senteze varmalı ve anarşizmin sınıfsal öğeler, hümanizm ve bireyci ilkeler içerdiğini vurgulamalıyız ...

bireyci anarşizm. Bu bölünme anarşist harekete ciddi zarar verebilir, çünkü "niye benim anarşizmim en doğrusu" üzerine söylenecek pek çok (ve genellikle ağdalı) argüman ve yapılacak uzun münakaşalar ortak düşman olan devlet, kapitalizm ve otoriteye karşı beraber mücadele vermenin önünü tıkayacaktır. Sentezci federasyonlar anarşizm içindeki ortak paydalar üzerine anlaşmaya ve bu temel üzerine federasyon için bir minimum program yaratmayı savunur. Bu sentezci federasyon altındaki kimi örgütlerin "kimi noktalarda ideolojik ve taktik birlik" sağlamalarına olanak tanır. [a.g.e., s 35]

Sentezci örgüt tüm anarşistleri bir federasyonun altında birleştirmeyi hedefler, çünkü Nabat'ın sözleriyle "tüm anarşist düşünce okulları sağlamdır ve geçerlidir. Tüm eğilimleri hesaba katmalı ve kabul etmeliyiz."

rülen, örgütlü kitleler için yeni bir toplumsal varoluş biçimini kuracak olan toplumsal devrimin etkin bir parçası olma çabasının etrafında biraraya getirmek." [No Gods, No Masters, vol. 2, p. 117]

Sentezci örgüt tüm anarşistleri bir federasyonun altında birleştirmeyi hedefler, çünkü Nabat'ın sözleriyle "tüm anarşist düşünce okulları sağlamdır ve geçerlidir. Tüm eğilimleri hesaba katmalı ve kabul etmeliyiz." [şurada alıntılanmıştır: "The Reply (Cevap)" Constructive Anarchism (Yapıcı Anarşizm), p. 32] Sentezci örgüt farklı anarşistlerin "belli iddialar ve tavırlar çerçevesinde, federasyon temelinde planlı, örgütlü kolektif çabanın gerekliliğinin bilinciyle birleşmelerini" hedefler [a.g.e.]. Bu temel tavırlara ve iddialara örgüt üyelerinin bakış açıları'nın bir sentezi yoluyla varılır, ancak her eğilim kendi fikirleri temelinde ortaklaşmaya federasyon ilkesinin gereği olarak özgürdür.

Sentezci yaklaşımın bir örneğini sunmak için ilkin anarşizme dair

Sınıfsal ögesi her şeyden önce kuruluş kavgasının aracıdır; insancıl (hümaniteryen) niteliği onun ahlaki yönü ve toplumun temeli; bireyciliği de insanlığın amacıdır." [a.g.e.]

Görüldüğü gibi sentezci eğilim tüm anarşistleri (bireyci, mutualist (karşılıkçı), sendikalist ya da komünist) tek bir federasyon altında birleştirmeyi hedefler. Bu sebepten sentezci görüş "kapsayıcıdır" ve bariz şekilde pek çok anarşist tarafından yeğlenen "sıfatsız anarşizm" yaklaşımıyla benzerlik taşır. Ancak pratikteki pek çok sentezci örgüt daha dışlayıcıdır (örn. Fransız Anarşist Federasyonu'nu gibi tüm toplumsal anarşistleri örgütlemeyi hedefleyebilir). Bunun anlamı sentezciliğin genel tavrıyla, gerçekteki kullanımının farklı olabileceğidir.

Sentezin ardındaki temel fikir anarşizmin (1920ler Fransa'sı ya da devrim dönemi Rusya'sı da dahil olmak üzere çoğu ülkede, çoğu zaman olduğu gibi) üç temel eğilim halinde parçalanmış oluşudur: komünist anarşizm, anarko-sendikalizm ve

Aynı örgüt altında birleşmenin teknik ve verimlilikle ilgili sebepleri de bulunmaktadır. Zira bu şekilde hareket daha fazla kaynağa sahip olacak ve bu kaynakları kullanımlarını ve etkilerini en üst düzeye çıkarabilecek şekilde koordine edebilecektir. Sentezci federasyon, tüm anarşist gruplar gibi anarşist düşüncüyü bir bütün olarak topluma yaymayı hedefler. Kendilerine düşen görevin "kitleleri böyle bir desteğe ihtiyaç duydukları noktalarda desteklemektir ... anarşistler ekonomik ve toplumsal kitle örgütlerinin [örneğin sendikalar] üyesidirler. Onlar bütünün bir parçası olarak hareket eder ve plan kurarlar... Kitleler üzerinde üstünlük kurmadan yürütebilecekleri ideolojik, toplumsal ve yaratıcı eylemlilikler için geniş bir eylem alanı önlerinde mevcuttur. Her şeyden önce özgür ve doğal bir şekilde ideolojik ve ahlaki bir etkileşim biçimini kurmaları gerekir ... sadece ideolojik destek sunarlar, ama liderlik hedefi gütmekten" [a.g.e. s. 33] Bu anarşist bir grubun rolüne ilişkin ortak bir görüştür. Ve bu sentezci federasyonların genellikle sınıf mücadelesi örgütleri (yani sınıf mücadelesine anarşist bir toplumu yaratmada anahtar bir araç olduğu için ve varolan mücadeleyi daha özgürlükçü ve adil kılmak için katılan ve destek veren örgütler) olduğunu

da göstermektedir.

Sentezci federasyonun esas gücü, açıktır ki örgüt içinde birbirinden oldukça farklı olan çeşitli görüşlerin ifade edilmesine izin vermesidir (ki bu politik fikir ve teorilerin düzenli tartışmalar ve konuşmalar yoluyla gelişmesini sağlayabilir). Buna ek olarak bu federasyonlar üyelerine maksimum miktarda kaynağı sağlarlar.

Bu sentezin ilk savunucularının niye şunu iddia ettiklerini açıklar: "anarşist hareketin birliğinin sağlanmasına yönelik ilk adım (ki ciddi bir örgütün oluşmasını sağlayacak olan bu birliktir), olası en açık kolektif çözümü bekleyen bir dizi önemli sorun üzerine yürütülecek kolektif bir çalışmadır... Gerekli olan (felsefi sorunları ve soyut tezleri değil de) somut sorunları tartışmak ... ve bunun için ideolojimizin ve taktiklerimizin tam anlamıyla tartışılacakları her ülkede her türlü tabulaşmış konu da dahil olmak üzere tartışılabilmesi için bir yayın çıkarmaktır. Böyle yazılı bir materyale ve sözlü tartışmaya olan ihtiyaç bize bir zorunluluk olarak görünmektedir, çünkü ideolojik birliğe, taktiksel birliğe ve olası bir örgüte varmanın pratik bir yoludur... Sorunlarımızın kapsamlı ve hoşgörülü bir tartışma yoluyla ele alınması ... sadece anarşistler arasındaki değil, anarşizmin farklı anlayışları arasında da karşılıklı bir anlayış için temel sağlayacaktır" [a.g.e. s. 35]

Anarşist örgüt için sentez fikri Platform'a karşı çıkanlardan kaynağını alır. Faure ve Voline için de temel fikir aynıydı, yani anarşizm içindeki tarihsel eğilimler (komünist, sendikalist ve bireyci) işbirliğine gitmeli ve aynı örgütte çalışmalıydı. Ancak Voline ve Faure'nin bakış açılarında kimi farklılıklar vardır. Faure bu eğilimleri kendi içlerinde de birer zenginlik olarak görmekte ve her eğilimin aynı federasyon altında yer almakla zenginleşeceğini iddia etmekteydi. Voline'e göre ise bu eğilimlerin ortaya çıkışı tarihsel olarak anarşizmin için öğelerinin (ekonomik, toplumsal ve bireysel

dünyalar gibi) farklı ortamlarda derinlemesine boy vermesi için gerekliydi. Ancak şimdi bir bütün olarak anarşizme geri dönmek tam zamanıydı. Bu öyle bir anarşizmdi ki, her eğilimin kendisine sunacağı katkıyla daha da güçlenecekti. Bu tip eğilimler bu anarşizmin içinde çözünecek ve bütüne karışmış ola-

Sebastien Faure

caklardı. Dahası bu eğilimler her anarşistte çeşitli katmanlarda birlikte var olmaktadır zaten, bu yüzden tüm anarşistler bu eğilimlerin (hem bireysel hem de örgütsel olarak, örn. örgüt içinde spesifik bir anarko-sendikalist eğilim var olmayacaktı) giderek yok olacağı bir örgüt içinde toplanmalıydı.

Sentezci federasyon, grupların ve bireylerin (Federasyonun temel ilkelerine ve Kongre kararlarına uygunluk göstermesi koşuluyla) tam özerkliğine dayanır, tüm farklı eğilimlerin birlikte çalışmasına ve farklılıklarını ortak bir cephede ifade etmelerine olanak tanır. Tüm farklı gruplar federal biçimde örgütlenir, devlete, kapitalizme ve tüm diğer baskı biçimlerine karşı verdikleri mücadelede kaynaklarını paylaşırlar. Bu federal yapı yerel düzeyde (ilçe ya da şehirdeki grupların katıldığı bir "yerel birlik"), bölgesel düzeyde, ulusal ve uluslararası düzeylerde yapılarını oluşturur.

Federasyondaki her grup özerk olduğu için, federasyondaki diğer grupların katılımı olmaksızın (ya da herhangi bir talimat beklemeksi-

zin) bir eylemi (örn. bir kampanya) tartışabilir, planlayabilir ve başlatabilir. Bu nedenle yerel gruplar yerel sorunlara hızlı bir şekilde cevap verebilirler. Bu inisiyatifler eğer yerel grup gerekli görürse federal bir destek görebilir. Federasyon bu tip herhangi bir konuyu gündemine alabilir, eğer ki bu konu federal konferansın gündemine gelir ve diğer gruplar işbirliği yapmayı kabul ederlerse. Dahası her grubun, diğer grupların o işe katılmalarına müdahale etmeksizin, spesifik bir işe katılmama özgürlüğü vardır. Böylece gruplar kendilerini en çok ilgilendiren konulara yoğunlaşabilirler.

Federasyonun program ve politikaları düzenli temsilci toplantılarında ve kongrelerinde kararlaştırılır. Sentezci federasyon, federasyon kongresi tarafından seçilen ve yetkilendirilen kişilerin oluşturduğu "ilişki komiteleri" tarafından "idare edilir". Bu komitelerin oynayacakları yol sadece idaridir, yani bilginin dağıtımı, örn. örgüt içindeki grup ya da bireylerden gelen öneri ya da önergelerin tüm gruplara iletimi, ya da örgütün mali işlerinin düzenlenmesi gibi işler. Bu açıdan bu komitelerdeki kimselerin federasyonun üyesi olan herhangi bir kimseden daha fazla (söz) hakkı yoktur (örn. komite olarak bir önerge veremezler, ancak yerel gruplarının bir üyesi olarak ya da birey olarak bunu yapabilirler). Bu idari komiteler federasyona karşı sorumludur ve her türlü karara ya da görevi bırakma (geri çağırılma) komutuna tabidirler.

Fransız Anarşist Federasyonu sentezci düşünceden etkilenmiş başarılı bir federasyonun iyi bir örneğidir (İtalyan Anarşist Federasyonu gibi). Açıktır ki, sentezci bir federasyonun ne kadar verimli işleyeceği, üyelerinin birbirlerine karşı ne kadar toleranslı (hoşgörülü) olduklarına ve yine üyelerin federasyonlarına ve alınan kararlara karşı ne kadar sorumlu davrandıklarına bağlıdır.

Elbette ki bu sorunlar pek çok başka örgütlenme biçimlerinde de görülmektedir ve sentezci örgüt de istisna değildir. Farklılık, tartışmayı

kışkırtması sayesinde bir örgütün güçlenmesine neden olurken; öte yandan da farklılıklar barındıran bir gruplaşma, iş yapılmasını sık sık zorlaştırabilir. Sentezci federasyonu eleştiren platformistler ve diğerleri, bu tip bir federasyonun konuşmaktan başka hiçbir şey yapamayan bir ortama dönüşebileceğini, bu ortamda bırakalım bir programın uygulanabilmesinin, herhangi bir program üzerinde anlaşılmasının bile çok zor olacağını iddia ederler. Örneğin mutualistler ve komünistler örgütlerinin bırakalım araçlarında, amaçlarında nasıl uzlaşabilirler? Biri dönüştürülmüş bir pazar ekonomisi içinde işbirliğini ve devletçilikle kapitalizmin reforme edilerek ortadan kaldırılmasını savunurken, diğeri meta üretiminin sonlandırılmasını, paranın yürürlükten kaldırılmasını amaçlayıp bunun için tek yolun devrim olduğunu savunmaktadır. Sonuç olarak tek yapabilecekleri şu konu üzerinde anlaşıp, öbür konu üzerinde anlaşamamak olacaktır ve bu yüzden her türden ortak program ve eylem bir şekilde sınırlı olacaktır. Gerçekten de Voline ve Faure'nin kimi temel hususları, yani farklı türden anarşizmlerin bahsedilen ortak paydanın ne olduğunu, bu ortak paydaya nasıl ulaşılacağını ve onun neyi kapsayacağını atlamış oldukları iddia edilebilir. Zira bu anlaşılmış ortak anlayış olmaksızın pek çok "sentezci anarşist örgüt",

konuşmaktan başka pek bir şeyin yapılmadığı, herhangi bir toplumsal ya da örgütsel perspektiften yoksun bir birliktelik halini alır ve kısa bir sürede örgüt olmaktan da, anarşist olmaktan da ve Faure ile Voline'in anladığı anlamda sentezci olmaktan da çıkar.

Platform metninin yazarlarını şunları söylemeye iten bu olası uyumsuzluk halidir: "[b]öylesi bir örgüt, ancak her biri anarşist hareketin sorunlarının farklı kavrayışına sahip olan bireylerin mekanik bir topluluğu alacaktır ki, bu topluluk gerçeklikle yüzyüze gelindiğinde kaçınılmaz olarak dağılacaktır." [Libertar Komünistlerin Örgütlenme Platformu, Türkçesi için bkz. Ukrayna Anarşist Hareketi Mahnovçina, Peter Arşinov, Kaos Yayınları, s.222-223] Platform bu sorunu aşabilmek için "teorik ve taktik birliği" önerir, ancak bu terime anarşist çevrelerde geniş ölçüde itiraz edilmiştir. Platform'a karşılık olarak, sentez taraftarları platformist grupların çok küçük, öyle ki sentezci federasyonlardan bile daha küçük olduklarına işaret ederler (örn. Fransız Anarşist Federasyonu'na kıyasla, Fransız Alternative Libertaire grubu ya da İrlanda'daki İşçi Dayanışma Hareketi). Sentez taraftarlarına göre, bu sebepten ötürü Platform, platformistlerin iddialarının aksine daha verimli bir örgüt yaratmaz. Dahası

sentez yandaşlarına göre "teorik ve taktik birlik" örgütün küçük kalmasını garantiler, zira farklılıklar, yapıcı şekiller yerine ancak ayrışmalarla ifade bulabilir. Hareket içinde bu konu hakkındaki tartışmanın sürdüğünü belirtmeye gerek yok.

Vurgulanabilecek bir nokta şu ki, sentezciliğe dair bu potansiyel sorun, kimi örgütlerin dağılmasına ya da her grubun kendi işini yaptığı, dolayısıyla eşgüdümün (koordinasyonun) anlamsız hale geldiği, zira varılan her tür anlaşmanın yok sayıldığı (örneğin Britanya Anarşist Federasyonu'ndaki sorun pek çok kimseye göre buydu), sadece laf yapılan yerler haline gelmesine yol açmıştır. Sentezin pek çok savunucusu bunun teorinin kendisinden değil de, teorinin yanlış bir şekilde anlaşılmasından kaynaklandığını iddia edecektir (bunların iddialarına göre örneğin FAF ve FAI, sentezden ilham almış federasyonlardır ve gayet başarılı olmuşlardır). Sentezciliği savunmayanlar elbette ki daha eleştirel yaklaşmaktadırlar ve bunlardan bir bölümü anarşist fikirleri ve etkiyi yaygınlaştırmak için daha etkili bir örgütlenme biçimi olarak gördükleri platformu desteklemektedirler. Diğer toplumsal anarşistler "sınıf mücadelesi" tipindeki federasyonlar kurarlar (bu İngiltere'de yaygın bir örgütlenme biçimidir).

3 "Platform" nedir?

Platform anarko-komünizm içindeki anarşist bir federasyonun doğasına ve biçimine ilişkin belirli önermeleri olan bir akımdır. Kökenleri Rus anarşist hareketi içinde 1926'da Bolşevik diktatörlükten Paris'e kaçtıklarında "Özgürlükçü Komünistlerin Örgütsel Platformu"nu yayımlayan bir grupta yatmaktadır. Bu çalışmanın yazarları arasında Nestor Makhno, Peter Arşinov ve Ida Mett yer almaktadır. Metin, o zamanlar (genellikle Platformistler denen) Platformun destekleyicileri ile (diğer komünist-anarşistler,

anarko-sendikalistler ve "sentez" destekçilerinden oluşan) Platforma karşı çıkanların arasında hararetli tartışmalara sebep olmuştur. Bir çok anarşistin neden platformizme karşı olduğunu bir daha ki bölümde tartışacağız. Burada ise Platformun neler iddia ettiğini tartışacağız.

"Sentez" federasyona benzer şekilde (bakınız son bölüm), Platform da Rus Devrimi deneyimlerine dayanılarak oluşturulmuştur. Platformun yazarları devrim sırasında ayrılmış ve Bolşevik devlet zafer

kazandığında ve herhangi bir sosyalizm olasılığını, en az temel bireysel özgürlükler ve haklar kadar sovyet demokrasisinin, emekçilerin üretimdeki öz-yönetimlerinin, sendika demokrasisinin de altını oyarak yok ettiğinde kendi çalışmalarının, umutlarının ve hayallerinin çöktüğünü görmüşlerdir (ayrıntılar için bkz. "Rus Devriminde neler oldu?" adlı bölüm). Dahası, Platformun yazarları Ukrayna'da emekçi sınıfın hür iradesi ve anarşizm adına Beyaz ve Kızıl ordulara karşı başarıyla direnen Mahnovist hareket içinde-

ki aktivistlere öncülük etmişlerdir (bkz. Mahnovist hareket neden Bolşevizme karşı bir alternatif sunmuş-tur?). Bolşevik hükümetin karşılaştığı aynı problemlerle yüzleşerek, Mahnovist hareket, Bolşeviklerde olmayan genel öz-yönetimi ve örgütlenmeyi; konuşma-örgütlenme özgürlüğünü vb. etkin bir şekilde teşvik etmişlerdir. Nitekim, Anarşist fikirlerin pratikte işlediğinin yanı sıra, Bolşevizmin (ve o zamanlar sunduğu politikaların) devrimle yüzleşirken ortaya çıkan problemlere tek "pratik" yanıt olduğunu iddia eden Leninistlerin savlarının da yanlış olduğunun farkındaydılar. Broşürü, anarşist hareketin kendi başarılarını, bu fikrin emekçi sınıf arasında geçerlilik kazanmasına dayandırmada neden başarısız olduklarını incelemek için yazdılar. İşçilerin kendi işgüçlerini örgütlediği ve özgürlük ve eşitlik üzerine kurulu bir toplumu inşa etmeye başladıkları fabrika komitelerindeki çalışmalarından da görülebileceği gibi, anarşist fikirlerin hem yaygın hem de pratik olduğu kanıtlandı. Bolşeviklerin baskısı (Voline tarafından yazılan klasik Rus Devrimi tarihi, Bilinmeyen Devrim'de belgelendiği kadarıyla) bu başarısızlıkta belli bir rol oynamışsa da, her şeyi açıklamaz. Platform'un yazarlarının gözünden, önem verilmesi gereken-

lerden biri de devrimden önceki anarşist örgüt eksikliğiydi. İlk paragrafta şöyle belirtirler:

"Liberter düşüncelerin gücüne ve yadsınamaz olumlu niteliğine, toplumsal devrime yönelik anarşist yaklaşımların netliğine ve tutarlılığına, nihayet, liberter komünizm mücadelesinde anarşistlerin göstermiş oldukları kahramanlığa ve katlanmış oldukları onca özveriye rağmen, anarşist hareketin güçsüz kalmaya devam etmesi ve işçi sınıfı mücadeleleri tarihinde sık sık küçük bir olay, önemsiz bir faktör olarak görünmesi, üzerinde düşünülmesi gereken önemli bir durum." [Liberter Komünistlerin Örgütsel Platformu, s. 11](çeviri: Anarşist Bakış)

Hareketteki bu zayıflık birçok nedenden türemiştir, bunlardan en temel olanı anarşist hareketin "örgütsel ilkelerden ve pratikten yoksun" oluşudur. Hatta broşürün yazarları, "anarşist hareket, birbiriyle çelişkili teori ve pratikleri savunan, geleceğe yönelik perspektiflerden ve süreklilik gösteren istikrarlı bir militan faaliyetten yoksun, hemen her zaman ardında hiçbir iz bırakmadan ortadan kaybolan yerel örgütler tarafından temsil ediliyor" diye iddia etmişlerdir. Bu, "Liberter düşüncelerin yapıcı ve önemi yadsınamaz

niteliği ile anarşist hareketin içinde bulunduğu acıklı durum arasındaki bu çelişkiyi"(a.g.e.) açıklıyordu. Bu kelimeler birçok ülkedeki anarşist harekete aşına olanları can evinden vuracaktır. Bu nedenle Platform broşürü, platformist olmasalar bile birçok anarşist için hala anlamlı ve önemli bir belgedir.

Platformun yazarları bu soruna bir çözüm önermişlerdir; güvenilir bir tür anarşist örgütün yaratılması. Bu, sendikalizmi ilkesel bir mücadele yöntemi olarak tanıırken, sadece komünist-anarşist fikirler üzerine kurulu bir örgüt olacaktır. Birçok anarşist gibi, Platform metni de "Tüm devletlerin toplumsal ve siyasal rejimi, her şeyden önce sınıf mücadelesinin ürünüdür...Sınıflar arasındaki savaşım sürecindeki en küçük değişim, sınıf mücadelesindeki güçlerin göreceli yerleri, toplumun doku ve yapısında sürekli değişiklikler yaratır." [a.g.e., s. 14] söylemini kabul ederek sınıf ve sınıf mücadelesini çözümlemesinin merkezine koyar. Ve yine birçok anarşist gibi Platform da "işçilerin üretim ve tüketim örgütlerinin oluşturacağı, özyönetim temelinde federatif olarak birleşmiş bir federalist sistem" temelinde "günümüz burjuva kapitalist toplumunu, işçilerin kendi emeklerinin ürünlerine sahip olma-

"Liberter düşüncelerin gücüne ve yadsınamaz olumlu niteliğine, toplumsal devrime yönelik anarşist yaklaşımların netliğine ve tutarlılığına, nihayet, liberter komünizm mücadelesinde anarşistlerin göstermiş oldukları kahramanlığa ve katlanmış oldukları onca özveriye rağmen, anarşist hareketin güçsüz kalmaya devam etmesi ve işçi sınıfı mücadeleleri tarihinde sık sık küçük bir olay, önemsiz bir faktör olarak görünmesi, üzerinde düşünülmesi gereken önemli bir durum." [Liberter Komünistlerin Örgütsel Platformu, s. 11]

larını, onların özgürlüklerini, bağımsızlıklarını, toplumsal ve siyasal eşitliklerini güvence altına alan yeni bir topluma dönüştürmeyi" amaçlar. Buna ek olarak, Platformun iddia ettiği kadarıyla "Anarşist fikirlerin doğuşu, gelişmesi ve yaşama geçirilmesi, köklerini işçi yığınlarının yaşamından ve mücadelesinden alır, kendi yazgısı kopmaz bir biçimde onların yazgısına bağlıdır." [A.g.e.,s. 15, s. 19 ve s. 15]. Yine birçok anarşist (özellikle toplumsal anarşistler) de hemfikir olacaktır ki – anarşist fikirler emekçi sınıfı yaşamından yalıttıkça solacaktır (ve solmuştur da), çünkü sadece emekçi sınıfı, büyük çoğunluk, özgür bir toplum yaratabilir ve anarşist fikirler emekçi sınıfın deneyimlerinin dışavurumudur (deneyimleri kaldırırsanız fikirler olması gerektiği gibi gelişmezler).

Platformistlerin iddiasına göre, böylesine özgür bir toplum yaratmak için, "iki doğrultuda faaliyet yürütülmesi gerekir: bir yandan, devrimci işçi ve köylü güçlerinin seçilip liberter komünist teorik temelde (özgür bir liberter komünist örgüt içinde) bir araya getirilmesine yönelik bir çalışma; diğer yandan, devrimci işçi ve köylülerin üretim ve tüketim etrafında ekonomik bir temelde yeniden bir araya getirilmesine (üretim etrafında örgütlenmiş devrimci işçiler ve köylüler: özgür işçi ve köylü kooperatifleri) yönelik bir çalışma." [A.g.e.,s. 20] Yine, birçok anarşist şu iddia ile beraber buna hemfikir olacaklardır ki "anarşizmin devrimdeki öncülüğü ... olmalıdır. Anarşist düşüncelerin devrimdeki öncü konumu, mantıksal olarak, toplumsal ve siyasal gelişmelerin anarşist teoriye uyarlanmasını öngörür. Ne var ki, bu teorik itici güç, nihai olarak devlet iktidarına yol açan devletçi partilerin siyasal liderliği ile karıştırılmamalıdır."

[A.g.e.,s. 21] Platformun "sentez" eleştirileri de popüler ve devrimci hareketler içinde yayılan ve bu kavramı farklı bir yola vurgulasalar da sınıf mücadelesini destekleyen anarşist fikirlerin öneminin farkındadır.

Bu "fikirlerin öncülüğü" (bu konuda bakınız bölüm J.3.6) toplumsal mücadele içinde zaten var olan özgürlükçü duyguları geliştirmeyi ve bunlar arasındaki eşgüdümü hedefleyecektir. "Yığınlar" diye açıklar Platform, "toplumsal hareket içinde kendilerini anarşist eğilim ve ilkelerle büyük uyum gösteren bir yoldan ifade ediyor olsalar da, bu eğilimler ve ilkeler parçalanmış, koordinasyondan yoksun halde kalmaya devam ediyor ve, dolayısıyla,

birbirleri ile teorik olarak ortaklaşmışlardır. İkinci olarak, belirli bir çalışma türü öncelikli ise bu çalışmada herkesin bulunmasında hemfikirdirler. Anarşist hareket içinde bugün bile bunlar çekişmeli ve bu nedenle biraz daha detaylı incelenmeye değer tartışmalardır.

"Teorik Birlik" ile anlatılmak istenen herhangi bir anarşist örgütün, üzerine kurulu olduğu teoride belirli bir ortaklaşmaya gelmiş olması gerek-

Platform'da "Taktiksel Birlik" ile anlatılmak istenen, bir örgütün üyelerinin, bireyler olarak mücadele etmelerindense beraberce örgütlü bir güç olarak mücadele etmeleri gerektiğidir.

liberter düşüncelerin itici gücünün, anarşist uyarlanma ve toplumsal devrimin amaçlarının korunması açısından varlığı zorunlu örgütlülüğüne ulaşamıyor." [s. 21] Platform, herhangi bir toplumsal devrimde veya harekette başlangıçta vurgulanan özgürlükçü eğilimlerin (örneğin, serbest federasyon, kitle meclislerinde öz-yönetim, delegelelerin vekaleti, adem-i merkezîyetçilik vs.) kendi gündemleri olan devletçiler ve otoriterler tarafından zarar görmemesinin garantilenmesi için belirli bir anarşist örgütün gerekli olduğunu iddia etmiştir.

Ne var ki, bu ilkeler kendi içlerinde platformist bir örgütü tanımlamazlar. Birçok anarko-sendikalist ve platformist olmayan Anarşist Komünist bu fikirlere hemfikirdir.

Platform metnini ayırt eden temel nokta, metinde anlatılan anarşist bir örgütün nasıl yapılanması ve çalışması gerektiği hakkındaki görüşlerdir. Bu, metnin en kısa ve kavgacı bölümü olan "Örgütsel Bölüm"de kabataslak olarak anlatılmaktadır. Onlar bunu Anarşistler Genel Birliği olarak tanımlarlar. Platforma özgü olan "Teorik ve Taktiksel Birlik" ve "Kolektif Sorumluluk" kavramları bu bölümde sunulur.

İlk kavram, açıkça iki bölümden oluşur. İlkin, bu örgütlerin üyeleri

liliğidir. Diğer bir deyişle, örgütün üyeleri sınıf savaşı, anti-kapitalizm ve devlet karşıtlığı v.b. belirli temel noktalarda ortaklaşmış olmalıdır. Üyelerinin yarısının sendikal mücadelenin önemli olduğunu düşündüğü diğer yarısının ise bunun zaman kaybı olduğunu düşündüğü bir örgüt, üyeler zamanlarını iç tartışmalarla geçirecekleri için etkili olamaz. Bir çok platformist herkesin her şeyde ortaklaşamayacağına hemfikirken, olabildiğine çok ortaklaşmanın ve bunu eyleme dökmenin önemli olduğunu düşünür. Bir kez teorik bir fikre ulaşıldığında, üyeler (örgüt içinde bu fikre karşı gelmiş olsalar da, tabi örgütün bu kararını iç tartışmalarda değiştirme hakları vardır) bunu kamuya anlatabilmek durumundadırlar.

Platform'da "Taktiksel Birlik" ile anlatılmak istenen, bir örgütün üyelerinin, bireyler olarak mücadele etmelerindense beraberce örgütlü bir güç olarak mücadele etmeleri gerektiğidir. Birlik tarafından bir stratejide ortaklaşıldıktan sonra (her ne kadar ilk başta buna karşı olsalar da) bütün üyeler bunun başarısını sağlamak için çalışacaklardır. Bu şekilde kaynaklar ve zaman ortak bir doğrultuya, üzerinde hemfikir olunmuş bir amaca yoğunlaştırılır.

Yani "Teorik ve Taktiksel Birlik" belirli fikirler ve bu fikirleri uygulama

aygıtlarında ortaklaşmış bir anarşist örgüt anlamına gelir. Platform metninin temel kabulü uyumluluk ve tutarlılık arasında belirli bir bağlantı olduğudur. Platform, kolektif kararlar alıp bunları uygulayarak uyumluluğun artırılmasıyla anarşist fikirlerin etkisinin artacağını iddia eder. Onlara göre, bu olmadan daha örgütlü gruplar (mesela Leninist

bu olmadan, federasyonun ortaklaşmalarını kabul etmeyen bireyler ve gruplar olursa alınan bütün kararların sadece kağıt üstünde alınmış kararlar olarak kalacağını iddia ederler (Platformistler bunu "sorumsuz bireycilik"(a.g.e.) olarak tanımlarlar). Bununla beraber, "Kolektif sorumluluk" ile grubu oluşturan bütün bireylerin gücü büyümüş

üyeleri olduğu örgütteki "örgütsel görevlere ilişkin yükümlülüklerden bağışık olarak ifade etme hakkı" anlamına gelecek şekilde anarşist hareket içinde "tahrifata uğratıldığını" iddia eder (a.g.e.). Bu problemin üstesinden gelebilmek için "federalist türden anarşist örgüt"ün; "her üyenin bağımsızlığını, özgür düşüncesini, bireysel özgürlük ve inisiyatifi kabul ederken, her üyenin kararlaştırılmış örgütsel görevler üstlenmesini ve ortak kararlarını uygulanmasını talep" [A.g.e.,s. 33-4] ettiğini vurgulamışlardır.

Çoğu Platformist herkesi kapsayacak bir örgütün olamayacağını iddia etmekte, hatta bunun gerekli olmadığını düşünmektedirler. Bunun yerine, her biri içsel olarak birlik olmuş, mümkün olan durumlarda beraber çalışabilen bir kaç örgütlenmenin var olduğu çok daha şekilsiz ve akışkan bir Anarşistler Genel Birliği tasavvur etmişlerdir.

olan gruplar) kendi savlarının duyurulması ve dinlenmesi yönünden anarşistlerden daha iyi bir konumda olacaklardır. Anarşistler kendini beğenmiş olamazlar ve kendi fikirlerinin kesin doğruluğu ve gücü çok başarılı olacak ve kazanacak gibi bir umuda bel bağlayamazlar. Tarihin de gösterdiği gibi bu nadiren de olsa olmuştur ve olduğu zamanlarda da otoriterler genelde ortaya çıkan anarşist etkiyi ezme gücünü gösterecek durumdadırlar (örneğin Rusya'daki durum böyleydi). Platformistler, içinde yaşadığımız dünyanın toplumun nasıl örgütlenmesi gerektiğine dair rakip fikirler arasındaki mücadelenin bir ürünü olduğunu ve anarşist sesin güçsüz, sessiz ve örgütsüz olması durumunda duyulmayacağını ve diğer savların, diğer fikirlerin başarılı olacağını iddia ederler.

Bizi "Kolektif Sorumluluk" 'a ulaştıran şey, Platform metninde "Birlik her üyenin devrimci ve siyasal faaliyetinden sorumlu olacaktır; yine her üye bir bütün olarak Birliğin devrimci ve siyasal faaliyetinden sorumlu olacaktır." [A.g.e.,s. 32] şeklinde tanımlanmıştır.

Platform, bu terimle her üyenin örgütün verdiği kararları desteklemesi ve her üyenin kolektif karar alma sürecinde yer alması gerektiğini açıklamaktadır. Platformistler

ve kolektif olarak uygulanmış olur. Ne var ki, bir Platform destekleyicisi şöyle belirtmiştir:

"Platform metni kolektif sorumluluğun pratikte nasıl işlediği konusunda detaya girmemiştir. Hiç değinmeden bıraktığı konular vardır, mesela çoğunluğun kararına karşı çıkanlar meselesi gibi. Biz açıkça, çoğunluğun görüşlerine karşı çıkanların kendi görüşlerini ifade etme hakları olduğunu, ancak bunu yaparlarken örgütün görüşünü temsil etmediklerini açıklığa kavuşturmaları gerektiğini iddia ederiz. Eğer örgütün içindeki bir grup insan çoğunluk kararına karşı çıkarsa örgütlenmek, bilgi dağıtmak haklarıdır; bu şekilde savlarını bir bütün olarak örgütün içinde duyurabilirler. Tartışma ve anlaşmazlığın, özgürlük ve açıklığın bireyleri ve üyesi oldukları grupları güçlendirdikleri inancı; anarşizm anlayışımızın bir parçasıdır." [Kızıl ve Kara Devrim, no. 4, s. 30]

Platform metnindeki "Örgütsel Bölüm"ün son ilkesi "bireylerin ve örgütlerin ortak bir amaç doğrultusunda kolektif çalışma yürütmeye yönelik özgür anlaşması" olarak tanımlan ve "bireylerin ve örgütlerin bağımsızlığını ve inisiyatifi ortak davaya hizmetle uyumlu hale" gelmesini sağlayan "Federalizm" 'dir. [A.g.e.,s. 33] Ancak, Platform bu ilkenin "bireyin kendi 'ego'sunu"

Anarşist örgütlenme meselesine sundukları çözümün bir parçası olarak, Platform her grubun "örgütün siyasal ve teknik çalışmasına rehberlik eden ve ona işlerlik kazandıran kendi sekreteryasına sahip" [A.g.e.,s.34] olmasını önermiştir. Dahası, Platform "Birlik tarafından alınmış kararların uygulanması; tek tek örgütlerin Birliğin teorik görüşleri ve genel taktik hattı ile uyumluluk içindeki faaliyetlerinin teorik ve örgütsel uyarlanmasını sağlama; hareketin genel durumuna gözcülük etme; Birlik içindeki tüm örgütler arasında ve diğer örgütlerle işlevsel ve örgütsel bağlar geliştirme" gibi işlevlerin gerçekleştirilmesinden sorumlu "özel bir organ" yaratılmasını önerir; "Birlik Yürütme Komitesi." Yürütme komitesinin hakları, sorumlulukları ve pratikteki görevleri Birlik kongresinde kararlaştırılır [a.g.e.] Bu önerme şaşırtıcı olmayan bir şekilde, bir sonraki bölümde göreceğimiz gibi bu tip örgütlenmenin anarşist hareketi Bolşeviklere benzer şekilde merkezileşmiş, hiyerarşik bir partiye çevireceğini iddia edenler tarafından çok güçlü bir hoşnutsuzlukla karşılandı. Söylemeye gerek yoktur ki, Platformun destekleyicileri bu iddiaya karşı çıkarlar ve Platformun taştan yazılmadığını, tamamen tartışılması ve gerektiği gibi değiştirilmesi gerektiğine işaret ederler. Gerçekten, az da olsa bir kaç Platformist grup bu "sekreterya" yapısını oluşturmuşlardır (aslında gerçek bir "Platformist" grubun olmadığı, daha çok "Teorik ve Taktiksel Birlik" ve "Kolektif Sorumluluk" konularında Platformdan etkilenmiş

grupların olduğu söylenebilir.)

Benzer şekilde günümüz Platformistleri de bütün anarşistleri tek bir örgüte toplama fikrini reddederler. Özgün Platform metni Genel Birliğin farklı gruplar ve bireylerin oluşturduğu bir çatı örgütü olduğunu ima eder gibidir. Çoğu Platformist herkesi kapsayacak bir örgütün olamayacağını iddia etmekte, hatta bunun gerekli olmadığını düşünmektedirler. Bunun yerine, her biri içsel olarak birlik olmuş, mümkün olan durumlarda beraber çalışabilen bir kaç örgütlenmenin var olduğu çok daha şekilsiz ve akışkan bir Anarşistler Genel Birliği tasavvur etmişlerdir.

Özgün Platform metni kadar, çoğu Platformist gelenek içinde Georges Fontenis'in Liberter Komünist Manifesto'sunu ve "Durruti'nin Dostları"nın yazdığı Taze Bir Devrime

Buenaventura Durruti

Doğru adlı metni referans olarak almışlardır. Bir kaç anarko-sindikalist "Durruti'nin Dostları"nın manifestosunun CNT'nin 1936 öncesi durumuyla güçlü benzerlikler taşıdığını ve bunun CNT'nin 19

Haziran 1936'dan sonra ihmal ettiği konumu referans alan anarko-sindikalist bir belge olduğunu savunarak bu son iddiayı sorgular.

Günümüz dünyasında Platformist ve Platformizmden etkilenmiş pek çok örgüt vardır. Bunlar; İrlanda temelli Workers Solidarity Movement (İşçi Dayanışma Hareketi), İngiliz Anarchist Communist Federation (Anarşist Komünist Federasyon), Fransız Libertarian Alternative (Liberter Alternatif), İsviçreli Libertarian Socialist Organisation (Özgürlükçü Sosyalist Örgüt), İtalyan Federation of Anarchist Communists (Anarşist Komünistler Federasyonu) ve Güney Afrikalı Workers Solidarity Federation (İşçi Dayanışma Federasyonu).

Bir sonraki bölümde çoğu anarşistin Platformizme karşı itirazlarını tartışıyoruz.

4.Neden bir çok anarşist "Platform'a" karşıdır?

"Platform" metni yayımlandığında, çoğunluğu eleştirel olmak üzere, muazzam boyutta bir tartışma ve düşünceyi kışkırttı. Tanınmış anarşistlerin birçoğu platformu reddetti. Aslında platformun anarşistlerin nasıl örgütlenmesi gerektiği konusundaki önerilerini Berkman, Emma Goldman, Volin, Maximoff, Luigi Fabbri, Camilo Berneri ve Errico Malatesta reddederken sadece Nestor Mahno (metnin ortak yazarlarından) bu önerileri destekledi. Tanınmış anarşistlerin hepsi platformun "anarşizmi Bolşevikleştirmeye" çalıştığını veya metnin yazarlarının Rusya'da Bolşeviklerin "başarısının" etkisi altında kaldığını iddia etti. O zamandan beri anarşist çevrelerde platform metni pek çok tartışma yaratmaya devam etti. Peki, neden birçok anarşist geçmişte ve bugün platforma karşı çıkmıştır? Anti platformistlerin çoğunun platformun pek çok bölümüyle ilgili söyleyecek sözü varken (mesela hem Maximoff hem de Volin platformun teoride

"geçiş dönemi" ihtiyacını reddederken, pratikte kabul ettiğine işaret etti) anlaşmazlığın temeli "taktik ve teorik birlik", "kolektif sorumluluk" ve grup ve örgütü yönlendiren idari "sekreterlik" çağrısı yapan "örgütsel bölüm" içinde ortaya çıktı. Buralarda anarşistlerin çoğu anarşizmle çelişkili kabul ettikleri fikirler buldular. Biz de, genellikle en önemli kabul edildiği için bu konuya yoğunlaşacağız.

Bugün, liberter hareketin bazı kısımlarında platformistler çoğunlukla "lider olmayı isteyenler" olarak dışarıda bırakılır. Ancak Malatesta ve platformun diğer eleştirmenlerinin bu konuda takındığı tutum yukarıdaki gibi değildir. Malatesta ve Maximoff'un ikisi de, Maximoff'un kelimelerini kullanacak olursak, anarşistlerin "kitlelere gitmesini...onlarla çalışmasını, kitlenin ruhu için mücadele etmesini ve onu ideolojik olarak kazanmasını ve onu yönlendirmesini" savundular.

[Yapıcı anarşizm s.19]. üstelik Maximoff'un notlarına göre, "sentezci" anarşistler de benzer sonuçlara ulaşmıştı. Yani tartışmanın bütün tarafları anarşizmin yönlendirici olmasını kabul etmişti. Sorun, Malatesta ve ötekilerin gördüğü gibi, yönetip yönetmemek değil, nasıl yöneteceğindi - tartışmada önemli bir ayrım noktası. Bakunin gibi, Maximoff da sorunun "liderliği reddetmek değil, onun özgür ve doğal olmasını garanti etmek" olduğunu iddia ediyordu. Malatesta da aynı fikirdeydi ve iki 'alternatif' ortaya koyuyordu: Ya insanların diğerleri tarafından önerilen ve sürdürülen metot ve çözümlerden daha iyiye ya da öyle görünüyorsa bizimkilere kendilerini tavsiye ve örneklemeye uydurmaya hakları olduğu bir liderlik yaratırız ya da yönetimi elimize alarak, ki bu bir hükümet olma, yönetebiliriz. Mahno platformistlere sormuştu, "hangi şekilde yönetmek istersiniz?" [Anarşist Devrim s.108]

Malatesta, Mahno ve çalışması hakkındaki bilgileri dahilinde, cevabın ikinci yol olması gerektiğini düşünürken, Mahno'nun genel hareket içinde, otoriter bir biçimde, devrimin teorik ve pratik programını dayatacak bir merkezi organ görmek istediği şüphesiyle sarsıldığını söyleyecekti. Bu sarsıntı platformdaki "idari komitenin (anarşist) örgüte ideolojik ve örgütsel yönlendirme yapacağı" içindi.

Maximoff da platformun anarşistlerin örgütlü bir güç şeklinde devrimci iş kolu sendikalarına girmesi, genel anarşist örgütten önce sendikada çalışması, bu örgüt tarafından yönlendirilmesi gerektiğini söylediğini belirtirken aynı vurguyu yapar [Liberter Komünistlerin Örgütsel Platformu s.25], bu da sendikalardaki anarşistlerin kendilerini seçen sendika üyelerine karşı değil, anarşist federasyona karşı sorumlu olduğunu gösterir. Maximoff'un belirttiği gibi platforma göre, anarşistler eğer gerekiyorsa sendikanın kendi isteği dışında olmasına rağmen iş kolu sendikalarına hazır formüllerle girmeli ve kendi planlarını uygulamalıdır [Yapıcı anarşizm s.19]. Bununla beraber, platformun, "anarşizmin ne politik güç ne de diktatörlük istediğini" iddia ettiği göz önüne alınırsa, Maximoff'un eleştirileri fazla sert kabul edilebilir ve bu yüzden iş kolu sendikası hareketi içinde ters ilkeleri savunduklarını iddia etmek zordur. Eğer platformun yorumlarını "fikirlerin önderliği" kapsamı içinde değerlendireceksek, bahsettikleri şey basitçe anarşist grubun sendika üyelerini kendi fikirlerinin doğruluğuna tartışma yoluyla ikna etmesiydi ve böylece anlaşmazlık platformun yazarlarının dili açık olmayan (yada kötü)

kullanımına

detmeyeceği bir şeydir, bundan eminiz. Pek çok çabaya ve bu konudaki pek çok mektuba rağmen (özellikle Malatesta ve Mahno arasında) "liderlik" sorunu, kısmen de tartışmalı başka bir konu olduğu için, iki tarafı da tatmin edecek şekilde çözümlenemedi. Bu diğer tartışmalı konu (orijinal Platformun belirleyici kısmını oluşturan) ilgili örgütsel ilkeler meselesiydi. Malatesta bu örgütsel ilkelerin anarşist metot ve ilkelere uymadığını ve bu yüzden anarşizmin zaferini getirmekte yardımcı olamayacağını iddia etti [Anarşist Devrim s.97]. Bu iki temel neden yüzündendi: birincisi Platformun "sekreteryası" ve "idari komitesi" meselesi, ötekisi de "kolektif sorumluluk" meselesi. İkisine de sırayla bakacağız.

Sekreteryalara ve idari komiteler etrafında şekillenen bir yapı ile anarşistlerin genel birliğinin iradesi ancak idari komiteyi seçen ve kontrol eden ve bütün önemli konularda karar veren kongreler aracılığıyla ifade edilen bir çoğunluk iradesi anlamına gelebilir. Doğal olarak bu kongreler üye gruplarının çoğunluğu tarafından seçilen temsilcilerden oluşacaktır. Bu yüzden en iyi durumlarda kararlar çoğunluğun çoğunluğu tarafından alınacaktır ve bu, özellikle muhalif fikirler ikiden fazlaysa kolaylıkla sadece bir azınlığı temsil edecektir. Bu da, Malatesta'nın söylediği gibi, salt bir çoğunluk sistemine salt parlamentarizme tekabül edecektir ki bu da doğası gereği anarşist değildir.

Platformist federasyon, örgütün aktivite ve gelişimini yöneten sekreteryalara ve idari komitelere dayandığı sürece, bu eleştiri geçerlidir. Böyle bir sistemde, bu organlar örgütü kontrol ettikçe ve üyelerden onların kararlarına uyma-

beklendikçe (teorik ve taktiksel birlik ve kolektif sorumluluk adına) bu organlar fiilen birliğin hükümeti olacaktır. Bu hükümet seçilmiş ve hesap veren durumunda olsa da, adı geçen organların sırf yürütme gücü olmasından dolayı yine de bir hükümettir. Maximoff'un iddia ettiği gibi, platformdaki bireysel inisiyatifin özel bir karakteri vardır. Her örgütün (mesela bireysel inisiyatif hakkına sahip üyelerin birliği), örgütün ideolojik, politik ve teknik faaliyetlerini yöneten bir sekreteryası vardır. Peki sıradan üyelerin kendi öz iradeleriyle yaptıkları faaliyetler ne olacaktır? Açıkça sıradan üyelerin yapabilecekleri tek şey sekreterya uymak ve onun direktiflerini yerine getirmektir. [Yapıcı Anarşizm s.18]. Bu platform tarafından önerilen yapının mantıksal sonucu olarak görülmektedir. "Bu ruh", der Malatesta, "bu meyil otoriter kalmakta ve bu öğretici etki anti anarşist kalmaktadır." [Anarşist Devrim, S.98]

Malatesta, tam tersine, bir anarşist örgütün, tüm örgütsel işlerin bireylerin düşünce ve inisiyatiflerinin önünün kesilmediği şekilde özgürce yapıldığı; tam otonomiye, tam bağımsızlığa ve dolayısıyla bireylerin ve grupların tam sorumluluğuna dayanması gerektiğini iddia eder. Böyle bir örgüte üye olan bütün bireyler kabul edilmiş ilkelerle çelişmeyen ve diğerlerinin faaliyetlerine zarar vermeyen her fikri ifade edebilir ve her taktiği kullanabilirler; dahası bu örgütlerin seçtiği yönetici organlar ne yürütme gücüne nede yönetim gücüne sahip olmayacaklar, bu işler gruplara ve grupların kendi kaderlerini belirlemesi için federal toplantılara bırakılacaktır.

Temsili organlar olsalar bile, böyle örgütlerin

her tür otoriterlikten arındırılmış olacaktır, çünkü bu kongreler hukuku yaratmazlar, kendi çözümlemelerini başkalarına dayatmazlar ve onları kabul edenlerin haricindeki için bağlayıcı ya da zorlayıcı olmazlar. Böyle bir örgüt kolektif karar almayı ve herkesin kendi karar vereceği zorunluluğu reddetmez, tam tersine onların üzerine kurulur.

Platform tarafından etkilenen grupların çoğu, yine de onun örgütsel önerilerinin bu kısmını reddeder görünmektedir. Sekreteriyaların ve idari komitelerin yerine bu grupların meselelerde kolektif karara ve bu yolla eylemsel bütünlüğe varmak için düzenli konferansları ve toplantıları vardır. Bu yüzden gerçekten önemli olan mesele platform

olabilir? Bu yüzden birlik ve idari komite üye bireyin hareketlerini denetleme ve neyin yapıp neyin yapılmayacağını onlara emretme ihtiyacı duyacaktır; olaydan sonraki memnuniyetsizlik önceden kabul edilmiş bir sorumluluğu haklı çıkartamayacağı için, hiç kimse komiteden izin almadan hiçbir şey yapamayacaktır. Ve, öbür yanda bir birey kolektifin sorumluluğunu onun ne yapacağını ve eğer onaylamasa bile bunu engelleyemeyeceğini bilmeden kabul edebilir mi?

Başka sözcüklerle, "kolektif sorumluluk" terimi (sözlük anlamıyla alınır), oldukça verimsiz ve bir şekilde otoriter tarzda bir örgütlenmeyi ifade eder. Herhangi bir faaliyette bulunulmadan önce örgüte danışıl-

idari komiteye sahip mükemmel derecede merkezileşmiş bir örgüt taslağı ortaya koymuşlardır." [Cevap; Yapıcı Anarşizm s.35-36]

Dolayısıyla kolektif sorumluluk mantıksal sonuca götürüldüğünde, fazla bürokratik ve yavaş olmasından dolayı, gerçekte anarşist çalışmayı engelleyecek gibi görünmektedir. Varsayalım ki, kolektif sorumluluk ve taktiksel ve teorik birlik uygulandığında, anarşist kaynaklar ve zaman daha verimli kullanılacaktır. Yine de, eğer varılan kolektif karar yanlış ya da pek çok alanda uygulanamaz ise verimli olmanın anlamı nedir? Yerel gruplar yerel koşullar hakkındaki bilgilerini uygulamak ve bu koşulları yansıtan teoriler ile politikalar üretmek yerine platformist örgütün birliği adına uygun olmayan politikaları uygulamak zorunda kalabilirler. Mahno' nun yerel örgütlerin faaliyetleri, mümkün olduğu ölçüde, yerel koşullara uyacak şekilde adapte edilebilir dediği doğrudur, ama bütün ülkeyi kaplayan anarşistlerin birliğinin bütünsel örgütlenme pratiği kalıplarına uyduğu ölçüde [Devlet Karşıtı Mücadele ve Diğer Yazılar s.62]. Platformun birliği hakkında hala soru işaretleri vardır (yine de, ilerde tartışacağımız gibi platformun durumu yazıda belirtilenden daha az marjinal olabilir). Bu yüzden anarşistler geleneksel olarak yerellerin gerçek ihtiyaçlarını karşılayabilmek için örgütlerinin içinde federalizmi ve özgür anlaşmayı savunmuştur.

Yine de, platformun kolektif sorumluluk tanımını sözlük anlamıyla ya da mantıksal sonucu olarak almazsak (Mahno' nun önerdiği gibi), o zaman platformistlerle platformist olmayanlar arasındaki mesafe bu kadar uzak olmayabilir. Malatesta'nın Mahno' nun mektubuna cevabında belirttiği gibi: "ortak bir amaç için diğerleriyle bir araya gelen ve birlikte çalışan herkesin, faaliyetlerini yoldaşlarıyla koordine etme, diğerlerinin çalışmalarına zarar veren şeyler yapmama ve yapılan anlaşmalara uyma zorunluluğunu hissetmesi gerekliliğini kabul edi-

Platform tarafından etkilenen grupların çoğu, yine de onun örgütsel önerilerinin bu kısmını reddeder görünmektedir. Sekreteriyaların ve idari komitelerin yerine bu grupların meselelerde kolektif karara ve bu yolla eylemsel bütünlüğe varmak için düzenli konferansları ve toplantıları vardır.

tarafından önerilen yapı değil teorik ve taktiksel birliktelik ve kolektif sorumluluk meselesidir. Gerçekten de, bu mesele, örneğin, Mahno' nun Malatesta' ya gönderdiği mektubun ana konusudur ve bu sayede bu meselelerin platformistlerin diğer anarşistlerden ayıran temel meseleler olduğunu söylüyoruz.

Peki Malatesta bu kavrama ne şekilde karşı çıktı?

Platform kolektif sorumluluk fikrini bütün birliğin her üyesinin politik ve devrimci faaliyetinden sorumlu olması; aynı şekilde, her üyenin birliğin politik ve devrimci faaliyetinden sorumlu olması şeklinde tanımladı. Malatesta bunu şu şekilde yorumladı: Peki eğer birlik her üyenin ne yaptığından sorumluysa üyelerini ve çeşitli grupları ortak programı herkesin en iyi olduğunu düşündüğü şekilde uygulamakta nasıl özgür bırakabilir? Bir insan onu engelleyecek araçlardan yoksunsa nasıl bir eylemden sorumlu

malıdır ki, bu da bireysel, grupsal ve yerel inisiyatifi yok edecektir. Örgüt gelişen durumlara, eğer verilebilirse geç tepki verecektir ve bu tepki ilk elden bilgi ve deneyim tarafından bilgilendirilmiş olmayacaktır. Dahası bu tür bir örgüt, üyeler daha onların ne olduğunu bilmeden çoğunluğun kararlarına uymak zorunda olduğundan bireysel değerlendirmenin teslim olması anlamına gelecektir. Sonuçta, eğer taktik ve durumu onaylamıyorlarsa ve kendilerini eylemleriyle durumu ilerletmek için ortaya koyamıyorlarsa bireylerin tek yapabileceği şey örgütü bırakmaktır.

Ayrıca bu yapıya göre platformun federalizmi kabul etmesi sadece sözdür. Platforma karşı eleştirel olan çoğu anarşistin iddia ettiği gibi, "platformun yazarları federalist ilkeyi belirlerken, gerçekte değişik anarşist örgütlere ideolojik ve örgütsel yön verme sorumluluğu olan ve dolayısıyla gelecekte işçilerin profesyonel örgütlenmesini yönetecek,

yor ve destekliyorum. Dahası bu zorunluluğu hissetmeyen ve uygulamayanların örgütten dışlanması gerektiğini savunuyorum. Belki de, kolektif sorumluluktan bahsederken, tam olarak bir örgütün üyeleri arasında olması gereken uyum ve dayanışmadan bahsediyorsun. Eğer böyleyse, kullandığın ifade dilin kötü kullanımına bağlı ama temel olarak bu önemsiz bir dilsel sorundur ve kısa sürede bir anlaşmaya ulaşılacaktır" [A.g.e, s:107-108].

Bu, aslında çoğu platformist örgütün uyguladığı yöntem gibi görünmektedir. Platformistler pek çok konuda (mesela, örneğin, işkolu sendikalarının doğası ve anarşistlerin onlarla ilişkisi) geniş teorik ve taktiksel konumlarda anlaşmışlardır ama bu çizgilerde hareket etmeye yerel gruplarla başlamışlardır.

Dahası, yerel gruplar bir faaliyete başlamadan önce örgüte bildirmek zorunda değildir. Diğer bir deyişle, pek çok platformist grup platformu doğrudan almamaktadır ve pek çok farklılık, büyük ölçüde de, dilsel bir sorundur.

Anarşistlerin çoğu, platformist grupları aralarındaki ilişkide fazla merkezi olmakla eleştirirken, aynı zamanda, birçok anarşist örgüt, hatta platformist olmayanlar bile, platformdan bu konuda etkilenmiştir. Bu etkilenme iki şekilde kendini göstermiştir; eleştiriler sayesinde orijinal platform, platformist grupların nasıl gelişeceğini etkilemiştir. Tabi ki bu, platformistlerle diğer anarşistler arasında az fark olduğunu yada hiç fark olmadığını göstermez. Platformist gruplar kolektif sorumluluk ve teorik ve taktiksel

birliği vurgulamaya diğer gruplardan daha meyillidir, bu yüzden, platformistler "sentezci" örgütlerde çalıştıkları zaman bir takım sorunlar ortaya çıkmıştır (mesela Fransa'da bu durum platformistlerle diğerleri arasında pek çok kötü duyguya yol açmıştır).

Önde gelen Rus anarko-sendikalist G.P Maximoff' un "Yapıcı Anarşizm" kitabı bütün ilgili belgeleri bir yere toplar. Bu kitap Maximoff' un platform eleştirisiyle birlikte sentezci cevabı ve Malatesta ile Mahno arasındaki, Malatesta'nın platformla ilgili eleştirel makalesiyle ilgili yazışmaları içerir. Ayrıca Anarşist Devrim kitabı Malatesta'nın makalesini ve aralarındaki mektuplaşmayı içerir.

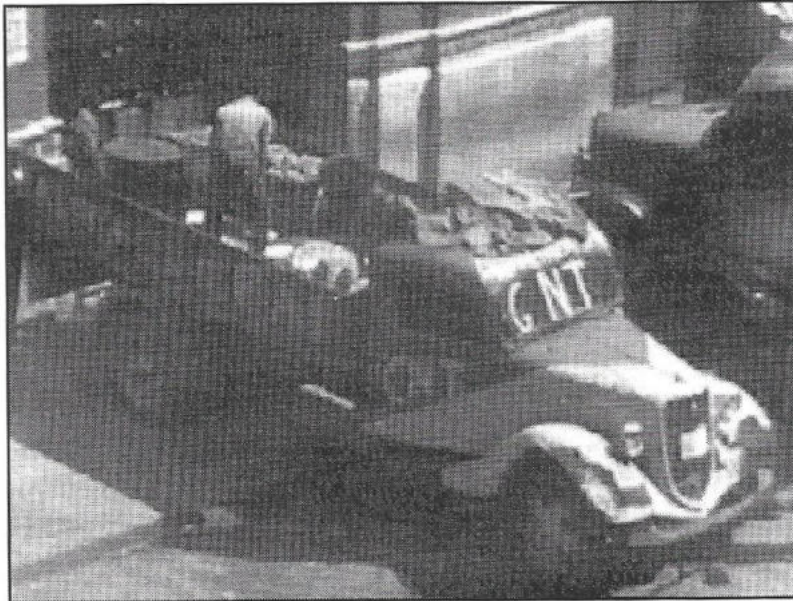
5. Anarşist Federasyonların Başka Biçimleri Var Mıdır?

Diğer bir tür anarşist federasyon da, bizim sınıf mücadelesi grubu olarak adlandırdığımızdır. Mesela İngiltere'deki pek çok yerel anarşist grup bu anlayışa göre örgütlenir. Bu gruplar, sınıf mücadelesi terimini, kendi anarşizmlerinin, sürekli yenilenen kapitalizm yoluyla değişen yaşam biçimlerine karşı kolektif işçi sınıfı mücadelesine ve mesela kooperatiflere dayandığını belirtmekte kullanırlar (elbette, birçok sınıf mücadelecisi anarşist bu anlayışla hareket eder fakat anarşist bir toplumu bu şekilde yaratamayacaklarının da farkındadırlar). Biz sınıf mücadelesi terimini buradaki biçimiyle kullanacağız. Bu noktayı vurgulamak için, bu çeşit anarşist ve federasyonları tanımlamakta sınıf

mücadelecisi terimini kullanmamız, sentezci veya platformistlerin sınıf mücadelesini desteklemediği anlamına gelmez. Desteklerler!.

Bu gruplar sentezcilik ile platformun arasındadırlar. Bahsi geçen sınıf

mücadelecisi gruplar, bir federasyonun içinde farklı bakış açılarının olmasının önemli olduğunu düşündükleri ve platformun yaptığı gibi, farklı koşullardaki farklı gruplara ortak bir çizgi dayatmanın yanlış olduğunu düşündükleri için sentezci yaklaşımı benimserler. Yine de, platform gibi, sınıf mücadelecisi gruplar da, anarşizmin bütünüyle farklı kolları arasında zorlama bir birliktelik yaratmanın çok mantıklı olmadığını farkındadırlar. Dolayısıyla sınıf mücadelecisi gruplar, bireyci yada mutualist anarşistlerin, anarşist komünistler veya sendikalistlerle aynı örgütün parçası olması yada anarko-pasifistlerin pasifist olmayanlarla güçlerini birleştirmesi gerekliliği fikrini reddederler. Sonuç olarak, sınıf mücade-

İspanya iç savaşında anarşist sendika CNT'ye ait bir yük kamyonu

leci gruplar, dramatik şekilde reddedilebilecek bakış açılarını barındıran bir örgütün bu zorlukları aşmanın imkansızlığına bağlı sonuçsuz tartışmalara ve eylemin felç olmasına yol açacağına farkındadır.

...sınıf mücadeleciler, anarşistler, federasyon içindeki anlaşmanın temel terimleri olan ortak bir hedefler ve ilkeler kümesi olması gerektiğini savunurlar.

Bunun yerine, sınıf mücadeleciler, anarşistler, federasyon içindeki anlaşmanın temel terimleri olan ortak bir hedefler ve ilkeler kümesi olması gerektiğini savunurlar. Eğer bir birey ya da grup bu şartları kabul etmiyorsa katılmayabilir. Eğer bu birey ve gruplar üye iseler ve şartlardan bazılarını değiştirmek istiyorlarsa ama diğerlerini bu değişime ikna edemiyorlarsa, o zaman ahlaki olarak örgütten ayrılmalıdırlar. Diğer bir deyişle, bu hedef ve ilkeler bireylerin ve grupların üzerinde anlaşmış politik bir gruptaki bireylerin ve bir federasyondaki grupların kendi yerel faaliyetlerini dayandıracakları, üzerinde kolektif olarak anlaşmaya varılmış bir zemin anlamına gelir. Sonuçta, faaliyetler için ortak bir yol ve nasıl hareket edileceğine dair bir rehber olacaktır (özellikle bir grup veya federasyon toplantısının yapılamayacağı durumlarda). Böylece bireysel inisiyatif ve kolektif faaliyet, birbirlerini engellemeden birlikte sürdürülebilir. Ayrıca bu hedef ve ilkeler, potansiyel üyelere anarşist grubu daha iyi tanıttacaktır.

Böyle bir federasyon, diğer bütün anarşist gruplar gibi, politikayı, taktikleri, stratejileri ve hedefleri sürekli yeniden değerlendirmek için yapılan düzenli yerel toplantılar ve sık aralıklarla bölgesel, ulusal vs. konferanslara dayanacaktır. Artı, böyle toplantılar, gücün faaliyeti koordine etmek için kullanılan daha üst yönetsel komitelerde toplanmasını engeller. Bu düzenli konferanslarda, belirli konularda federasyon politikaları yaratmak ve ortak stratejilerde uzlaşmak hedeflenir. Bu politikalar, üzerinde anlaşıldıktan sonra, üyeler üzerinde ahlaki açıdan bağlayıcıdır, üyeler

bu politikaları daha ileri safhalarda gerektiği şekilde gözden geçirebilir ve iyileştirebilir ama onların uygulanmasını engelleyecek faaliyetlerde bulunamazlar (eğer bu politikaları büyük bir yanlış olarak görüyorlarsa

kendileri uygulamak zorunda değildirler). Diğer bir deyişle, anarşist bir örgüte üye bireyler, kabul edilmiş ilkelerle çelişmediği ve diğerlerinin faaliyetine zarar vermediği sürece her fikri ifade edebilir ve her taktiği kullanabilirler [Errico Malatesta, Anarşist Devrim s.102].

Mesela, böyle bir federasyondaki azınlıklar, kendilerinin azınlıkta olduğunu ortaya koydukları ve federasyonun hedef ve ilkeleriyle çelişmedikleri sürece kendi politikalarını takip edebilirler. Bu şekilde

...anarşist bir örgüte üye bireyler, kabul edilmiş ilkelerle çelişmediği ve diğerlerinin faaliyetine zarar vermediği sürece her fikri ifade edebilir ve her taktiği kullanabilirler [Errico Malatesta, Anarşist Devrim s.102].

anarşist federasyon birleşik faaliyet ve farklı fikirleri birleştirir, çünkü bütün durumlara uygulanabilecek genel bir politika uygulanamaz ve azınlıklar için hata yapmak kendi alanlarında daha büyük problemler yaratacağını bildikleri politikaları takip etmekten daha iyidir. Kendi faaliyet ve politikaları federasyonun temel politik fikirleriyle çelişmediği sürece, çeşitlilik en iyi taktik ve fikirlerin belirlenmesi için temel bir gerekliliktir. Sentezci örgütlenmenin problemi ise bu temel politik fikirlerin üzerinde anlaşması zor olması ve sulandırılarak nerdeyse işlevsiz hale getirilmesidir (mesela bireyci ve komünist anarşistleri birleştiren bir federasyonun komünizm gerekliliği, komünal sahiplik vb. konularda anlaşması mümkün değildir).

Dolayısıyla sınıf mücadeleciler grubun savunucuları, anarşist örgütün, bireylerin ve grupların tam otonomisi,

tam bağımsızlığı ve dolayısıyla tam sorumluluğu; ortak bir amaç için ortak bir çalışmada birleşmenin faydalı olduğuna inananların özgür uyumu; alınan kararlara karşı ahlaki sorumluluk duyma ve kararlaştırılmış programla çelişecek hiç bir şey yapmama üzerine kurulması gerektiğini savunan Malatesta ile aynı fikirdedirler. Pratik yapılar ve örgüte hayat verecek doğru araçlar bu temelde kurulmalı ve düzenlenmelidir. Bu şekilde, gruplar, grupların federasyonu, federasyonların federasyonu, toplantılar, kongreler, uyum komiteleri ve dahası. Ama bütün bunlar, "bireylerin düşünce ve inisiyatiflerinin engellenmediği ve çabaları etkilemeye çalışmanın imkansız veya etkisiz olacağı bakış açısıyla, özgürce yapılmalıdır." [a.g.e., s.101] Sınıf mücadeleciler grup (Murray Bookchin' in kelimelerini kullanacak olursak) "anarşist-komünizm bir kültürel ambiyans havası içinde sürüklenen, bir ruh hali ya da meyil olarak kalmaz. Eğer et-

kili bir şekilde, açık seçik olarak bu yeni sağ duyuyu yayacaksa örgütlü -asında çok iyi örgütlü- olmalı; ilgili bir teorisi ve geniş bir külliyatı olmalı; zamanımızın sezgisel özgürlükçü vurgularını bozmaya çalışan otoriter hareketlerle (kapitalist ya da devletçi sosyalist) kapışma ve sosyal rahatsızlığı örgütlenmenin hiyerarşik türlerine karşı yönlendirme yeteneğine sahip olmalıdır." [İspanya'ya tekrar bakmak s.53-96, Radikal Yazılar, s.90]

6. Anarşist Teori İçinde Bu Grupların Rollerini Nedir?

Bahsi geçen anarşist grupların ve federasyonların amacı, anarşist idealleri toplum ve toplumsal hareketler içinde yaymaktır. Onların amaçları, insanları, anarşist fikirlerin ve analizlerin doğruluğuna ve toplumun ve kendilerinin özgürlükçü bir değişiminin gerekli olduğuna ikna etmektir. Bunu, insanlarla eşitlikçi ve yatay bir ilişki kurarak ve "örnek ve öneriler yoluyla insanları, metotlarımızı ve çözümlerimizi, diğerlerinin öneri ve uygulamalarından eğer ki daha doğru görünüyorlarsa, benimsemelerini kendilerine bırakarak" yaparlar. (Errico Malatesta, Anarşist Devrim s.108)

"Uyum gruplarının" ve onların federasyonlarının anarşist teoride anahtar bir rolü vardır. Bu, anarşistlerin toplumda farklı düzeylerde bilgi birikimi ve bilinçlilik olduğunun farkında olmalarındandır. İnsanların mücadele yoluyla ve kendi deneyimleri aracılığıyla öğrendikleri, anarşizmin temel unsurlarından birisi olmakla beraber, şu da bir gerçektir ki farklı insanlar farklı hızlarda gelişir ve her birey özeldir ve farklı etkiler altındadır. Bir anarşist broşürün ortaya koyduğu gibi; "Emekçi sınıfın deneyimleri, devamlı olarak kurulu düzeni sorgulayan fikirler ve eylemler geliştirir...aynı zamanda emekçi sınıfın farklı kesimleri farklı bilinç düzeylerine erişir." (Devrimci Örgütün Rolü, s.3) Bu durum aynı sınıfı oluşturan bireylerde hatta aynı yerde ve aynı şartlarda yaşayan insan topluluklarında da kolayca görülebilir. Bazıları anarşist, bazıları marksist, bazıları sosyal demokrat, bazıları tutucu, kimi liberal, çoğu apolitik, bazıları ise sendika destekçisi, kimi ise sendikaya karşı vs. Anarşistler anarşizmin, toplumda varolan pek çok eğilimden sadece biri olduğunu bildiklerinden, toplumsal mücadeleyi etkileme adına anarşistler olarak örgütlenirler.

Ukrayna'daki anarşistlere büyük bir hareket kabiliyeti sağlayan "taçanka"

Ancak geniş kitlelerin anarşist fikirleri benimsemesiyle, anarşist bir toplum mümkün olacaktır. Anarşist düşüncelerin ve yöntemlerin emekçi sınıfında ve toplumda yaygın bir şekilde kabul görmesini ve yaygın bir etki alanına sahip olmasını amaçlıyoruz, çünkü bize göre toplumun başarılı bir devrimci dönüşümünü gerçekleştirme olanağına sahip olan tek güç emekçi sınıftır, toplumun kendisidir. Malatesta'nın iddia ettiği gibi anarşistler, "hareketi ideallerimiz doğrultusuna çekmek için çok çaba sarf etmelidir. Ancak bu etkiyi diğer gruplardan daha doğru şeyler yaparak ve daha çok çalışarak oluşturabiliriz ... Bu yüzden ideallerimizi derinleştirmeli, geliştirmeli ve bunların propagandasını yapmalıyız ve güçlerimizi ortak eylem doğrultusunda koordine etmeliyiz.

Emek hareketi içinde çalışmalı ve hareketin kapitalizmle uyumlu olan bir takım küçük düzeltmelerle sınırlı kalmamasını ve seçkin bir grub tarafından yozlaştırılmaması için çaba göstermeliyiz. Tüm kitleler içinde isyan ruhunu ve özgür ve mutlu bir yaşam arzusunu uyandırmak için çalışmalıyız. Kapitalizmin ve devletin güçlerini zayıflatmaya ve emekçilerin zihinsel düzeylerini ve maddi koşullarını yükseltmeye eğilimli tüm hareketlere katılmalı ve onları desteklemeliyiz." [Life and Ideas, s. 109]

Anarşist örgüt insanların anarşist çıkarımlara varmaları sürecini tetiklemek için vardır. Anarşist

örgüt insanların kendiliğinden sahip oldukları duygu ve düşünceleri ("ücretli kölelik berbat bir şeydir", "devlet insanları kandırmak ve dolandırmak için vardır" gibi), varolan toplumu ve toplumsal ilişkileri meşrulaştıran genel iddiaları, bir tartışma ortamı yaratarak ve daha iyi bir toplum vizyonunu ortaya koyarak çürütme yoluyla açığa çıkarmayı amaçlar. Başka bir deyişle bu örgüt, varolan toplumun gerçekte ne olduğunu açıklamayı ve anarşizmin toplumsal sorunların niye tek gerçek çözümü olduğunu göstermeyi amaçlar. Bu işin bir parçası olarak liberalizm, sosyal demokrasi, leninizm gibi tüm diğer iddiaların niye çözüm olamayacağını açıklamamız, bunlara karşı ideolojik mücadeleye girişmemiz gerekir. Bir anarşist örgüt ayrıca ezilenlerin kolektif belleği olmalı, emek

mücadelesindeki geleneklerin canlı kalmasına ve gelişmesine uğraş vermelidir ki, yeni nesil anarşistler yola koyulurken, mücadelelerini üzerinde yükseltecekleri bir zemin olacak olan bir deneyim birikimine sahip olsunlar.

Anarşist örgütleri kendilerine yardımcı rolünü biçerler, liderlik rolünü değil. Voline'nin iddia ettiği gibi, politik olarak bilinçli olan azınlık "müdahale etmeli. Ama her yerde ve her koşul altında ... bu azınlıktaki bireyler ortak işe, gerçek katılımcılar, iş birliğine giden kişiler olarak katılmalı, diktatörler olarak değil. Özellikler bir örnek ortaya koymaları ve kendilerine kimseye baskın

atandıkları parti liderliğine ilişkin leninist fikirler gibi otoriter içerikli liderlik kavramlarından farkını vurgularlar. Her ne kadar leninist örgütler de, anarşist örgütler de emekçi sınıftaki "eşitsiz gelişim" (pek çok farklı politik fikirlerin varolması) sorununu aşmak için varolsalar da; bu grupların amaçları, rolleri ve yapıları daha farklı olamazdı. Özünde leninist partiler (devrimci örgütün içinde hiyerarşik yapıları yeniden üretmenin yanında) sosyalist politikayı, emekçi sınıfın deneyimlerinin bir ürünü olarak değil, emekçi sınıfın dışından, radikal entelijensiya-dan (ç.n. entelektüel kast) (ayrıntılar için Lenin'in Ne Yapmalı kitabına bakılabilir) yükselen bir şey olarak

di eylemlilikleriyle radikalleşmeye ve kendilerini daha yetkin hissetmeye başlayabilir, anarşist fikirlerle ve toplumun değişimi olasılığına daha açık olabilirler. Bu durumlarda anarşist gruplar büyürler ve anarşist fikirlerin etkisi artar. Bu durum da anarşist fikirlerin neden olabildiğine yaygın olmadıklarını açıklar. Aynı zamanda anarşist bir grubun başka bir önemli rolüne daha işaret eder: Tepki süreçlerinde anarşist fikirlerle sürüklenen insanlar için deneyimlerle ve fikirlerle tanışabilecekleri ve bunları paylaşabilecekleri bir çevre ve alanın sağlanması.

Bu durumda, anarşist grubun görevi yabancı bir ideolojiyi emekçi sınıfa dışardan aktarmak değil, bunun yerine "iç güdüden" "ideale" hareket eden emekçi sınıf insanların fikirlerinin gelişimine ve netleşmesine destek olmak ve bu yolla böylesi bir gelişim ("içgüdüden" "ideale") içindekilere yardım etmektir. Bu gelişime, baskı ve sömürüye karşı direnişi cesaretlendiren ve bir o kadar da mevcut toplumsal sistemin (ve onun temellerinin) iflasını teşhir eden propagandayı yaparak destek olacaklardır. Bakunin için bunlardan ikincisi "bazen gelişimi kolaylaştıran ve hızlandıran ... [ve] proleterya ya sahip olduğu, hissettiği, zaten içgüdüsel olarak arzuladığı şeylerin farkındalığını sağlayacak ama onlara, sahip olamadıkları şeyi asla veremeyecek olan ... proleteryanın hali hazırdaki içgüdülerinin yeni ve daha uygun bir şekle girişine, daha doğru bir ifade buluşuna" olanak sağlar. Birincisi ise "propagandanın en çok tercih edilen, etkili ve en dayanılmaz şeklidir" ve "her işçinin kalbinin derinliklerinde yatan, kitlelerdeki tüm toplumsal-devrimci içgüdüleri uyandırır", böylece içgüdülerin "aktarılan sosyalist düşünceye" dönüşmeye başlamalarına olanak sağlar. [Michael Bakunin' in Toplumsal ve Politik Düşüncesi, s.107, s.108 ve s.141'den Richard B. Saltman tarafından alınmıştır.]

Diğer bir deyişle, "[anarşist] örgüt kendini sadece bir propaganda grubu olarak göremez. her şeyin ötesin-

"...Özgürlükçülere göre 'elit'e [yani politik olarak bilinçli olan kitle] düşen görev kitlelere yardımcı olmak, onları aydınlatmak, eğitim vermek, zorunlu tavsiyeleri vermek, kitleleri inisiyatifli ellerine almaya itmek, örnek sunmak ve eylemlere destek vermektir; onları idari olarak yönetmek değil."

çıkmadan, kimseye boyun eğdirmen veya kimseyi ezmeden görev biçmeleri zorunludur ... Özgürlükçü teze göre, işyeri komiteleri, sını ve tarımsal birlikler, kooperatifler gibi pek çok sınıf örgütünü federatif bir şekilde birleştirip, bu yapıları kullanarak devrimi ilerletecek olan emekçi yığınların kendileridir... Özgürlükçülere göre 'elit'e [yani politik olarak bilinçli olan kitle] düşen görev kitlelere yardımcı olmak, onları aydınlatmak, eğitim vermek, zorunlu tavsiyeleri vermek, kitleleri inisiyatifli ellerine almaya itmek, örnek sunmak ve eylemlere destek vermektir; onları idari olarak yönetmek değil." [Bilinmeyen Devrim, s. 177-8]

Bu rol genellikle "fikirlerin önderliğini" sağlamak olarak adlandırılır. (Bakunin aynı fikri anlatmak için talihli bir terim olan "görünmez diktatörlük" kavramını kullanmıştır)

Anarşistler bu kavramın, öncü partinin üyelerinin (sendika ya da tarım kooperatifleri gibi) örgütlerin güç ve sorumluluk sahibi mevkilerine

görürlük (bu noktada Lenin'in tüm eleştirilerine rağmen aslında Karl Kautsky' nin standart Sosyal Demokrat teorisini ve düşüncelerini izlediğini eklemeliyiz).

(...)

Elbetteki anarşist bir grubun etkinliği vakumda cereyan etmez. Sınıf mücadelesinin düşük olduğu, kolektif eylemliliğin ender bir durum olduğu dönemlerde anarşist fikirler ütopyacı gözükür ve pek çokları tarafından önemsenmez. Bu koşullar altında, pek az kişi anarşist olacaktır, çünkü emekçi insanların günlük deneyimleri şu anki sisteme alternatif bir düzenin kurulabileceği güvenini vermez. Ayrıca anarşist örgütlerin küçük olmasının bir sebebi de, alternatif arayışı içinde olanların pek çoğunun daha görünür olan ve kulağa özgürlükçü gelen bir retorik (emekçi kontrolü, işçi konseyleri terimlerini kullanan Leninist gruplar) kullanan başka gruplara katılmaktadır. Ancak, sınıf mücadelesi yükseldikçe ve insanlar kolektif eyleme geçmeye daha istekli olmaya başlayınca; ken-

de, bu örgüt bir eylemciler meclisidir. Kadınların, siyah grupların ve eşcinsellerin grupları kadar, kitlesel [sendika] grupları, kiracı dernekleri, işgal evleri(gecekondu) ve işsiz gruplar emekçi sınıfın bütün temel örgütlenmelerinde etkin olarak çalışmalıdır... nasıl gelişebilecek kitlesel işçi hareketlerinin öz-örgütlenmelerine ve özerkliklerine saygı duyuyorsa ... kendi fikirlerini bu

yönetmeye hak kazanır.”[Tanrı ve Devlet, s.41, çev.: Öteki Yay.]

Ne Yapmalı?’da, Lenin, sosyalist “bilinç onlara[işçilere] ancak dışarıdan götürülebilirdi... işçi sınıfının kendi gücüyle ancak ve yalnız trade-unionist bilince... ulaşabileceğini göstermektedir” ve “sosyalizm öğretisi mülk sahiplerinin eğitim görmüş temsilcileri tarafından, aydınlar

sınıf hayatının gerçekliğindeki kapitalizmle ve devletçilikle doğrudan savaşın somut deneyimlerinden türediğini de kabul ediyoruz. Bu, anarşistlerin mücadele içindeki emekçi sınıftan da bir şeyler öğrenmesi gerektiği anlamına gelir. Eğer anarşist fikirlerin emekçi sınıfın

Ne Yapmalı?’da, Lenin, sosyalist “bilinç onlara[işçilere] ancak dışarıdan götürülebilirdi... işçi sınıfının kendi gücüyle ancak ve yalnız trade-unionist bilince... ulaşabileceğini göstermektedir” ve “sosyalizm öğretisi mülk sahiplerinin eğitim görmüş temsilcileri tarafından, aydınlar tarafından” geliştirilmiştir der ve böyle yaparak Tanrının yerine marksizmi koyar

grupların içinde yayarken ... bu hareketleri de devrimci örgütün bir uzantısı haline getirmeye çalışmaz.” [Devrimci Örgütün Rolü, s.5]. Böylece bir örgüt sosyalist politikaların (Lenin ve Kautsky’ nin iddia ettiği gibi) bir bilimdense emekçi sınıfın deneyimlerinden türediğini kabul ettiğinden ve halk hareketlerine egemen olmayı hedeflemek yerine onların içinde onlarla beraber eşit bir şekilde çalışmayı yeğlediği için leninist algıda olduğu gibi öncücü değildir.

Hatta, Bakunin (tanrı fikrinin kötülükleri hakkındaki tartışmasında) öncücülük hakkındaki leninist fikirlerin sosyalizmdense parti diktatörlüğünün oluşumu ile sonlanacağına sebeplerinin mükemmel bir özetini sunar:

“Bir kez, insanın doğal düşüklüğü ve kutsal bir esinlenme olmadan gerçek ve adil fikirleri kendi çabasıyla kavrama konusundaki temel yetersizliği kabul edilirse, hemen ardından, pozitif dinlerin tüm teolojik, siyasal ve toplumsal sonuçlarının kabulü de zorunluluk haline gelir. Mükemmel ve üstün varlık olan Tanrı, insanla karşı karşıya konulur konulmaz, Tanrı tarafından seçilmiş ve esinlenmiş kutsal araçlar yer yüzünden gökyüzüne yükselir ve kutsal varlık adına insan ırkını

tarafından” geliştirilmiştir der ve böyle yaparak Tanrının yerine Marksizmi koyar.[Ne Yapmalı?, s.36, çev.: İnter Yay.]

Bu nedenle, Troçki’ nin Komünist Parti’nin 1921 tarihli kongresinde yaptığı “Parti diktatörlüğü işçi demokrasisinin gelip geçici huysuzluğuyla belli bir süre uyumasına bile, diktatörlüğünü öne sürmeye yetkilidir” ve “... işçi sınıfında bile olsa geçici sendelemeleri dikkate almaksızın diktatörlüğünü sürdürmek zorundadır.” yorumları şaşırtıcı değildir. [M. Brinton tarafından alıntılanmıştır, Bolşevikler ve İşçi Denetimi, s. 127, çev.: Ayrıntı Yay.] Bunlar, öncücülüğün sadece mantıki olumsuz sonuçlarıdır (ve tabi ki, “gelip geçici huysuzluğun” veya bir “geçici sendelemenin” ne olduğunu belirleyen de -doğru ideolojinin, “bilimsel” sosyalizmin destekçisi olan- Partidir ve bu nedenle diktatörlük leninizm’in mantıki bir sonucudur.) Bakunin’ in iddiasının geçerliliği kolayca kabul edilebilir. Anarşistlerin öncücülük kavramını tamamen reddetmelerinde şaşılacak bir şey yoktur.

Böylece, emekçi sınıfın içinde “gelişmiş” kesimlerin de bulunduğunu ve anarşistlerin de onlardan biri olduğunu kabul ederken; anarşizmin temel özelliğinin, politikasının emekçi

deneyimlerinin ve öz-eylemliliğinin bir ürünü olduğunu ve bunların yeni deneyimlerin ve mücadelelerin ışığında sürekli olarak değiştiğini ve geliştiğini kabul ediyorsak bu durumda anarşist teori, anarşist olmayanlardan da bir şeyler öğrenerek değişmeye açık olmalıdır. Bu olguyu kabul etmemek, öncücülüğe ve dogmatikliğe yol vermektir. Bu nedenden ötürü anarşistler, anarşistler ve anarşist olmayanlar arasında siyasal ve toplumsal eşitliğe dayalı; karşılıklı etkileşime ve hatasız kimsenin olamayacağı veya kimsenin -özellikle de anarşistlerin- bütün cevapları bilemeyeceği kabulü üzerine kurulu bir ilişki olması gerektiğini iddia ederler. Bu fikirle, emekçi sınıf içindeki “gelişmiş” grupların varlığını kabul ederken (ki bu açıkça emekçi sınıf içindeki düzensiz gelişimi yansıtır) anarşistler böylesi bir düzensizliği, anarşist örgütlerin toplumsal mücadeleye müdahaleleriyle asgariye indirmeyi hedeflerler; (aşağıda tartıştığımız gibi) karar alma sürecine herkesi dahil etmeye dayalı bir müdahale.

Bu sebeple, anarşist grupların genel hedefi – genel anarşist toplum çözümleri ve güncel olaylar,

özgürlükçü örgütlenme şekilleri, doğrudan eylem ve dayanışma vs. gibi fikirleri yaymak insanları anarşizme kazandırmaktır (örn. anarşist "yapmak")

Bu hem propagandayı hem de toplumsal mücadele ve kitle örgütü içindeki eşit insanlar olarak katılımı kapsar. Anarşistler önderlerin değişiminin (olumsuz) önderlik soruna bir çözüm olmadığını düşünürler. Mesele bundan ziyade herkesi yetkilendirerek önderleri gereksiz hale getirmektir. Malatesta'nın iddia ettiği gibi, bizler "insanları serbest bırakmak istemiyoruz; biz onların kendilerini serbestleştirmelerini istiyoruz." [a.g.e., s.90]. Bu nedenle anarşistler "doğrudan eylemi, adem-i merkezîyetçiliği, özerkliği ve bireysel inisiyatifini savunur ve uygularlar; [kitle örgütlerinin] üyelerine örgütün canlılığına doğrudan katılmalarına ve liderleri ve tam mesai görevlileri ekarte etmelerine yardım etmek için özel bir çaba sarf etmelidirler." [a.g.e., s.125]

Bu, anarşistlerin anarşist grupların ve federasyonların örgütlerini "liderleri" olmaları gerektiği fikrine karşı çıktığı anlamına gelir. Bunun yerine, bizler anarşist fikirlerin toplum içinde ve kitle örgütlenmelerinde sıradan şeyler olmalarını, bu şekilde iktidar konumundaki insanların önderliği yerine yönetilenler (alt tabaka) tarafından alınan kararlar üzerinde yönetilenlerin içindeki aktivistlerin (Bakunin' in terimini kullanmak gerekirse) "doğal etkileşim"inin gelmesini arzularız. Bakunin' in fikirlerini daha detaylı olarak bölüm J.3.7.'de tartışacak olsak da, "doğal etkileşim" kavramını Durruti'nin arkadaşı ve CNT ve FAI' deki etkili bir anarşist militan olan Francisco Ascaso' nun bu yorumundan çıkartabiliriz:

"Sendika işlerine karışan tek bir FAI militanı bile yoktur. Ben çalışıyorum, bu yüzden sömürülen bir kişiyi. Sendikaya aidatımı ödüyorum ve ben sendika toplantılarında konuştuğum zaman bunu sömürülen bir kişi olarak yapıyorum ve buna FAI'li olan ya da olmayan diğer militanlar

kadar hakkım var, çünkü benim de diğer üyeler gibi üyelik kartım var." [Abel Paz tarafından alıntılanmıştır, Durruti ve İspanya Anarşist Devrimi: Halk Silahlanınca, s.193]

Bu, "fikirlerin önderliğinin" doğasını gösterir. İktidar veya sorumlu konumuna seçilerek gelmekten, anarşistler kendi fikirlerini kitle toplantılarında sunarlar ve savunurlar. Bu yöntem açıkça iki yönlü bir öğrenme süreci anlamına gelir, anarşist diğerlerinin deneyimlerinden bir şeyler öğrenirlerken, diğerleri de anarşist fikirlerle temas geçerler. Dahası, bu siyasal ve toplumsal eşitlik üzerine kurulu, birilerini kendilerinden daha yüksek bir iktidara getirmeye çalışan insanlardansa eşit insanlar arasındaki tartışmalara dayalı bir ilişkidir. Bu aynı zamanda örgütteki herkesin ulaşılan kararın alınmasına katılımını, kararın anlaşılmasını ve karara hem fikir olunmasını garantiler. Açıkça bütün katılımcıların politik gelişimine yardım eder (özellikle vurgulamalıyız ki buna anarşistler de dahildir). Durruti'nin de iddia ettiği gibi, "İradesi yabancılaşmış bir kişi, hiç bir zaman kendini özgür bir

malar örgütün işleyişinde önemli bir rol oynar. Anarşistler "yukarıdan gelen ve zorla dayatılanın olumluluğuna inanmazlar... insan kitlelerinden çıkan ve onlar geliştikçe gelişen yeni bir yaşam tarzını isterler. Bu nedenle bütün çıkarların ve fikirlerin ifade bulabildiği bilinçli bir örgüt önemlidir ve komünal hayatı da bu çıkarların ve fikirlerin önemiyle orantılı olarak etkilemelidir." [Errico Malatesta, a.g.e., s.90]. Bakunin' in birinci Uluslararası İşçi Birliği ile ilgili olarak söyledikleri bunu açıkça belirtiyor:

"Bu, kitlelerin özgür ve kendiliğinden eylemliliği ile tabandan örgütlenmiş bir halk hareketi olmalıdır. Gizli hükümetçiliğin olması gerekir, kitleler her şeyden haberdar olmalıdır... Enternasyonal' in bütün ilişkileri, kaçamaklar ve dolambaçlı yollar olmaksızın tamamen ve açıkça tartışılmalıdır." [Bakunin, s.408]

Anarşistlerin toplumsal mücadelelerde ve kitlesel örgütlerde ve bu mücadelelerin örgütlenmesinde müdahalelerinin nasıl olacağı ile aynı öneme sahip bir başka sorun da bu müdahalenin doğasıdır. Anarşist

İradesi yabancılaşmış bir kişi, hiç bir zaman kendini özgür bir biçimde ifade edemez ve herhangi bir sendika toplantısında kendini en silik konuşmacın dahi etkisi altında hisseder, kendi kişisel düşüncelerini geliştiremez. Bir insan kendi başına düşünemediği ve kendi sorumluluğunu üstlenemediği sürece insanlığın gerçek kurtuluşu mümkün olmayacaktır.

biçimde ifade edemez ve herhangi bir sendika toplantısında kendini en silik konuşmacın dahi etkisi altında hisseder, kendi kişisel düşüncelerini geliştiremez. Bir insan kendi başına düşünemediği ve kendi sorumluluğunu üstlenemediği sürece insanlığın gerçek kurtuluşu mümkün olmayacaktır." [a.g.e., s.259]

"Fikirlerin önderliği"ni desteklememizin nedeni, anarşistlerin tüm kitle örgütlerinin açık, tam bir özyönetime sahip ve otoriterlikten arınmış olması gerektiğini düşünmeleridir. Ancak bu şekilde fikirler ve tartış-

eylemin doğasını ve toplumsal mücadele ve değişime özgürlükçü bir bakış açısını, politik olarak farkında olan azınlığın onların içinde nasıl çalışacaklarını özetlediklerinden İngiliz özgürlükçü (liberter) sosyalist Solidarity (Dayanışma) grubunun söylediklerinden bir alıntı yapmak isteriz:

"Devrimciler için; güveni, özerkliği, inisiyatifini, katılımı, dayanışmayı, eşitlikçi eğilimleri ve kitlelerin öz eylemliliğini ve çarpıtmaları engellemeye yardımcı olan her şey anlamlı eylemdir. Kitlelerin edilgenliğini, il-

gisizliğini, sinizmini, hiyerarşik olarak ayrımlarını, yabancılaşmalarını, başkalarına kendi işlerini yapmaları için duydukları güveni, başkaları tarafından manipüle edilmelerini sağlayan her şey verimsiz ve zararlı eylemdir.”[Gördüğümüz Gibi]

“Anlamlı eylem” insanları (Kropotkin’ in kelimeleriyle) “kendileri için eylemeye” teşvik etmeyi de gerektirir. Bölüm A.2.7 de belirttiğimiz gibi, anarşizm öz-özgürleşmeye dayanır ve bunun en önemli alanı öz-eylemliliktir. Dolayısıyla Malatesta şunu iddia eder:

“Görevimiz, insanları ihtiyaç duydukları ve elde edebilecekleri tüm özgürlükleri kazanmaları ve kendi ihtiyaçlarını karşılamaları için hiç bir otoriteden emir beklemeksizin kendilerinin sorumluluk almaları için onları itmektir. Görevimiz, propaganda ve eylem yoluyla, her türlü bireysel ve kolektif eylemlilikle

insanları kışkırtarak ve cesaretlendirerek hükümetin kullanışsızlığını ve zararını açıklamaktır.

“Bu gerçekte bir özgürlük eğitimi, itaate ve edilgenliğe alıştırılmış insanların kendi gerçek güçlerinin ve yeteneklerinin farkındalığını sağlama meselesidir. Kişi, insanları kendileri için bir şeyler yapmaya cesaretlendirmelidir...”[a.g.e., ss. 178-9]

Herhangi bir anarşist örgüt için diğer bir kilit rol de insanları bu “kendileri için yapmak” için “itmek” eylemidir. Doğrudan eylemin teşvik edilmesi, toplumsal mücadele ve kitlesel örgütler içinde anarşist propaganda ve kitlesel katılım kadar önemlidir.

Bu tip toplumsal mücadele gelişimlerinde, devrim gittikçe yaklaşır. Anarşistlerin toplumsal devrim hakkındaki görüşlerini Bölüm J.7’de

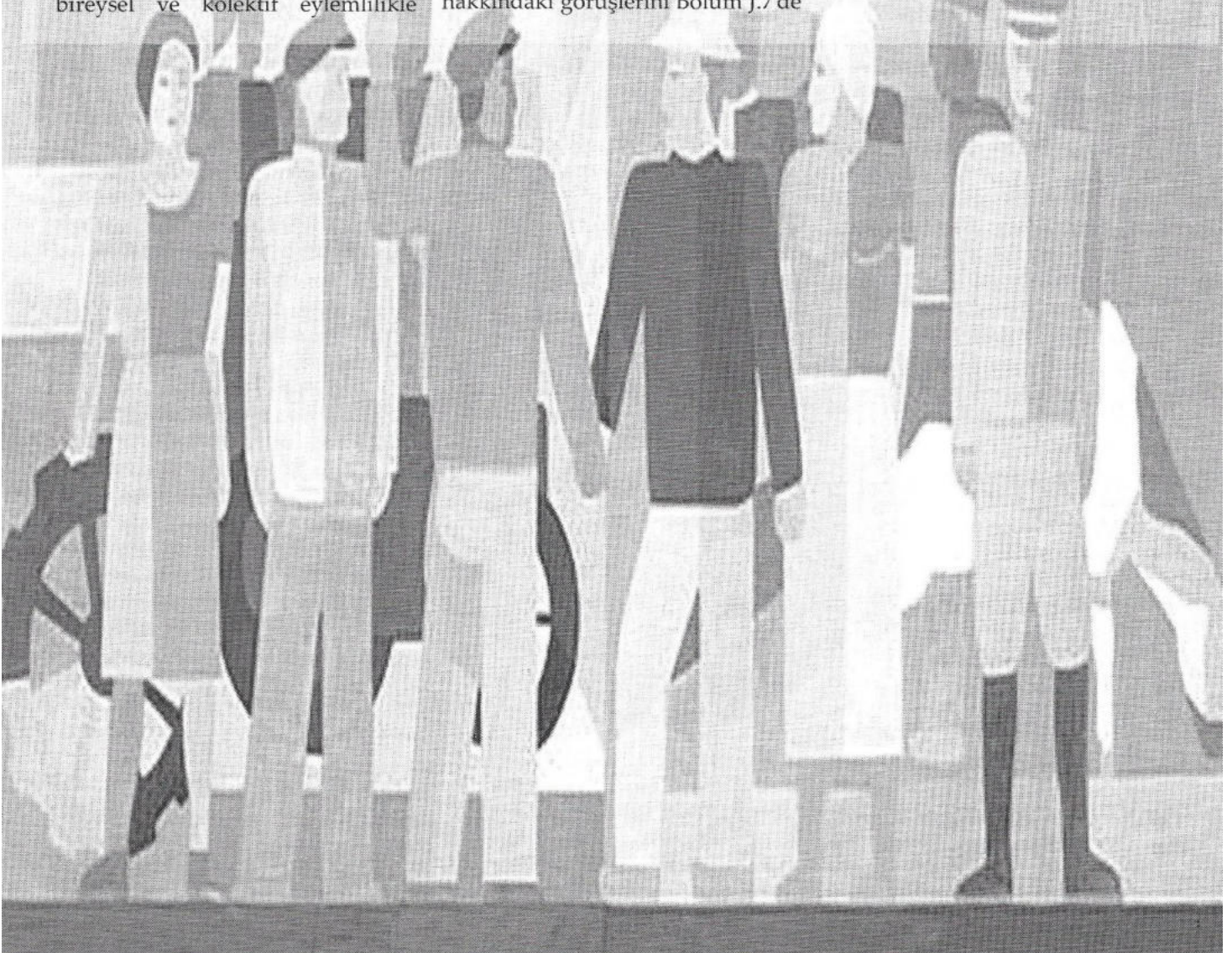
tartışıyor olsak da, burada da belirtmeliyiz ki anarşist örgütün rolü değişmez. Murray Bookchin’ in de iddia ettiği gibi, anarşistler “fabrika komitelerini, meclislerini [ve mücadele sırasında insanlar tarafından oluşturulmuş diğer örgütleri] ... herkesin bildiği politik partiler gibi onları yönetmeye, manipüle etmeye veya bağlamaya değil, gerçek kitlesel öz-yönetim organlarına dönüşmeleri için ikna etmeye çalışırlar.”[Kıtlık Sonrası Anarşizm, s.217] Bu şekilde, mücadele içinde öz-yönetimi teşvik ederek, anarşistler öz-yönetimin varolduğu bir toplumun temellerini atarlar.

Kaynak:

<http://www.infoshop.org/faq/sec3.html#sec36>

Çeviri

Kara Kızıl Notlar

Özgürlüğün Örgütü

Zafer Onat

Düşünsel ve tarihsel bir birikim olarak anarşizm eşitlik ve özgürlük kavramları üzerinde şekillenmiştir. Anarşizmin ortaya çıkışından beri bu iki kavram özel mülkiyet, örgüt, kolektif sorumluluk, öz-disiplin gibi alt kavramlar çerçevesinde tartışılmıştır. Biri toplumsal, diğeri bireysel bir vurgu içeriyor izlenimi verse de bu iki kavram birbirinin ayrılmaz parçalarıdır. Bireyci anarşizm ile toplumcu anarşizm arasındaki önemli bir ayrışma bu tespitle ortaya çıkmaktadır. Toplumdan bağımsız bir bireyden, dolayısıyla toplumsal, ekonomik ve siyasal ilişkilerde eşitlik sağlanmadan, toplumdaki tüm bireylerin özgürlüğünden söz edilemeyeceği toplumcu anarşizmin temel vurgusudur. Bu anlamıyla toplumcu anarşistler anarşizmi sosyalist akımlar arasında görür. Anarşizm mücadele tarihi içindeki iki sosyalist akımdan biridir.

Sosyalist bir anlayış olarak anarşizm örgütlülüğün özgürlüğü yokedeceği söylemini şiddetle reddeder. Anarşistler için sınıfların ve otoritelerin olmadığı, bireylerin özgür iradelelerine dayalı komünist bir dünyanın

nasil mümkün olduğuna verilecek en genel cevap "bu toplumdaki tüm bireylerin birbiriyle iletişim kurabilir, dayanışabilir olmasını sağlayacak, otoritenin yeniden ortaya çıkmasını engelleyecek bir örgütlülüğe sahip olmaları gereklidir." olacaktır. Örgütlülük yaşamın ta kendisidir ve zaten örgüt-

süzlüğü savunuların da yaşamlarını örgütsüz biçimde sürdürme şansları yoktur. Sorun örgütlülükte değil, genel olarak toplumun, özel olarak da devrimcilerin örgütlenmesinin nasıl olması gerektiğindedir.

Bu noktada bizlerin, -siyasal değil toplumsal bir devrimle birlikte var edilebilecek, sınıfların ve sınırların olmadığı bir dünyanın emekçi sınıfların ve dolayısıyla insanlığın tek kurtuluşu olduğuna inanan devrimci anarşistlerin- nasıl örgütlenmesi gerektiği sorunu karşımızda duruyor. Nasıl örgütleneceğimiz, nasıl bir dünya hayal ettiğimizden bağımsız düşünülemez. "Devletçi sosyalizm" deneyimleri bizlere göstermiştir ki gerçek anlamıyla komünist bir toplum bugünün ve geçmişin egemenlerinin araçlarıyla gerçekleştirilemez. Yani bir baskı aracı olan devlet, baskının ortadan kalkmasının aracı olamaz. Devlet bir noktadan sonra ona egemen olan sınıfların varlığından bağımsız bir varlığa sahip olur ve devletin amacı kendini sürdürmek, yenilemek ve güçlendirmek haline dönüşür. İktidar merkezileştikçe bu etki artar. Liberal devlet anlayışı gereği iktidar devlet tekelinde değildir. Ancak iktidar toplumda eşit biçimde paylaştırılmak yerine üretim araçlarına sahip olanlar arasında, sahiplikleri oranında paylaştırılır ve egemenliklerini ve bunun kaynağı olan mülklerini koruması ise devlete iktidarlarını teslim ederler. Toplumsal sözleşme

dedikleri bundan ibarettir ve doğal olarak liberalizmin birey tanımı ise bu sözleşmenin tarafı olan mülk sahipleriyle sınırlıdır. Yani üretim araçları üzerindeki iktidar toplum üzerindeki iktidarı belirler.

Benzer bir durum merkezi bir parti iktidarına dayanan devletçi sosyalizm için de geçerlidir. Marksizm nihai hedef olarak devletsiz toplumu öngörmesine rağmen bunun devlet aygıtıyla gerçekleştirilebileceği şeklinde büyük bir yanılgıya düşerler. Yani

zın, içinde bulunduğumuz maddi koşullardan bağımsız şekillenmediğinin farkında olmalıyız. Sahip olduğumuz bilgi ve inancımız bizi devrime yön verecek öncüler konumuna sokmaz. Daha fazla bilgi edinme şansına erişmiş olan şanslı bir azınlık olarak mücadelemiz bu bilgi birikimini ve inancı toplumun geneline yaymak olmalıdır. Diğer emekçilere anlatacağımız çok şey olduğu gibi, onlardan öğreneceğimiz de çok şey olduğunu da unutmamalıyız. Kuşku yok ki bugün ve

toplumun geneline yaymayı hedefliyorsak bunun için gerekli aygıtları yaratmaya bugünden başlamak zorundayız. Hali hazırda var olan otoriter aygıtları tasfiye ederken, bir yandan üretim kolektifleştirilmeli, diğer bir yandan da doğrudan demokrasi aygıtları toplumun tamamına yaygınlaştırılmalıdır. Emekçi sınıflar içerisindeki devrimciler ise kendi aralarında kurdukları örgütlerle sınıfsız, sınırsız ve devletsiz bir dünyanın kurulması için bulundukları her yerde mücadele etmeli ve bu mücadeleyi örgütlü biçimde sürdürmelidir. Bu yüzden devrimci, anarşist örgütlenme ideolojik bir netliğe sahip olmalıdır. Bu örgütlenmeyi oluşturan bireyler sınıf içerisinde bu ideolojik netliğiyle konumlanır ve anarşist komünist bir dünyanın propagandasını yapar, bunun için gerekli gördüğü araçların (öz yönetim araçları, kolektif alanlar v.s.) oluşturulması için uğraşır, liberal ya da otoriter eğilimlerin oluşumunu engellemek (ya da halihazırda var olanları ortadan kaldırmak) için mücadele eder. Herhangi bir emekçiden farklı olarak bunu örgütlü biçimde yapar. Ama örgütünde aldığı kararları sınıfın özörgütlenmesine angaje etmeye çalışmaz ya da emekçilerin örgütlenmesini kendi devrimci örgütlenmesine mal etmez. Devrimcilerin sınıfın öncüsü değil, parçası olduğunun somut ifadesi budur. Anarşist bir örgütlenmenin

Bizler, bugün özgürlükçü komünist bir devrime inanan bir azınlık olarak kendimizi emekçilerin öncüsü olarak göremeyiz. Her şeyin ötesinde bizler (materyalist algımız gereği) bildiklerimizin ve inandıklarımızın, içinde bulunduğumuz maddi koşullardan bağımsız şekillenmediğinin farkında olmalıyız.

devlet, parti bünyesinde cisimleşmiş iktidarından kendiliğinden vazgeçecek ve komünizm aşamasına geçilecektir. Bu, burjuvazinin üretim araçlarını kendiliğinden emekçilere bırakabileceğini düşünmek kadar gerçeklikten uzak bir anlayıştır. İktidar ona sahip olanların niyetlerinden bağımsız bir niteliğe sahip olur. Zaten yaşananlar da bunun gerçekleşmediğini göstermiştir. Sovyetler Birliği'nde, Kore'de, Çin'de ve diğer devletçi sosyalist deneyimlerde emekçilerle yöneticiler, bürokratlar arasında farkın giderek artmış, giderek yönetenler ve yönetilenler arasında ekonomik anlamda da bir farka yol açmıştır. Yani sınıflı toplum ortadan kalkmamış, eski patronların yerine işçilerine daha "adil" davranmaya çalışan yeni patronlar gelmiştir. Bu o ülkelerdeki yöneticilerin hatası sonucu değil, maddenin doğasının gereği böyle olmuştur.

Bugün örgütlenirken tüm bunları ve daha pek çok olguyu göz önünde bulundurmamak zorundayız. Bizler, bugün özgürlükçü komünist bir devrime inanan bir azınlık olarak kendimizi emekçilerin öncüsü olarak göremeyiz. Her şeyin ötesinde bizler (materyalist algımız gereği) bildiklerimizin ve inandıklarımızın

uzun bir süre için de çeşitli sebeplerden dolayı devrimci örgüt(ler) gereklidir. Ancak devrimi yapacak olan devrimci bir örgüt değil, emekçilerdir ve özgürlükçü bir devrim için emekçi sınıfların tamamının söz sahibi olacağı araçlar, özyönetim organları yaratılmalı, söz ve karar hakkı bu organlarda toplanmalıdır. Devrimci örgüt ise emekçilerinin kendi yaşamlarını ellerine almasının propagandasını yapacak, bunun araçlarını oluşturulması için mücadele edecektir.

Anarşist bir örgütlenmenin amacı devrime özgürlükçü ve komünist bir yön vermektir, zaten içlerinde yer aldığı emekçilere kendi fikirleri anlatır, onları ikna etmeye çalışır.

Bu noktada üzerinde durulması gereken bir sorun şudur; devrimci örgütün toplumsal devrimdeki işlevi ne olacaktır? Bununla bağlantılı bir başka sorun da devrimci örgüt emekçilerin öz örgütlenmeleri arasındaki ilişki nasıl olmalıdır?

Sınıf ve Örgütü

Toplumsal devrim her şeyin bir anda kökten biçimde değişeceği bir mahşer günü değil, bir süreçtir. Biz iktidarı ele geçirmeyi değil,

amacı devrime özgürlükçü ve komünist bir yön vermektir, zaten içlerinde yer aldığı emekçilere kendi fikirleri anlatır, onları ikna etmeye çalışır. Ancak propaganda yaparken amaç diğer emekçileri "devrimci örgütün öncülüğünde bir devrime götürmek" için değil, devrime yön verecek olan emekçilerin kendi kararlarını, yatay biçimde alacakları örgütlerin kurulması için mücadele etmektir.

Toplumdaki tüm sınıflar çeşitli

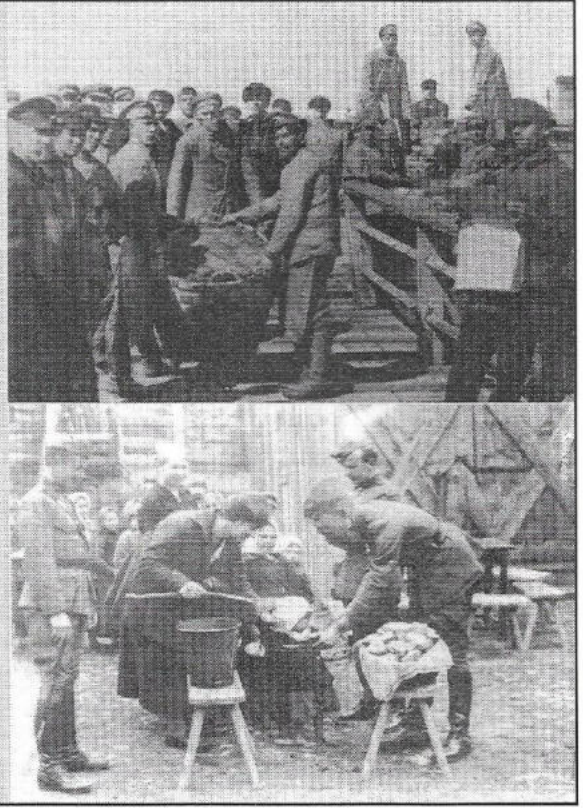
biçimlerde örgütlü durumdadır. Siyasal partiler, dernekler, ticaret veya meslek odaları, sendikalar aracılığıyla insanlar önceden sınırlandırılmış alanlarda bir arada durmaktadır. Ancak bunlar arasında, bugün emekçilerin nispeten daha yoğun var olduğu sendikalar bile emeğin kendini var edebileceği alanlar olmaktan çok uzaktır. Emekçiler, sendika bürokrasisinin hegemonyası altında en ufak ekonomik taleplerini bile güçlükle dillendirebilmektedir. Sendikalar bugün geldikleri noktada sistemle barışık halde, sistem için tampon görevi görmektedir. Ama ne yazık ki emekçiler için bugün bu sendikalardan başka bir seçenek de görünmemektedir, ki sigortasız ve sözleşmesiz işlerde çalışan, mevsimlik işçiler, seyyar satıcılar, işsizler gibi pek çok kesimin yasal çerçevede örgütlenme, sendikalarda yer alma gibi bir şansı dahi yoktur. Emekçiler için var olan hiyerarşik sendikal yapılanmalar en ufak ekonomik taleplerini bile dile getirmeleri önünde büyük bir engel teşkil etmektedir. Dünyaya baktığımızda ayaklanmacı ya da toplumsal devrimci tüm kalkışmalar tabandan gelen baskıyla ortaya çıkmıştır. Tabandan gelen baskının önünde bir engel olmaması durumunda devrimci potansiyel emekçi sınıflar için her zaman varlığını korumuştur. Doğal olarak yatay olarak örgütlenildiği ve içindeki herkesin söz sahibi olabildiği örgütlenmelerde tabandan baskı yaşam alanı bulabilmiştir. Oysa bürokratik anlayışın ve merkezi karar alma mekanizmasının var olduğu emek örgütlenmeleri bugün büyük oranda sisteme entegre olmuş veya olmaktadır.

Geçmişte olduğu gibi bugün de dünyada hala görece devrimci potansiyel taşıyan ve sistem için tehdit oluşturan örneklerin önemli bir kısmı tabandan örgütlenen hareketlerdir. Bu konuda tarihteki en

önemli deneyimler arasında Paris Komünü'nü, Sovyetler Birliği'nin başlarında ortaya çıkan işçi konseylerini, Ukrayna'da Kızıl Ordu'nun saldırılarına kadar süren komünleri, İspanya iç savaşı boyunca varlığını

yadaki bu hareketlerin bazılarında şu ya da bu politik hareket etkin olmuşsa da, nitelik itibarıyla taban hareketleridir. Bu hareketleri besleyen, yönlendiren sınıfın öz gücüdür.

Sovyet Devriminin mimarı olan işçi sınıfı devrimden sonra da Çarlık dönemi aratmayan zorluklarla karşı karşıya kaldı. Politikacılar ve işçiler arasında karar almanın yanı sıra ekonomik alanda da fark sürüyordu.

sürdüren fabrika ve mahallelerde özyönetimlerini saymak gerekir. Bunlar dışında da dünya tarihi pek çok benzer örnekle doludur. Arjantin'de 2001 yılında patlak veren krizle kendiliğinden ortaya çıkan halk meclisleri ve Brezilya'daki topraksızlar hareketi bugünün emekçilerinin tarihe yazdığı deneyimler arasında önemli yerlere sahiptir. Türkiye'de de, Çorum Alpogut* Linyit İşletmesi'ndeki işçilerin fabrikanın yönetimine el koymasına ya da 15-16 Haziran olayları tabandan gelen etkiyle ortaya çıkmıştır. Bu örneklerin dışında Türkiye'de gerçekleşen direnişlerin önemli bir kısmı sendika bürokrasisine rağmen gerçekleşmektedir. Türkiye ve dün-

Sovyetler Birliği'nden, Çin'e, Doğu Blok'u ülkelerinden Kore'ye leninist anlayışa uygun olarak yaşanan deneyimler ise kapitalizmi ortadan kaldırmak ve sınıfsız bir toplum yaratmak bir kenara farklı bir sınıflı toplum ve farklı bir kapitalizm yaratmıştır. Yaşanan süreç, kişisel iktidar savaşına dönüşmüş ve bu iktidar savaşında doğru taktikleri uygulayan, doğru ayak oyunlarını yapan kazanmıştır. Bu tarihsel vakaların bütünlüklü olarak incelenmesi, eleştirilmesi ve alternatiflerinin yaratılması gereklidir. Mesele yaşanan deneyimlerdeki öznelerin hatalarında mıdır? Bu noktada devrimi stratejik başarıya indirgeyen anlayışı irdelemek gerekir. Devrim nihai

* 15 Haziran 1969'da, işletmenin zarar ettiği gerekçesiyle 73 gündür ücretleri ödenmeyen 786 maden işçisi, işyerini işgal ederek yönetime el koydu. İşçiler oluşturdukları kurulda, işletmeyi yönetmek üzere bir işçi konseyi seçti. İşçi yönetimindeki fabrikada çalışan üst düzey yöneticiler fabrikadan kovuldu diğer memur ve muhasebeciler ise konseyin denetimi altında çalışmaya başladılar. Sendika yöneticilerinin karşı çıkmasına karşın 35 gün süren işçi denetimi ve işçi yönetimi ekonomik açıdan da başarılı sonuçlar verdi. Direniş jandarmanın fabrika yönetimine el koymasıyla sona erdi.

olarak taktiksel bir takım başarılarla sonuçlanacaktır. Ancak meselenin temeli bu taktiklerdeki başarılar değil, devrim düşüncesinin toplumun genelinde karşılık bulup bulmadığı ve o devrimin vaatlerinin gerçekleşip gerçekleşmediğidir. Baskı aracı olduğu kabul edilen devlet aygıtının kullanıldığı, katı bir hiyerarşik düzenin yaratıldığı bir sistemin bu vaatleri gerçekleştirebileceğinden bahsedemeyiz. Tarihsel verilerle de bunun böyle olamayacağını gördük. Tüm bu olgular anarşistlerin, sınıfın sadece sendikal bilince sahip olduğu, ancak devrimci öncünün bilinç

rinin yaratılması bir zorunluluktur ve bu anlayışın zemini emekçilerin sınıfsal karakterinde bulunmaktır. Anarşist-komünistlere göre komünist bir toplum ancak herkesin karar almaya eşit biçimde katılabilmesi ile hayat bulabilir. Herkes gücü, yeteneği oranından çalışacağı ve herkes ihtiyacı kadar üretilenlerden alabileceği bir toplumda, elbette herkes üretime ne oranda katılırsa katılsın (hatta hiç katılmasa bile) kendisiyle ve yaşadığı dünyayla ilgili eşit söz hakkına sahip olacaktır. Bu emekçilerin gerçek ihtiyaçlarını karşılama olanağı bulacağı tek ör-

dair genel ilkeler ve bu doğrultuda uygun toplumsal aygıtlar önermek dışında gelecekteki topluma dair çok fazla şey önermek zordur ve gereksizdir. Özgür dünyaya gidilecek yöntemi ya da var olacak dünyanın ayrıntılarını içinde bulunulan yer ve zamanın şartları ve o dünyayı var edecek emekçilerin kolektif iradesi belirleyecektir. Şu an belirlememiz gereken ise emekçiler içerisinde azınlık olan -ve her zaman da görece azınlık olması büyük olasılık olan- devrimcilerin örgütlenmesinin nasıl olması gerektiğidir.

Devrimci Örgütlenme

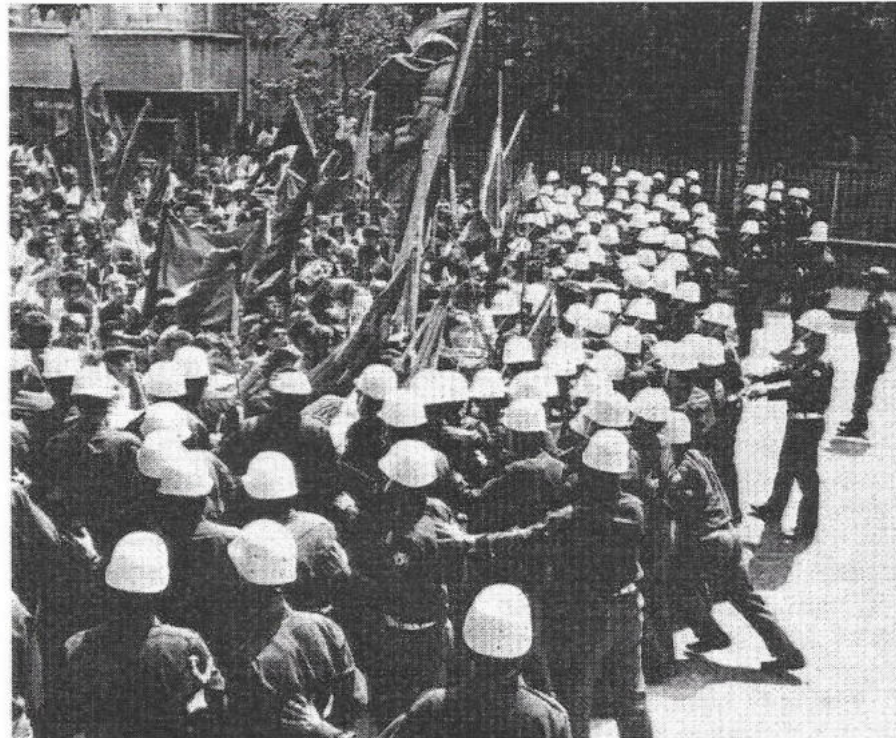
...genel örgütü meydana getiren ve aralarında özerklik olan yapılar(otonomlar) kendi içlerinde daha yoğun bir birliğe sahipken, aynı şehirde olan ama farklı otonomlarda bulunanlar nispeten daha az ortaklığa sahiptir, birbirinden farklı şehirlerdekilere ise aynı şehirde olanlara göre daha az ortaklığa sahip olur.

Yaşamın asıl belirleyicileri birilerinin kafalarında kurdukları idealler değil, maddi olaylardır. İnsan iradesi tamamıyla önemsiz görülemez ama onun geçici olduğu, insan zihninin değişken olduğu, gidiş gelişler yaşadığı ve hepsinden önemlisi kişinin içinde bulunduğu maddi koşullardan doğrudan etkilendiği unutulmamalıdır. Bu yüzden bizler de salt "Anarşist ideallerimize" güvenerek hareket edemeyiz. Kullandığımız araçlar bizi ön gördüğümüz geleceğe bağlayan anahtarlardır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki anarşist bir örgütlenme toplumsal mü-

taşması ve yönlendirmesiyle devrimcileşebileceği şeklindeki leninist teze karşı, sınıfın bir öncüye ihtiyaç duymadan devrimci bir potansiyele sahip olduğu şeklindeki tezi savunmasının gerekçelerindendir.

gütlenme anlayışıdır. Hiç kuşku yok ki çeşitli sebeplerden dolayı çalışamayanlar olacaktır. Bu insanlar çalışamadıkları için aç ya da kıyafetsiz kalmayacakları gibi yaşadıkları dünya hakkında da herkes kadar söz sahibi olabileceklerdir. Bunların nasıl gerçekleşeceğine, toplumsal ilişkilerin nasıl olacağına

15-16 Haziran 1970'de burjuvazinin kontrol altında tuttuğu Türk-iş'in tek işçi sendikası olarak kalması ve DİSK içinden yükselen devrimci anlayışı bastırmak için DİSK'in kapatılmak istenmesi üzerinde iş yerlerinden çıkan 10 binlerce işçi bütün İstanbul'u eylem alanına çevirdi., polis barikatları dağıtıldı, sıkıyönetim ilan edildi. Bu iki gün sendikacıların aldığı kararla değil iş yerlerinden çıkan işçilerin inisiyatifıyla tarihe yazıldı. DİSK'in kapatılmasına yol açacak olan yasa iptal edildi.

cadelenin merkezi olma hedefinde olamaz. Emekçiler farklı anlayışlara sahip olarak örgütlenmektedir ve örgütlenecektir ve kendi dışındaki siyasetleri tasfiye etme biçimindeki Bolşevik anlayış anarşistlerin mücadelesini gerektiren bir olgudur. Ayrıca anarşist komünist örgütlenme kendi anlayışına daha yakın örgütlenmelerle doğal bir ittifak halinde olacaktır.

lanmasına katılamama konusunda özgürlüğe sahip olması gerektiği de ayrıca vurgulanmalıdır. Diğer bir yandan çoğunluğun katılmadığı ancak önceden belirlenen genel ilkelere aykırı olmayan işlerin de örgüt içerisindeki bireyler tarafından uygulanma özgürlüğü olması gerekmektedir. Çoğunluğun azınlık üzerindeki tahakkümü anarşist bir örgütlenme için kabul edilemez bir

aynı şehirde olan ama farklı otonomlarda bulunanlar nispeten daha az ortaklığa sahiptir, birbirinden farklı şehirlerdeki ise aynı şehirde olanlara göre daha az ortaklığa sahip olur. Bu kendiliğinden olur. Her hangi bir politik faaliyetin sürdürüldüğü alan büyüdükçe o alanda yer alan insan sayısının artışıyla orantılı olarak ortak düşünce ihtiyacı da, ortaklaşma olasılığı da azalır. Yani karar ne oranda merkezileşirse o oranda genel bir niteliğe sahip olur. Ancak kuşku yok ki bir örgütten söz edebilmek için ortak ilkeler, ortak amaçlar ve bu amaçlara giden ortak pratikler söz konusu olmalıdır. Ayrıca otonom yapıların kendi inisiyatifleriyle gerçekleştirecekleri pratikler ortak olarak belirlenen genel ilkelere aykırı olmamalıdır ve alınan ortak kararlar da herkes tarafından uygulanmalıdır. Kuşku yok ki bunların hepsi katılımcılık ve doğrudan demokrasi ilkeleri çerçevesinde ve dolayısıyla özgürlükçü niteliğimizden vazgeçmeden olacaktır.

Sonuç olarak devrimci, anarşist bir örgütlenme belirli ideolojik bir perspektif ve içinde bulunduğu koşulları göz önüne alan ilkesel bütünlük çerçevesinde bir araya gelmiş özerk yapıların bir aradalığıdır. Ancak bu yapılar ortak mücadele edebilme yetisine sahip olmalıdır. Özgürlük ilkimizden vazgeçmeden kapitalizme ve devletlere karşı etkin bir mücadele verecek bir örgütlenme yaratmak bugün özgürlükçü bir devrime inanan insanlar için öncelikli bir görevdir. Kuşku yok ki bunun için çok tartışmak ve bir yandan tarihsel olguları, yapılan yanlışları, bir yandan da bugün içinde bulunduğumuz koşulları iyi değerlendirmek zorundayız.

Mayıs 2005

İlkesel birliğin hangi noktaya kadar olacağı bir başka sorundur. Bu bir yanıla bireysel inisiyatif sorunuyla, bir yanıla da örgütlenmenin nasıl daha işlevsel olabileceği, karşısındaki çok iyi örgütlenmiş ve merkezi karar alabilen sistem aygıtlarıyla nasıl mücadele edebileceği sorunuyla bağlantılıdır.

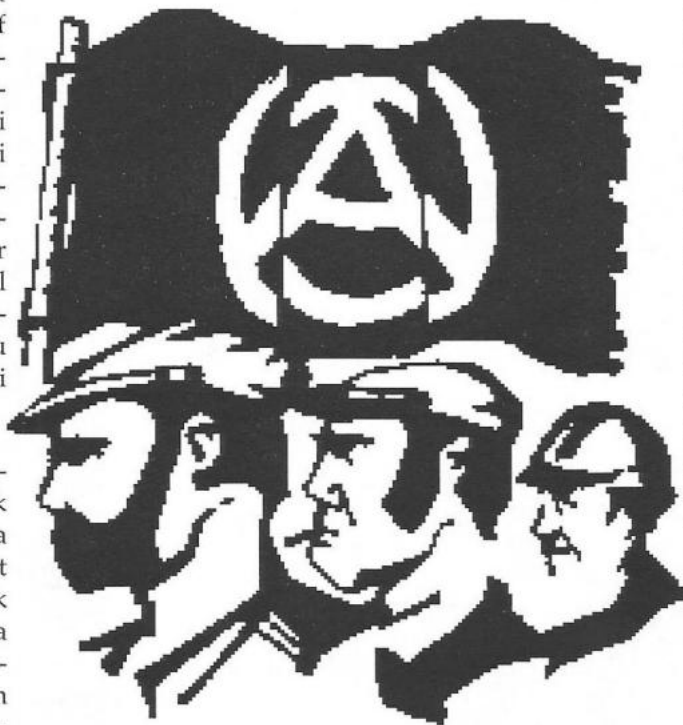
Anarşist örgütlenme doğası gereği otoriter ilişkileri içinde barındırmamalıdır. Bu bir temenni olarak kalmamalı, bunu sağlayacak gerekli mekanizmalar yaratılmalıdır. Örgütlenmeyi var eden temel unsur kişiler, değil fikirler ve ortak devrimci amaçlar olmalıdır. Gerek bu sebepten, gerekse yukarıda parça parça sözü edilen sebeplerden dolayı devrimci örgütlenme ilkesel birliğe ihtiyaç duyar.

İlkesel birliğin hangi noktaya kadar olacağı bir başka sorundur. Bu bir yanıla bireysel inisiyatif sorunuyla, bir yanıla da örgütlenmenin nasıl daha işlevsel olabileceği, karşısındaki çok iyi örgütlenmiş ve merkezi karar alabilen sistem aygıtlarıyla nasıl mücadele edebileceği sorunuyla bağlantılıdır. Eğer anarşist ideallerin toplumsal alanda karşılık bulması ve yaşama geçmesini istiyorsak bu iki soruna da yeterli ve dengeli cevaplar vermek zorundayız.

Kuşku yok ki bu örgüt içerisinde var olup olmama gönüllülük esasına dayanmaktadır. Ayrıca alınan kararlarda herkes eşit söz hakkına sahiptir. Ancak tüm kararların konsensusla alınamayacağı düşünüldüğünde, bu kararlara katılmayan bireylerin, kararların uygu-

olgudur.

Birey veya kolektif genel örgütlenme içerisinde taahhüt ettiği ölçüde sorumludur. Kuşku yok ki genel bir hedefte ve bu hedefe gideceği düşünülen anlayışta ortaklaşmış insanların birliğidir örgüt ve bu anlamda ilkesel ortaklığa sahiptir. Ancak bu ortaklık küçükten büyüğe gittikçe zayıflar. Yani genel örgütü meydana getiren ve aralarında özerklik olan yapılar(otonomlar) kendi içlerinde daha yoğun bir birliğe sahipken,

Especifismo

Toplumsal Hareketler Yaratma ve Anarşist Örgüt Kurma Konusunda Güney Amerikalı Anarşist Praksis

Furious Five Collective

Bu yazı, anarşizm içindeki örgütlenme yaklaşımlarından biri olan platformizm ile benzerlikler taşıyan, Güney Amerika'daki anarşist gruplar arasında ortaya çıkmış ve kabul görmüş, belirli ilkelere dayanan bir örgütlenme modeli olan "Especifismo"yu özetlerken, Güney Amerika'daki anarşist harekete dair bazı ipuçları veriyor.

Anarşist örgütlerin gelişimi yanında, kitle hareketlerindeki anarşist katılım da tüm dünyada hızlı bir yükseliştir. Bu eğilim, hareketler içinde yer alan dinamik bir siyasal güç olarak anarşizmin meşruiyet kazanmasına yardımcı oluyor. Bu çerçevede, Güney Amerika'nın neredeyse 50 yıllık anarşist deneyimlerinden doğmuş bir kavram olan Especifismo da dünya genelinde geçerlilik kazanıyor. Birçok anarşist Especifismo'nun kimi fikirlerine aşına olsa da, anarşist düşünceye özgün bir katkı bu.

Geliştirilmiş bir ideolojiden ziyade bir pratik de olsa, Especifismo kavramına ilk katkıda bulunan örgüt, anarşistliği özellikle vurgulanan bir örgütlenme biçimini kabullenen anarşist militanlarca 1956'da kurulan Federacion Anarquista Uruguaya-FAU (Uruguay Anarşist Federasyonu) olmuştu. Uruguay'daki diktatörlük sürecinde hayatta kalmayı başaran FAU, 80'lerin ortalarında ortaya çıkmış ve diğer Güney Amerikalı anarşist devrimcilerle bağlantı kurulmasını sağlamış, onları etkilemişti. FAU'nun çalışmaları Brezilya'da Federacao Anarquista Gaucha (FAG), Federacao Anarquista Cabocia (FACA), ve Federacao Anarquista do Rio de Janeiro (FARJ) örgütlerinin, Arjantin'de de Auca (Rebel)'nın kurulumunda yardımcı olmuştu.

Especifismo'nun anahtar kavramları bu makalenin ilerleyen bölümlerinde daha ayrıntılı işlenecek; ama yine de bunlar şu üç veciz noktada özetlenebilir:

- 1) Bir fikirler ve pratikler bütünü etrafında şekillenecek olan ve anarşistliği özellikle vurgulanan bir örgütlenmeye duyulan ihtiyaç,
- 2) Bu örgütlenmenin, siyaset ve organizasyona ilişkin stratejik çalışmaların kuramsallaştırılması ve geliştirilmesinde kullanımı,
- 3) Özerk ve toplumsal hareketlerin meydana getirilmesi ve bunlara etkin bir katılım ki buna "toplumsal katılım" deniliyor.

Tarihsel Perspektif

Latin Amerika anarşizm sahnesine çıkması yalnızca son birkaç on yıl içinde gerçekleştiyse de, Especifismo'ya ilişkin fikirler anarşist hareket mecrasında uluslararası bir seyir takip eden tarihî bir mantık çizgisiyle temas halindedir. Bunlardan en bilineni, 1926 tarihli "Liberter Komünistlerin Örgütsel Platformu" makalesiyle başlayan platformist akımdır. Bu makaleyi, gruplarıyla aynı adı taşıyan bir gazetenin etrafında toplanmış haldeki Dielo Trouda (İşçinin Davası) grubundan eski köylü ordusu önderi Nestor Makhno, Ida Mett ve diğer militanlar kaleme almıştı. Rus Dev-

rimi sürgünleri olarak Dielo Trouda, anarşist hareketi örgütlenememek ve dolayısıyla Bolşeviklerin işçileri tek parti yönetiminin birer aracı haline getirmesine izin vermekle eleştirdi. Getirdikleri öneri, Anarşist-Komünizm ve "kuramsal ve taktiksel birlik" üzerinde yükselen bir "Anarşistlerin Genel Birliği"ni kurmak oldu.

Ortaya çıkan benzer fikirlerden biri, 1920'ler İtalyan anarşist hareketinin tarihî belgelerinde bahsi geçen "Örgütsel İkilik" tir (Organizational Dualism). Bu terim, anarşistlerin hem bir anarşist siyasî örgüt içinde hem de işçi hareketinin militanları olarak örgütlenmesini kasteder. İspanya'da, Durruti Dostları (Friends of Durruti) grubu ortaya çıkarak 1936 İspanyol Devrimi'nin kazanımlarının adım adım geri verilmesine karşı çıkmıştı. "Yepyeni Bir Devrim'e Doğru" adlı metinlerinde, CNT-FAI'nin kademeli reformculuğunu ve işbirlikçiliğini eleştirirken platform metninin bazı fikirlerine benzer iddialar öne sürdüler. "Wuzhengfu-Gongchan Zhuyi Tongshi Che" (Anarşist-Komünist Yoldaşlar Topluluğu) gibi 1910'lar Çin'inin etkili örgütleri de benzer fikirleri savundu. Köklerinin uzandığı hareketler ve ülkelerden kaynaklanan kendine has niteliklerine rağmen tüm bu değişik akımların paylaştığı, dönemler ve kıtalar-üstü bir mantık

çizgisinden bahsedilebilir.

Especifismo'nun ayrıntıları

Especifistler, bir fikirler ve pratikler bütünü etrafında şekillenecek olan anarşist bir örgütlenmeye duyulan ihtiyacı dile getirerek, aslında devrimcilerden oluşan bir sentezci örgüt ya da çeşitli anarşist akımların gevşekçe birbirine bağlanması fikrine itirazlarını da dillendirmiş oldular. Bildiğimiz kadarıyla bu eleştiriler Güney Amerika Especifistaları tarafından etraflıca işlenmedi, ancak Kuzey Amerikalı anarşistler kendi sentezci örgüt deneyimlerinin, çeşitli ve çelişkili siyasî eğilimler sebebiyle herhangi bir birliktelik yakalayamadığı iddiasındalar. Topluluğun anlaştığı temel, sıklıkla eriyip yok olarak yerini müphem bir siyasî asgarî müstereke bırakıyor; bu da birlik içinde hareket etmek ve yoldaşlar arasında gelişkin siyasî tartışmalar yapmak için çok az hareket alanı bırakıyordu.

Ortak bir politik uzlaşmadan doğan bir strateji olmadığı zaman, devrimci örgütlerin kaderi, ancak zulüm ve adaletsizliğin sonu gelmez belirtilerine karşı bir tepkisellik olmaktan öteye gidememek ve/veya sonuçlarına dair en ufak bir çözümleme, yahut kavrayış geliştirme gereği duyulmadan sürekli olarak tekrarlanan faydasız eylemler döngüsünü sürdürmektir.

Especifismo akımının özellikle yaptığı bir vurgu, paylaşılan politikalar temeli üzerinde yükselen, ortak bir stratejinin gelişimi için alan yaratan ve iş örgütleyen grupların meydana getirdiği anarşist örgüttür (ya da daha genel olarak federasyon). Örgütün planlarına ve işine yönelik kolektif sorumluluk duygusu aracılığıyla ayakta tutulan bir güven, üyeler ve gruplar arasında yayılır; bu da söz konusu örgütün eylemleri hakkında derin, yüksek düzeyli bir tartışmanın önünü açar. Bu durum örgütün ortak çözümleme geliştirmesini ve yaptıkları işler üzerine

devamlı düşüncelerini ve aldıkları dersler ile zamanın koşullarını göz önünde tutarak onları devamlı değiştirmelerini sağlar.

Especifism'in son anahtar ilkesi "toplumsal katılım" fikridir. Bu fikir öncelikle, ezilenlerin toplumun en devrimci kesimi olduğu ve toplumun müstakbel dönüşümünün tohumlarının zaten bu sınıf ve grupların içinde yattığı inancından beslenir. Ezilen ve çalışan sınıfların gündelik kavgalarına müdahil olmak; bir tek sorunu hedef alan eylemci kampanyalarına değil de, sıra-

Brezilyadaki Topraksız Köylü Hareketi (MST)'nin amblemi

dan işçiler tarafından başlatılan işçi hareketleri gibi, kendi durumlarını iyileştirmek için çabalayan, devletin ve kapitalizmin saldırılarına karşı koyan insanların hareketlerine katılım sağlamak; yasal konum talep eden göçmen topluluklar ya da polislin zulmü ve cinayetlerine direnen mahallî örgütlerin; bütçe kesintileri ve harç zamlarıyla savaştan işçi sınıfı öğrencilerinin, yahut tahliye ve hizmet kesintilerine karşı çıkan fakir ve işsizler gibi insanların hareketlerine katılım göstermek. İşte toplumsal katılımdan anlaşılan budur.

Toplumsal katılıma örnek olarak

FAG, kendilerinin şehirleşmiş köyler ve yoksul mahallelerdeki (Toplumsal Direniş Komiteleri denen) mahallî komitelerdeki çalışmalarını, gerek kırsal kesim topraksız işçiler hareketi MST'nin üyeleri ile, gerek çöp ve dönüştürülebilir atık toplayıcılarıyla kurdukları ittifakları gösteriyorlar. Brezilya'da istihdamın ya hiç olmaması ya da yetersiz veya geçici olması durumunun yaygınlığı nedeniyle işçi sınıfının kayda değer bir kısmı, geçimini esas olarak maaşlı bir işten değil, daha çok geçimlik işlerden ve kayıt dışı ekonomiden sağlıyor; gündelikçi inşaat işçileri, seyyar satıcılar ve kağıt toplayıcılar gibi. Birkaç yıllık çalışmanın sonucu olarak FAG, "catadores" denilen çöp toplayıcılarla sıkı bir ilişki kurmuş. FAG üyeleri onları, çöp toplayıcılarının çıkarları çerçevesinde harekette geçirmeye ve ortaklaşa işletilecek bir geri dönüşüm işletmesi kurmak için para toplamaya çalışacak olan kendi örgütlerini kurma konusunda desteklemişler.

Especifismo başkalarına zorla fikir kabul ettirme ya da hareketleri "anarşist" yapma peşinde değildir, ancak onların anarşist itkilerini, yani onların kendi kendine örgütlenmeye ve kendi çıkarları için militanca savaşılmaya yönelik doğal eğilimlerini korumak ister. Sosyal hareketlerin, devrim yaratma konusunda kendi mantıklarını yaratma konuma ulaşacaklarını farz eder; illâ ki toplu olarak bilinçli anarşistler olma noktasına erişmeleriyle değil, toplu olarak veya en azından başat çoğunluk olarak kendi güçlerinin ve bu gücün gündelik yaşamlarındaki potansiyelinin farkına varmalarıyla olacaktır bu; ve bu şekilde bir anlamda anarşizmin fikirlerini bilinçli olarak benimsemiş olacaklardır.

Kaynak:

<http://nefac.net/node/1385>

Çeviri:

Kara Kızıl Notlar

Devrimci Anarşizm ve Politik Partiler

Alianza Comunista Libertaria (Özgürlükçü Komünist İttifak)

Bu metin Meksika'dan Alianza Comunista Libertaria (Özgürlükçü Komünist İttifak) tarafından kaleme alınmıştır. Anarşistlerin devrimci örgütü ifade ederken neden parti kelimesini ret ettiklerini açıklıyor. Bunun yanında metin, Leninist parti modelini genel bir eleştirisini ve kendilerinin anladığı Bakuninist bir perspektiften anarşist devrimci örgütün nasıl olması gerektiğine dair bilgiler sunuyor.

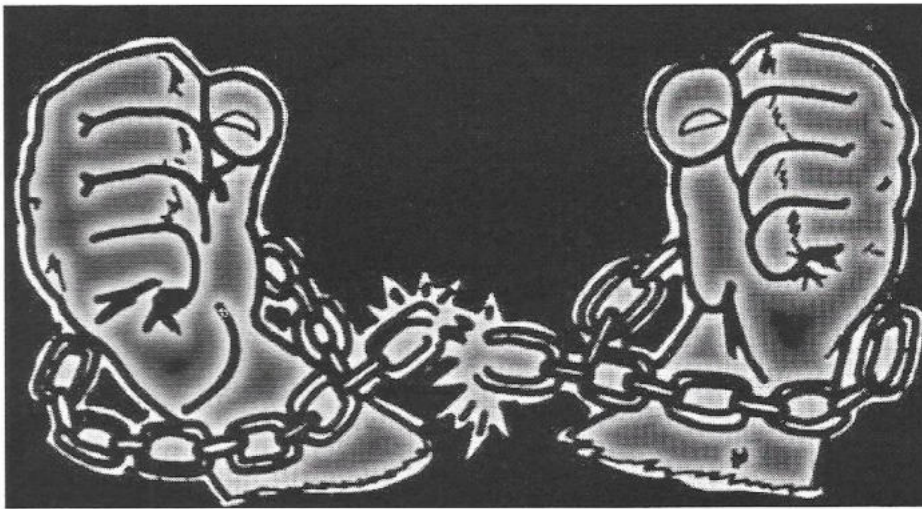
Anarşistlerin partiler hakkındaki görüşlerine dair uzun süredir süre giden bir yanlış anlama var. Bu makalede, devrimci anarşistler olarak biz konuyu biraz aydınlatmak istiyoruz. İdeolojimizin Rus devrimci Mikhaıl Bakunin'in felsefi ve politik düşüncelerine dayandığını söyleyerek başlayacağız. Bakunin'i işçilerin davası için mücadele etmiş fedakâr bir savaşçı ve bundan dolayı da burjuva kapitalist sömürünün ve devlet baskısının bir düşmanı olarak görüyoruz. Bakunin, kendilerini devrimci davaya adanmış ve onun ayrılmaz bir parçası olmuş bireylerden meydana gelen devrimci bir partinin[1] tarihsel bir gereklilik olduğunu doğru bir şekilde görmüştür.

Bakunin bu niteliklere sahip bir örgütün sadece bir gereklilik olduğunu saptamakla kalmamış, bu tip örgütü 1868 yılında "Alliance of Socialist Democracy (Sosyalist Demokrasi İttifakı)" adı ile kurmaya girişmiştir. İttifak "Uluslararası İşçi Birliği" (1. Enternasyonal) ile aynı zamanda

kuruldu ve İttifak'ın üyeleri Marksistler tarafından "enternasyonalin içinde yeni bir örgüt kurarak enternasyonalı zayıflatmak istemekle" haksız olarak ve yanlış bir biçimde suçlandılar. Fakat gerçek bundan tamamen farklıydı, enternasyonalı zayıflatmaktan öte Bakunin, İşçilerin Enternasyonal'ine sunulabilecek en iyi katkının Enternasyonal içinde örgütlenmiş geniş sayıdaki işçiyi güvenilebilir bir sosyalist ve devrimci yöne yönlendirebilecek, yüksek düzeyde devrimci bilince sahip en iyi ögelerin bir örgütünün

"İttifak Enternasyonal'e gerekli olan bir tamamlayıcıydı. Fakat Enternasyonal ve İttifak, nihai olarak aynı amaçlara sahip olsa da farklı işlevleri yerine getiriyordu. Enternasyonal emekçi sınıfını milyonlarca işçiyi ulusuna, ulusal sınırlara ya da dinsel ve politik inançlarına bakılmaksızın sıkı bir örgüt içinde birleştirmeye çalışıyordu, diğer taraftan İttifak bu emekçi sınıflara gerçek bir devrimci yön vermeye çalışıyordu. Biri ve diğerinin programları, herhangi bir şekilde karşıt olmaksın, sadece devrimci gelişme dereceleri farklıydı.

Enternasyonal İttifak'ın bütün programını sadece ve sadece tohum halinde içeriyordu. İttifak'ın programı Enternasyonal'in programının tam anlamıyla geliştirilmiş ve ayrıntılandırılmış halini yansıtıyordu." – Mikhaıl Bakunin

oluşturulması olduğunu anlamıştı. Bakunin, öncünün devrimci örgütü ile (İttifak), kitlesel proleter cephe olan Uluslararası İşçi Birliği arasındaki ilişkiyi şöyle açıklar:

İşçilerdeki, kendilerinin tarihsel devrimci rolü olan kapitalizmi ve eşitsizlik kurumlarını ortadan kaldırma görevinin bilincinin gelişimini cesaretlendirmeyi kendine görev

edinen, ideolojik ve taktik birliğe sahip devrimci bir örgüt kurmanın gereksinimini biz anarşistler kabul ediyoruz. Biz böyle bir örgütü ifade

kurulmasını savunur. Kimileri buradan, anarşist düşünceler ve leninist modelin çok fazla ortak şeye sahip olduğu sonucunu çıkarabilir. Ancak

alınan ve hükmedilen devasa bir çoğunluk olmak üzere ikiye ayrılmış bir topluma geri dönüşün zeminini hazırlar.

Leninist eğilim bir defa devrimi yaptıktan sonra devlet yönetimini ele geçirmek için öncü parti olmak ister. Çünkü söz konusu partinin üyelerinin en bilinçli, en zeki ve proletaryanın çıkarlarını en iyi şekilde savunacak insanlardan oluştuğu varsayılır.

Anarşist örgütün amacı politik iktidar değildir, aşağıdan yukarı proletaryanın toplumsal iktidarını kurmaktır, başka bir deyişle iktidar konseyler ve yatay karar alma organları sayesinde emekçi sınıfının ellerindedir.

Anarşizm Ve Devrimci Örgüt

Fakat devrimci anarşizm homojen bir örgütü hedefleyen programını sadece Bakunin'in zamanında ifade edilmiş olan biçime dayandırmaz. Sosyalist Demokrasi İttifak'ından başka diğer benzer gruplar değişik zamanlarda İttifak'ın rolünün bir benzerini icra etmeye çalıştı. Sonradan Bolşevikler tarafından bir devlet-parti diktatörlüğüne dönüştürülen Rus devriminde, Rus pro-

etmek için "parti" teriminin kullanımı ret ediyoruz. Bunun iki nedeni var. Birincisi parti teriminin, burjuva siyasi partileri ile karıştırılma riskini doğurması. İkincisi ise parti teriminin marksist-leninist yorumudur. Bu iki düşünce aşağıda incelenecektir.

"Parti" Kavramı

Devrimci bir örgüt olarak bizim amacımız, proletaryanın kendi toplumsal gücünün ve bu gücün kapitalist toplumu alaşağı edebileceğinin farkına varmasıdır. Bundan dolayı bizim işimiz halkın güçlerini aşağıdan yani hâkim sınıftan bağımsız olarak örgütlemektir. İşçilere kendimizi "işçilerin partisi" olarak sunmanın uygun olmayacağını düşünüyoruz. Çünkü günümüzde parti, terimin burjuva anlamında kullanılmakta ve seçimler, parlamento, politik iktidar ve bunun gibi toplumsal kurtuluş (özgürleşme) fikri ile çelişen bir dizi kavramla birlikte anılmaktadır. Bizce, kendilerinin sömürülen sınıfları ve ezilenleri temsil ettiğini söyleyen ve bu toplumsal tabaka içerisinde seçimler ve parlamento yoluyla özgürleşmenin mümkün olduğunun umudunu yayan parti ve bireylerin tek yaptıkları, burjuva politik kurumlarını ve dolayısıyla da despotizmi, sömürüyü ve tiranlığı (etkili bir şekilde) güçlendirmektir.

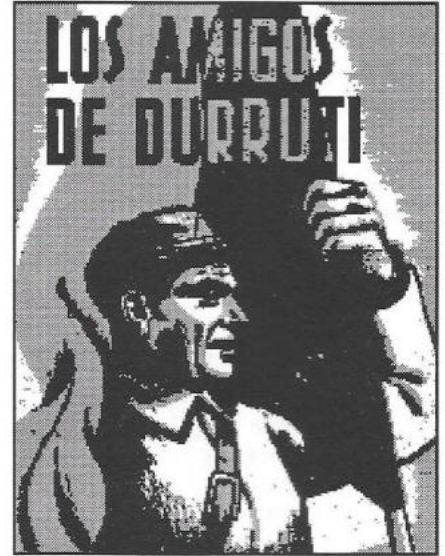
Leninist Parti Ve Anarşist Politik Örgütlenme

Sadece burjuva partileri ile değil Leninist partilerle de karıştırılma riski altındayız. Leninizm, işçi sınıfının çıkarlarını temsil edecek bir partinin

iki sebepten dolayı bunu tamamen ret ediyoruz. İlk olarak, bu metnin daha önceki bölümünde gördüğümüz gibi en gelişmiş bireylerin (öğelerinin) örgütü kavramı ilk olarak Lenin tarafından ifade edilmiş bir şey değildi. Yıllar önce Bakunin, kitlesel savunma ve direniş cephesinin (sendikalar ve Enternasyonal İşçi Birliği gibi) devrimci bir mücadele yürütmek için tek başına yeterli olmadığını anlamıştı. Çünkü bu örgütlerde, diğer şeylerin yanında, toplumsal hareketin reformist ve açıkça burjuva eğilimlere kurban gitmemesini garanti altına almak için savaşılan bilinçli devrimcilerden oluşan çekirdek kadronun eksikliği vardı.

Leninist görüşten diğer temel farklılık ise daha önemlidir, çünkü her iki eğilimin esas amaçlarını ortaya koyar. Leninist eğilim bir defa devrimi yaptıktan sonra devlet yönetimini ele geçirmek için öncü parti olmak ister. Çünkü söz konusu partinin üyelerinin en bilinçli, en zeki ve proletaryanın çıkarlarını en iyi şekilde savunacak insanlardan oluştuğu varsayılır. Anarşist politik örgütün işlevi devlet iktidarını ele geçirmek değildir. Leninistlerden farklı olarak biz devleti yok etmek istiyoruz, çünkü biliyoruz ki devrim adına bir azınlığın politik ve askeri iktidarı kendi eline alması, devrime en çok zarar verebilecek şeydir.

Politik iktidarı almak ya da bir azınlığın karar alma ve bunları kitlere dayatma hakkıyla kendisini profesyonel politikacı kadrosuna dönüştürmesi, bürokrasinin ve karışık-devrimin tohumunu yaratmak anlamına gelir. Bu hareket, biri ayrıcalıklı bir azınlık, öbürü baskı altına

Durruti'nin dostları grubunun bir afişi

letaryası ile beraber savaşmış olan başlıca Rus ve Ukraynalı anarşistlerden oluşmuş Dielo Trouda grubu bunlardan biriydi.

1920'lerin sonunda, Dielo Trouda grubu uluslararası özgürlükçü hareket için çok önemli olan bir metin yayınladılar. Bu metinde örgütlü anarşizmin ile öncünün örgütlenmesini reddeden anarşizmin bireyci yorumu arasında bir gedik açılmıştı.

Örgütlenme karşıtları, birer militan olarak herhangi bir taahhütte bulunmak (make a commitment) ve sorumluluk almak istemeyen, Nestor Mahno'nun da belirtmiş olduğu gibi, görevlerimizin başarılı bir şekilde yerine getirilebilmesi için hayati önem taşıyan devrimci disiplini reddeden kimselerden oluşmaktaydı.

Bu birkaç satır eldeki soruları aydınlatmaya yarayacaktır: "örgüt içinde disiplin olmaksızın ciddi bir devrimci eyleme girişmek imkânsızdır. Disiplin olmadan devrimci öncü var olamaz, çünkü bu olmadığı takdirde örgüt kendisini pratik bölünmüşlük içinde bulacak ve günün dayattığı görevleri tanımlamakta ya da halk kitlelerinin ondan beklediği başlatıcı rolünü gerçekleştirmekte aciz kalacaktır." (Nestor Mahno, "Devrimci Disiplin üzerine)

Örgütsel platform [2] anarşistlerin genel bir birliğini, devrimci anarşist öncülerin örgütlülüğünü oluşturmak amacıyla Dielo Trouda grubu tarafından basılan bir metindir. Bu tipte bir örgütsel yapının gereksinimi hakkında argümanlar sunar. Devrimci bir örgüt olarak kurulan başka bir örnek ise 1930'larda İspanya İç Savaşı sırasında İspanya'daki

"Durruti'nin Dostları"dır. Durruti'nin Dostları, CNT [3] Cumhuriyetçiler'in burjuva hükümetine katılmak gibi tarihsel hatalar yapmaya başlayınca bilinçli devrimci liderlik biçiminin gerekliliğini anlayan CNT içerisindeki anarko-sendikalist bir gruptu. İsmi 20 Kasım 1936'da savaşta ölen devrimci anarşist Buenaventura Durruti'nin anısına alan "Durruti'nin Dostları" o zamanın koşullarında İspanyol proletaryasına doğru bakış açısını göstermek için acil olarak çekirdek kadro yaratılmasının farkına varmıştı. Onlara göre bunun için hareketin başından beri Durruti ve Ascaso tarafından savunulan tamamen kolektivist ve devlet karşıtı mevkiye geriye dönülmeliydi.

Sonuçlar

Biz, Bakuninist çizgideki anarşistler, toplumsal hareketlere katılan, bu hareketler içinde özgürlükçü sosyalist programı yaygınlaştırmaya çalışan ve bu hareketlerin üretim araçlarının özel mülkiyetini kaldırmak ve politik iktidarın ve devletin yıkıntıları üzerine yatay ve konseyci (assemblyist) toplumsal iktidarı kurmak için antikapitalist çizgi boyunca ilerlemesini garanti altına almaya çabalayan özgün bir

devrimci örgüt taraftarıyız. Bu tam da Özgürlükçü Komünist İttifak'ın (Alianza Comunista Libertaria) militanlarının kurmak istediği türden bir örgüttür. Biz her an toplumsal devrim ve dünyanın kurtuluşu için çalışıyoruz.

Dipnotlar

1) Türkçeye 'parti' olarak çevrilen, İngilizce 'party' kelimesi siyasal parti anlamına geldiği gibi kurum, birlik, taraf gibi anlamlara da gelmektedir. [Ç.N]

2) Liberter Komünistlerin Örgütsel Platformu metnine <http://www.geocities.com/karakizil/arsiv/libor/lkp3.HTM> adresinden ulaşabilirsiniz. [Ç.N]

3) Anarko-sendikalist CNT İspanya İç Savaşı sırasındaki en büyük sendikadır. [Ç.N]

Kaynak:

<http://www.ainfos.ca/04/dec/ainfos00102.html>

(Metin FdCA'nın İngilizce çevirisinden alınmıştır)

Çeviri:

Kara Kızıl Notlar

Şili: Anarşist-Komünist Örgüt ve Koşulların Gerektirdikleri

Jose Antonio Gutierrez Danton*

Anarşist-komünist hareketin ve devrimci faaliyet yürüten kolektif sayısının belli bir aşamaya geldiği Şili'den bu koşullara ve onun gereklerine dair bir değerlendirme yazısı. Yazıdan anlaşıldığı kadarıyla Şili'deki anarşist-komünist hareketin durumu örgütsel anlamda kabaca, (bu topraklardaki durumumuz için de uygun bir tabir olacak) başlangıç aşaması ile, önemli sayıdaki kolektifin bir federasyon çatısı altında bir araya geldiği Kuzey Amerika arasında bir yerde. Yazar (ve dolayısıyla onun kolektifi), günün koşullarını tespit ettikten sonra, bu koşullarda yapılması gerekenlere dair fikirlerini öne sürüyor. Bir yanda da anarşist-komünist hareket ve örgütlenme üzerine önemli tespitlerde bulunuyor, düşülebilecek hataların altını çiziyor, harekete dair üretken bir özeleştirel yaklaşım sergiliyor. Oldukça değerli ve fikir açıcı bir yazı.

Bu günlerde kendimizi sadece birçok toplumsal mücadelenin sonucunda doğan liberter pratiklerin gelişmesi nedeni ile değil, ama buna ek olarak ciddi bir şekilde anarşist-komünist örgüt konusunu yükseltmiş olmaktan dolayı da son derece elverişli bir anda bulunuyoruz. Şimdiye kadarki bir iki yıl içinde geline noktada örgütün biçimleri ve anarşistlerin örgütlenme ihtiyacı üzerine yapılan tartışmalar, sadece felsefi bir spekülasyon değil fakat bunun ötesinde bir o kadar da, makul politik imkanların art arda gelişmesinin bir sonucuydu. 1999'dan beri, belli sayıda toplumsal mücadelede ve örgütte, birçokları için beklenmedik olsa da, anarşist varlığında bir artış oldu. Toplumsal mücadeleyle artan katılımın sonucunda Şili'nin birçok kentinde liberter örgütlerin sağlam örnekleri

oluştı (Santiago, Concepcion, Chillon, Temuca, Vol Paraso). Böylece anarşist örgüt tartışmaları olimposu terk edip kesin bir şekilde gerçekliğe oturmuş oldu. Şimdi artık tartışma-

üzerinde yükselen bazı pratik özellikleri var.

Bir hareket olarak önümüzde uzanan yolun gerektirdiği çabaların altından kalkabilecek miyiz?

Geçmişin hatalarını tekrarlama-dan genel durumun imkânlarını da kullanabilecek ve kapitalist sistemden devrimci ve liberter bir çıkışın ana hatlarını çizebilecek fırsatını bulabilecek miyiz?

Elbette hareket pratik deneyimlerin ışığında hızla olgunlaştı. Fakat hala hareket içinde yapılması gereken birçok şey var. Harekete biraz dinamizm verecek, onu dogmatiklikten kurtaracak ve "çoğunluk öncesi" bir konuma ulaşmış bir harekete son bir atılım kazandıracak olan, anarşizm içinde "teorik-politik devrim"i teşvik etmek bizim görevimizdir. Sadece bundan sonra gelişebilir, insanlar üzerindeki etkimizi güçlendirebiliriz.

nın soyut bir çabanın üzerinde değil, fakat zorunluluklardan dolayı gerçek durumumuzun gereklilikleri

* Şili, Congreso de Unificación Anarcho-Comunista'nın militanı (Kasım 2002)

Bize Hala Zarar Veren Dünün Hataları

Tarihimizle eleştirel olarak yüzleşmeliyiz. (Çünkü) Anarşistlerin sahip oldukları en iyi öğretmen tarihtir.

Bugün sadece sayısal anlamda değil ama aynı zamanda bizzat örgütlenme yöntemleri yönünden de daha büyük bir düzeyde örgütlere yönelmemiz gerekmektedir ve bunun olması için 'küçük arkadaş grubu' siyasetinden kaynaklanan güvensizliği arkamızda bırakmamız şarttır.

Ondan güçlü yanlarımızı öğrenmeli ve geliştirmeliyiz. Ama hepsinden öte, aynı taşa iki kez takılmamak için hatalarımızı anlayıp onları aşmalıyız. Tam da burada bizi şimdiye kadar gelişmekten ve daha hızlı büyümekten alıkoyan sınırlılıkların birçoğu bulunduğu için özellikle de hareketimizin yakın tarihine, son on yılına karşı daha özeleştirel bir tutum almalıyız. Hataları yapmadan önce kendimizi düzeltmemize yardım ettiği ve her zaman büyüyüp yetkinleşme imkânı sunduğu için özeleştirmenin kötü bir şey olmadığını anlamalı ve onu güvenilir bir yoldaşa dönüştürmeliyiz.

Doksanlardaki anarşist hareketlerin gelişimi açık bir şekilde bugün bizim hareketimizin yapısını oluşturan birçok unsurun şekillenmesine de neden olan, halk hareketlerinin gücünün azalışına ve solun parçalanmasına karşılık geldi.

Halk hareketindeki alçalma, solu kötü biçimde etkiledi ama daha önceden rejime karşı yürütülen kavgaların fraksiyonlar ve gruplar arası iç çatışmalara dönüşmesine neden olarak özellikle de devrimci çevrelerde etkisini hissettirdi. Bu, devrimci birlik önünde büyük bir engel olan güvensizlik ve sekterlik yönünde güçlü bir eğilime dönüştü.

Benzer şekilde, solun parçalanmasının etkileri geçen on yılın ortasında beliren sayısız grupçukta da kendini gösterdi. Artan sayıdaki grupların solun dirildiğine işaret ettiğine inanan bazı yoldaşlar bunun daha büyük bir ufalanma ve zayıflık durumunun belirtileri olduğu

anlayamadı. Elbette bir olgu olarak kolektifler, geleneksel politikaların, burjuvazinin mirasının ve/veya otoriter partilerin reddi veya yeni örgüt formlarının arayışı gibi olumlu yanlar barındırıyordu. Fakat bu olumlu

görünüm sıklıkla arkasında örgütsel seviyede daha ileriye gitmeyi gerektiren yanlış bir analiz bırakarak tükendi.

Her ne kadar hareketin gelişmesinde gerekli bir süreci oluşturmuş olsalar da kolektifler sadece örgütlenmeye karşı güvensizliği ve belli bir düşmanlığı beslediler aslında. Anarşizmin örgütlü olması gerektiğinden ne kadar bahsettiksek o kadar az örgütlülük bulduk. Bunlar aramızda daha doğru federal bir ilke yerine 'toplantıcılık' gibi kötü adetler gelişmesine neden oldular. Bu, örgütün sayısal anlamda sınırlarının, farklı federatif hücrelerinin eklenmesi yerine bir odada bir araya gelip anlaşmaya ulaşabilecek insan sayısı anlamında düşünülmesine dönüştü.

Gerçek birlik tabandan ve eylem yoluyla oluşmalıdır. Demek ki amacımız aslında, farklı anarşist kesimlerin birliğinin ve yakınlaşmasının bizim toplumsal alandaki kendi çalışmalarımızın sonucu olarak oluşması olmalıdır.

Bunlar bizim politika, propaganda ve eylemde 'evcil' ve küçük mücadeleler düzeyinde kalmamızın ve dahası uzun vadede ve daha geniş bir alandaki mücadele doğrultusunun kaybedilmesinden sorumluydular. Bugün sadece sayısal anlamda değil ama aynı zamanda bizzat örgütlenme yöntemleri yönünden de daha büyük bir düzeyde örgütlere yönelmemiz gerekmektedir ve bunun olması için 'küçük arkadaş grubu' siyasetinden kaynaklanan güvensizliği arkamızda bırakmamız şarttır. Kısa erimli düşünmeyi bırakıp, güçlü ve sağlam örgütlerle anarşizmin

kitlesel bir olgu olarak patlamasının koşullarını hazırlamayı düşünmeye başlamalıyız. Yeterli olgunluğa ve onu işleyebilecek iradeye sahip olmak ve liberterlerin birliğini gerçek ve güvenilir temellerde inşa edebilmek için, bu bütünüyle idealistçe bir olgu olan bu fikri terk etmek anlamına geleceğinden örgütlenme konusundaki önyargılarımızı, bir kenara bırakmalıyız.

Birlik: Tabandan Ve Eylemde

Olaylar her zaman istediğimiz gibi gelişmediği için sabırsız olan birçok yoldaş, örgütleri, kolektifleri, grupları, bireyleri basitçe sayısal olarak toplayarak gerçekleştirilecek bir birlik istiyor. İnancımız o ki geçmiş yılların tecrübesi böyle öncüllerin gelişmeyi hızlandırmaktansa yavaşlattığını gayet iyi öğretmektedir.

Birlik hiç bir zaman aynı bayrağı paylaştığımız için 'sadece bunun için' gerçekleşmez. 'Slogan birlik' her zaman gerçeklik ile ilk karşılaşmasından önce dağılan, bütün taraflardan kavga ve çekişme ile biterek kolayca kaybolan zayıf bir birliktir. Gerçek birlik tabandan ve eylem yoluyla oluşmalıdır. Demek ki amacımız aslında, farklı anarşist kesimlerin birliğinin ve yakınlaşmasının bizim toplumsal alandaki

kendi çalışmalarımızın sonucu olarak oluşması olmalıdır. Sadece toplumsal çeşitli mücadele pratiklerimizin (öğrenci, toplumsal ya da sendikal, vs.) sonucu olarak birleşen örgütlülüğümüzün gerekli ve üretken olduğunu görebiliriz.

Bu yakın bir zamanda ortaya çıkmış ve bizim ana gücümüzü göstermiş olan olgudur. Bu anarşist birlik anlayışına gerçek, sağlam bir zeminle birlikte doğrudanlık anlayışı verir. Elbette bu yaklaşım, bu yeni perspektif, çekişme üretmiş, çıkış ve inişleri ile ve başarı ve hataları ile

az çok değişken bir doğaya sahip olmuştur (ki bu böylesi bir tanımlanma ve dönüşüm döneminde gayet normaldir). Bu yadsınamaz durum kimi yoldaşların cesareti-

birliğe anlam kazandırır: anarşist-komünist ilkelerimizle uyumlu devrimci bir program temelinde, farklı çabaları birleştiren bir örgüt temelindeki birliğe.

Birçok yoldaşın örgüt kelimesinin kendisine karşı fobileri var ve zaman zaman bununla ilgili gerçek kompleksleri varmış gibi görülüyor ve bu yüzden "sıfatsız anarşistler" genel tanımının arkasına sığınıyor, hatta bazen bunu bile yapmıyorlar.

ni kırmış diğerlerinin de mesafeli durmasına ya da belli bir tepkisizlik göstermesine neden olmuştur. Fakat kolektifin telaşsız, "kabile" olarak hareket edilen yaşamına alıştığımız bir evreyi aşan hareketimizin politik gelişiminin özellikleri karşısında bu yeni perspektifin ürettiği sürtüşme ve tartışmaların doğal olduğu anlaşılmalıdır. Bugün çok daha hırslı hedeflerimiz var ve kitle eylemini ilerletmek için kendi alanımızı arıyoruz. Fakat tıpkı sürtüşmelerin doğmasının doğal olması gibi, saflar yavaş yavaş netleştikçe, gerçek çalışmalarımız geliştikçe ve birliğimiz gerçekten tabandan kuruldukça, bunların ortadan kalkması da doğal olarak gerçekleşecektir. Hala güçlü olan inanç biz anarşistlerin kazanmak için yan yana gelip birliğimizi inşa etmemiz gerektiği olduğu için, mücadelenin, pratik deneyimin kendisinin, sürtüşmeleri aşmamıza yarım etmesi de doğaldır.

Birliğimiz Devrimci Politik Bir Birlik Olmalıdır

Yine de anarşistlerin ülkedeki çok sayıda politik ve toplumsal çalışmayla bağlantılanabilmiş olması yeterli değerlidir. Esas önemli olan toplumsal alanda geliştirdiğimiz ve birliğimizin imzasını taşıyan, mücadele ve örgütlenme deneyimlerimizin politik bir düzlemde görülebilmesidir. Anahat çalışmalarımız, pratik deneyimlerimiz daha büyük bir etkiye ve çok daha sağlam bir

Anarşist militanlar olarak her zaman bu perspektifi akılda tutmamız gerekir. Her ne kadar çok çalışma yapsak da ve farklı toplumsal konularda varlığımız olsa da, anarşistler

Dünyanın bütün işçileri birleşin

olarak mevcudiyetimiz bir "alternatif" üretmediğimiz sürece steril ve güçsüz kalacaktır. Bu sadece edinilmiş ve halen süre giden bütün deneyimleri geliştiren ve daha büyük erimli tasarılar üretebilen, kapsayıcı

devrimci politik bir birlik sayesinde aşılabılır.

Bu, ilerleyebilmek için desteğe ihtiyaç duyan ve bu, otoriter kesimlerce ele geçirilen ya da sadece kısa sürede kendiliğinden eriyip giden birçok liberter yapılanma girişimlerinin olduğu şimdiki ve geçmiş pratiklerimizde görülmüştür. Bu, bahsedilen sınırlamaları aşmak için kendisini devrimci olarak adlandıran liberter örgütlerin ortaya çıkması ile kanıtlanmıştır.

Bir kez daha vurgulamakta yarar var; bu birlik gerçek bir mevcudiyet göstermek ve iskambil kartlarından bir ev gibi rüzgârın ilk esişinde yıkılmamak için pratik deneyim temelinde oluşmalı ve taktiksel olduğu kadar ideolojik de olan bir birlikteliğe dayanmalıdır, aksi takdirde bu birliğin hiçbir anlamı olmayacaktır.

Tek Bir Örgüt, Ama Federal Bir Nitelikte

Ülke çapında, insanlar için bir referans noktasına dönüşmesini mümkün kılmayan, açıkça tanımlanmış bir şekli olmayan bir dizi dağınık örgütler halinde ortaya çıkmaya devam edemeyiz. Sadece ortak bir pratik yörüngesinde gelişebilecek olan daha büyük hedeflere ulaşmak için birleşme yolundaki tereddütlerimizi aşmalıyız. Ayrıca liberterler arasındaki varlığını anlamamız zor olan şu korkudan, örgütlenme korkusundan kurtulmamız gerekiyor. Birçok yoldaşın örgüt kelimesinin kendisine karşı fobileri var ve zaman zaman bununla ilgili gerçek kompleksleri varmış gibi görülüyor ve bu yüzden "sıfatsız anarşistler" genel tanımının arkasına sığınıyor, hatta bazen bunu bile yapmıyorlar (Kimin ya da neyin daha çok anarşist olduğu üzerine hiçbir yere varmayan kla-

sık tartışmalarda da görülebileceği gibi). Kendisini bu sıfatla tanımlayan kesimlerin heterojenliğinden dolayı, ciddi şekilde "genel anlamda anarşistler" olarak konuşmaya devam edemeyiz. Alanları ve politik

alternatif sunamayacağını göstermiş olacağız. Eğer fikirler ve pratikler temelinde yakın olduklarımız ile birlik olmayı başaramazsak, bizler (anarşistler) liberter eylem ve ilkelere özgürleşme yönündeki harekette

azaltmaz. Tam tersine onları ortak politikaların tamamlayacağı farklı koşullardan besleyerek güçlendirir. Burada bizim bir tür kurgusal modeller dünyasından değil gerçek dünyada hareket etme niyetinde olduğumuzu hatırlatmakta yarar var. Bu nedenle, bir yanda politikaların merkezden dikte edilmek yerine aşağıdan merkeze doğru yayılmasını temin eden, diğer yandan da bu politikaların anarşist-komünist kavganın geliştiği belli alanlara uygulanmasını sağlayan federal ilkeyi benimseriz.

bir yanda politikaların merkezden dikte edilmek yerine aşağıdan merkeze doğru yayılmasını temin eden, diğer yandan da bu politikaların anarşist-komünist kavganın geliştiği belli alanlara uygulanmasını sağlayan federal ilkeyi benimseriz.

çizgileri açıkça tanımlanabilir olan kendi örgütlerimizden bahsedebilmemiz gerekiyor. Gerçek bir varlık gösterebilmemizin tek yolu budur.

Bugün yoldaşlar tarafından (büyük bir azimle) yürütülen çalışmaların bütün ülke çapına yayılmasını sağlayacak, aynı öngerekçeleri ve pratikleri paylaşan anarşistlerin tek bir birlik kurması, ilerleyebilmek için tek bir örgütün yaratılması gerekiyor. Bu diğer örgüt ve kesimlerin kendilerini uygun gördükleri gibi örgütlenme haklarını inkâr etmez ama, sadece eski "tek parti" politikalarına dayanan korkular nedeni ile benzer düşünce ve eylemleri paylaşanların tek bir güç yaratma hakkını görmezden gelemeyiz.

Eğer bugün yerelcilik içinde sıkışıp kalmaya devam eder ve ulusal temelde birleşmekte aciz kalırsak, herkese, politik yelpazenin bütününe, anarşizmin toplumsal örgütlenme konusunda uygulanabilir bir

devrimcileri birleştirecek çok güçlü fikirler haline gelemeyeceğini göstermiş olacağız.

Aslında bizim ihtiyacımız olan örgüt insanlarla (öğrenci, işçi ya da her neyse) yaptığımız somut çalışmalar temelinde, birleştirici ve ulusal ölçek temelinde (sadece bundan sonra ciddi bir enternasyonalist biçimden bahsedilebilir), ortak ilkelere ve taktikler üzerinde yükselen bir örgüttür. Fakat her şey bir yana en önemlisi, liberter olmak, bize tutarlı bir birlik özelliği kazandıran temel ilkenin federal ilke olduğunu unutmamaktır: yani biz ortak politikardan, bunların bütün ülkeye veya ilgili olan herkese mekanik ve dogmatik olarak adapte edilip tepeden ikame edilmesini değil, bunun yerine her yerelliğin kendine haslığını anlarız. Bu örgütün bir mücadele ve mücadele deneyimi sonucunda oluşturduğu programın önemini azaltmaz; ideolojik ve taktiksel birlik ilkelerinin gücünü

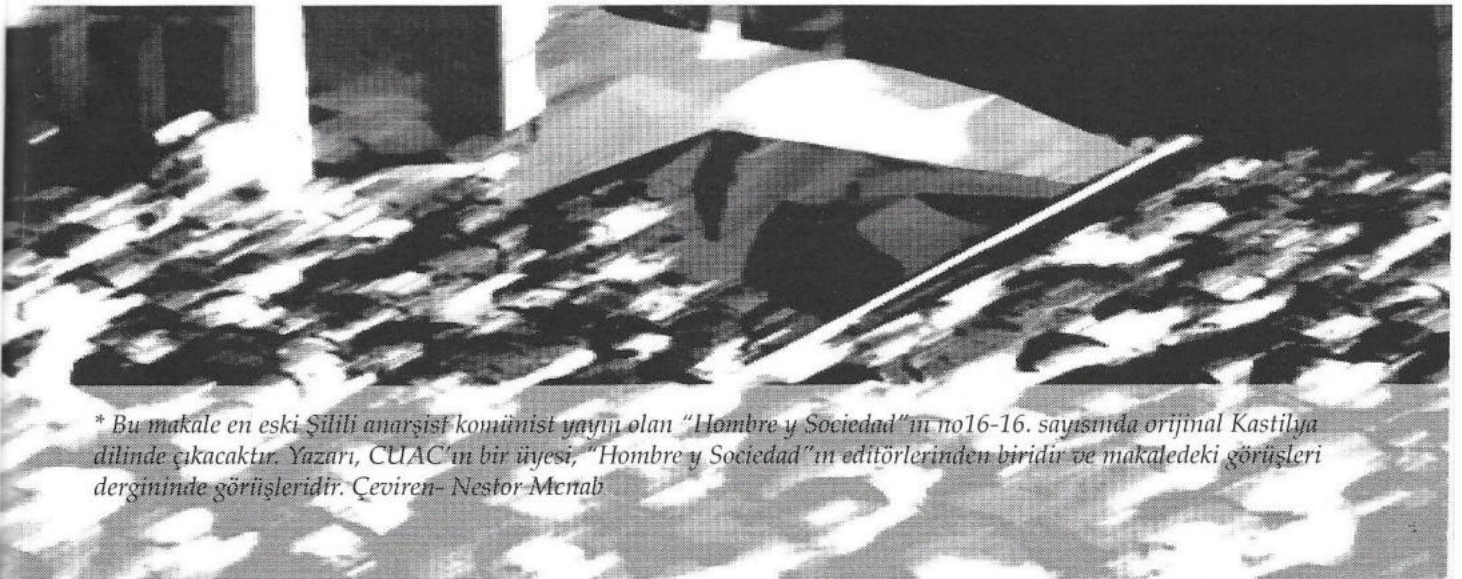
Bugün koşulların bizden bekledikleri karşısında hazırlıklı olmalıyız. Biz anarşistler kendimizi tabandan örgütlerken, kendisi de onu anlamlı kılan tek özellik olan toplumsal dönüşüm hedefini gözden kaçırmaması gereken, politik-devrimci örgüt perspektifini kaybetmemeliyiz. Bu, büyümenin altında ezilmemek ve feodal eğilimlerin hareket içinde kazaen gelişmelerini engellemek için gereklidir. Eğer bugün politik-devrimci örgütü güçlendirmek yerine yeni kolektiflerin, yeni tımarlıkların gelişmesini cesaretlendirecek olursak, ilerlemek yerine gerileyeceğimiz çok açıktır.

Kaynak:

<http://flag.blackened.net/revolt/anarchism/places/chile/cuac/presentNOV2002.html>

Çeviri:

Kara Kızıl Notlar

* Bu makale en eski Şilili anarşist komünist yayını olan "Hombre y Sociedad"ın no16-16. sayısında orijinal Kastilya dilinde çıkacaktır. Yazarı, CUAC'ın bir üyesi, "Hombre y Sociedad"ın editörlerinden biridir ve makaledeki görüşleri dergisinde görüşleridir. Çeviren- Nestor McNab

WSM: Perspektiflerimiz

İrlanda'daki Emekçi Dayanışma Hareketi (Workers Solidarity Movement - WSM)'nin temel perspektiflerinin açıklandığı bu metin WSM'nin üzerine ortaklaşmış olduğu bir metindir. Günümüzdeki örgütlü anarşizm açısından somut ve önemli bir örnek teşkil ettiğini söyleyebileceğimiz WSM'nin bu metninde, dikkate almamız gereken bir deneyim birikiminin çıkarımları yer almakta.

1.1. Emekçi Dayanışma Hareketi, 1984'den bu yana var olan görece genç bir örgütlenmedir. Başka metinlerde belirtildiği üzere, ne izini takip ettiğimiz yerel bir anarşist gelenek, ne de emekçi sınıfı içerisinde bizim diyebileceğimiz bir tabanımız var.

1.2. Bu durum bizi yıldırmamalıdır. Bütün örgütlenmeler, ilkeleri ne olursa olsun, bir yerlerden başlar. Anarşistler, birçok dönem ve birçok ülkede emekçi sınıfı üzerinde ciddi bir etki yaratma ve bunu sürdürme sorunuyla boğuşmak durumunda kaldıkları zor durumlar yaşamışlardır. Bu hiç de kolay bir şey değil. Ancak imkânsız da değil.

1.3. Her şeyden önce, ne olduğumuz ve politikalarımızın uygulamada ne oldukları hakkında emin olmamız gerekir. Aynı şekilde, bize düşen rolün ne olduğuna ve yapılandırmak istediğimiz örgütlülüğe giderken bir sonraki adıma dair zihinlerimizin net olması gerekir.

1.4. Herhangi bir kestirme yola başvurmayı denememek önemlidir. Eğer bolluğunu yaşadığımız bir şey varsa, o da zamandır. Başka türlü düşünmek, kendimizi kandırmak olur. Şimdi hatalar yapma ve onlardan dersler çıkarma zamanıdır, ancak pratik içinde boğulmadan küçük kazanımlar elde etmek için de zamanımız yok değil.

1.5. Dünya emekçi sınıfının bir

mücadele geleneği olan anarşist düşüncelerin görkemli bir tarihi vardır. Rusya'dan Çin'e, Güney Amerika'dan Kuzey Amerika'ya ve elbette İspanya'ya devasa bir etki alanına sahip olmuştur.

1.6. Ancak tarih, bize anarşizmin emekçi sınıfta yarattığı büyük etkileri gösterirken; aynı zamanda, birkaç ülke hariç, her yerde düşüşünü ve marjinalleşmesini de göstermiştir. Bu neden oldu?

1.7. Devrimci fikirlerin toplumda gelgitli bir şekilde yaygınlık kazandığını [ç.n. devrimci fikirlerin bir dönem sahiplenilip, ardındaki dönemde gözden düşüğünü] ve bizim fikirlerimiz gibi gerçekten devrimci fikirlerin kaderlerinin ait bulunduğumuz sınıfın kaderine bağlı olduğunu görmek önemlidir. Emekçi sınıfı, görece kısa bir tarihsel dönemden bu yana sınıf olarak var olmuştur. Bu zaman boyunca ileri çıkışlar ve geri düşüşler yaşadı. Bu değişiklikler bazen yavaş yavaş, bazen de birkaç yıllık dönemlerde yaşanan devrimler ve karşı devrimlere sıkıştırılmış olarak yaşanmıştır. Dünya çapında bir değişiklik için koşulların olgunlaştığı zamanlar (örn. 1917-1922 dönemi) gelir, ancak eğer kaybedilirse, uzun ve derin bir gericilik dönemi (1920'ler ve 30'lar da olduğu gibi) bunu izler. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kapitalist ilişkilerin normale dönüşü kaçılmaz olarak emekçi sınıfı tekrar ileri itmiştir. Emekçilerin doğrudan dene-

yimi ve emekçileri sürekli gereksiz yenilgilere sürükleyen düşüncelerle bu deneyimlerin çelişiyor oluşu, reformizmin her iki versiyonunun da -sosyal demokrat ya da stalinist- saldırıya uğramasını doğurdu. Dünya sahnesinde Rus "sosyalizm"i mitinin sürmesinde önemli rol oynayan Doğu Avrupa stalinist rejimlerini dağıtan büyük hareketlerin ortaya çıkışı gibi önemli değişiklikler oldu. Yakın zamanda, neo-liberal politikalara karşı dünya çapında yeni mücadelelerin yükselişini gördük. Bu mücadelelerde şekillenen güçler, önceki dönemlerdeki koşullara kıyasla devrimci anarşist fikirlere daha açıktır.

1.8. Anarşizmin emekçi sınıfı içinde yaygınlaşmasının, düşüşünün ve marjinalleşmesinin açıklamasının bir kısmı budur. Ve şimdi 1960'lardan bu yana düşüncelerimiz dünyada yeniden ilgi çekiyor ve ortaya çıkıyor. Şu ana kadar hiçbir geleneğin var olmadığı yerlerde anarşist gruplar ortaya çıkmakta. Örgütler yenilenmekte. Büyüyen anarşist "hareket", son derece önemlidir. Ancak büyük sorunlar mevcuttur - farkına varmamızın en hayati olduğu nokta anarşizmin yeniden ortaya çıkışın da bir parçası olduğu sürecin kendisidir.

1.9. Emekçi Dayanışma Hareketi (WSM) küçük bir örgüttür. Dünyanın birçok yerindeki anarşist örgütler de öyle, ancak bu durumun üstesinden gelebilmek için, koşullar

uzun bir zamandan beri oldukları duruma kıyasla daha elverişli.

1.10. Geçmişe, anarşizmin tarihindeki yükselme ve alçalmalara ilişkin doğru bir değerlendirmeye sahip olmamız ve bu tarihle, toplumsal değişime yönelik emekçi sınıfın kitlesel öz-eylemi fikrinin yükselme ve alçalmaları arasındaki yakın ilişkiyi fark etmemiz önemlidir. Eğer bunu yaparsak anarşizmin günümüzdeki marjinalleşmesinin sebeplerini de anlayabiliriz. Ayrıca sayımızın bugünkü azlığı bizi çok şaşırtmaz. Böylelikle, şu an olduğumuzdan daha büyük ya da daha yetenekli olduğumuzu düşünme tuzağına düşmez oluruz. Bu tuzağa düşmek, gerçeklik yerine kendi hayalimizi yaşamak; devrimci düşüncelerin ve örgütün büyümesinin gerçek belirleyici etkeni olan geniş toplumsal ve ekonomik koşulları göz ardı etmek anlamına gelir. Emekçi Dayanışma Hareketi (WSM)'de bu gibi eğilimlere yer yoktur. Bu sekticilik ve gerçekliklerden kopuşun formülüdür.

1.11. Emekçi Dayanışma Hareketi (WSM) şekillenirken, yaşadığımız dönemin "düşüş dönemi" olduğunu anladık. Bu, emekçiler arasında güvenin alt düzeylerde olduğu, sınıf mücadelesinin etkinliğinin düşük düzeyde olduğu bir dönemdi. Patlak veren mücadeleler genelde savunmaya yönelik. Bunu anlamış olmamız önemliydi. Eğer anlamamış olsaydık, kolaylıkla "alternatifler" ve hayali "yeni mücadele alanları" aramanın çıkmaz sokağında kaybolur giderdik. Bu daha sonrasında moral bozukluğuna dönüşebilirdi. Sol cemahtan, sol cumhuriyetçiliğe, cemaatçi politikalara (ç.n. community politics) ve karşı kültürücü yaşam tarzıya sapanlara olan tam da buydu. Tüm bunlar kişilerin ve grupların gerçekleri, kendilerinin istedikleri şekilde görme çabalarıydı.

1. 12. Doğu Avrupa rejimlerinin yıkılması ortodoks Komünist Partilerin emekçi sınıf hareketi içindeki önemli bir politik güç olmaktan çıkmasını getirdi. "Reel sos-

yalizm" olarak adlandırılan 1989 öncesi Doğu Avrupa modeli bundan böyle model olarak alınmayacaktır. Tüm Bolşevik/Leninist gelenek, önceki destekleyicilerinin pek çoğu tarafından sorgulanmaya başladı. Çünkü Doğu Avrupa rejimlerinin sosyalizmin (deforme de olsa) bir biçimi olduklarına inanmışlardı. Bu yüzden pek çok hayal kırıklığına uğramış leninist gözden kayboldu ya da "modernleştirilmiş" sosyal

masına yol açtı. Bütün bunların solu 1990'lar boyunca esir alan yenilgi hissine katkısı oldu.

1.13. 1990'lar gerçek bir yenilgi dönemi olmuştur. Önceden güvenli olan devlet ve yarı-devlet sektörlerinde yaşanan işten çıkarmalar, işyeri temelli emekçi örgütlenmelerinin ortadan kalkması, beklentilerin iyice düşmesi ve diğerleri. Ancak bu bize boyun eğdirmemeli. Devrimci

Geçmişe, anarşizmin tarihindeki yükselme ve alçalmalara ilişkin doğru bir değerlendirmeye sahip olmamız ve bu tarihle, toplumsal değişime yönelik emekçi sınıfın kitlesel öz-eylemi fikrinin yükselme ve alçalmaları arasındaki yakın ilişkiyi fark etmemiz önemlidir. Eğer bunu yaparsak anarşizmin günümüzdeki marjinalleşmesinin sebeplerini de anlayabiliriz.

demokrasiye geçti. Bu rejimlerin yıkılışında kapitalizmin zaferini belki de yenilmezliğini gördüler. Bu nedenle "piyasa sosyalizmi"ni desteklediler ve devrimci dönüşüm imkânını reddettiler.

Doğu Avrupa rejimlerinin çöküşü, sınıf mücadelesinin alt seviyelerde olduğu bir dönemde gelmiş, sosyalizmin "hatalı bir fikir" olduğunun ilan edilmesini getirmiştir. Bu durum özellikle de yüzünü Doğu Avrupa'ya ve sosyal demokrasiye dönmüş olanlar ve devlete toplumsal dönüşümün bir aracı olarak bakanlar üzerinde etkili oldu. Bu aynı zamanda troçkist hareketlerin birçoğunun kafasının karış-

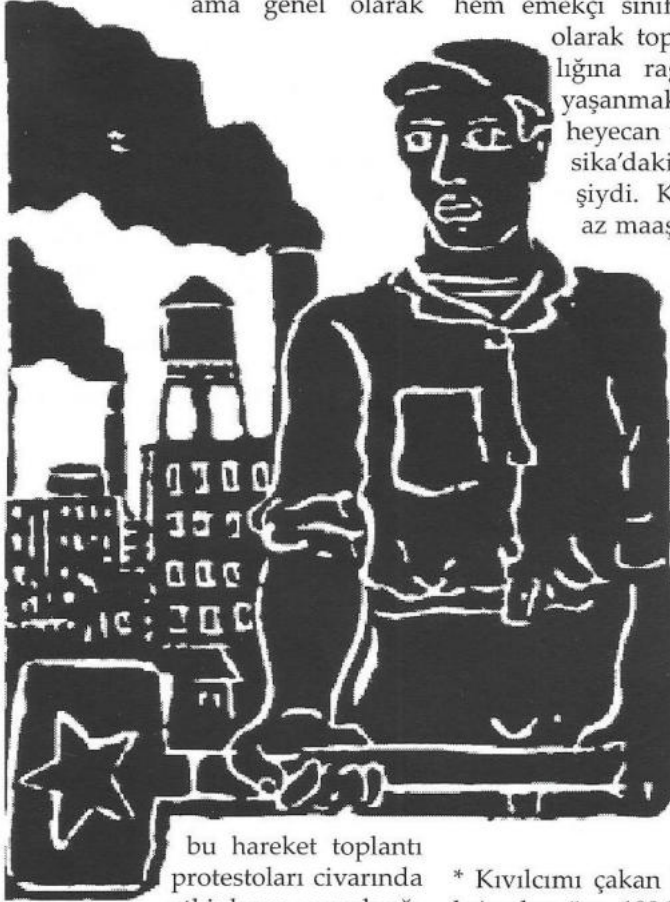
dönüşüm fırsatlarının doğacağını biliyoruz. Bu yakın bir gelecekte olmayacak, ancak kapitalizmin doğası gereği bu fırsatların ortaya çıkışı bazı aşamalarda kaçınılmaz olacaktır.

1.14. 1990'ların sonu küreselleşme konusu etrafında yeni bir radikalizmin doğuşuna şahit oldu. Anarşistler bu hareketin doğuşunda ve anti-kapitalist bir karakter kazanmasında önemli bir rol oynadılar. Bunun anahtarı Dünya Bankası ve diğerlerinin politikalarının protesto edilmesinin, bu kurumların konferanslarına karşı yapılan (gerek Seattle'daki DTÖ toplantısının ablukaya alınmasındaki gibi şiddetsiz eylem biçimlerinin, gerek Quebec ve Prag'taki daha agresif kara blok taktiklerinin kullanıldığı) eylemlere dönüşmesiydi.

Bu kendini anarşist olarak tanımlayan ya da anarşizme yakınlık duyan aktivistlerin sayısında bir artışı getirdi. Bu aktivistlerin büyük ölçüde genç olmasından ve

toplantı protestolarının doğasından ötürü, söz konusu kişilerin mahalli ya da işyerlerindeki yerel mücadelelerle güçlü ilişkileri yoktu. Pek çok İngilizce konuşan ülkede var olan anarşist hareket bu hareketin gelişiminde çok küçük örgütsel bir rol oynadı, ki bu var olan örgütlerin hacminde bir büyüme gerçekleşmediği anlamına geliyor. Yeni örgütlerin kurulduğu bir iki örnek var, ama genel olarak

bu hareket toplantı protestoları civarında etkinleşen gevşek ağlar olmaktan daha fazla gelişmedi.

1.15. Geleceği kesin şekilde öngöremeyiz ancak geçmişe ait birkaç ders-ten öğreneceklerimiz de yok değil.

* Ekonomideki küçük bir toparlanma bile güveni yeniden sağlayabilir ve taban örgütlenmelerinin yeniden oluşturulmalarına önayak olabilir. "Küçük patlama" devasa olmak zorunda değil. 1960'ların sonundan bu yana onyıllardır süren durgunluk ve göçün ardından gelecek bir ekonomik toparlanma uluslararası mücadelenin zirveye çıkmasını getirebilir.

* Patronlar bazen emekçilerin kabul

edeceğinden çok daha öte koşulları dayatmak zorunda kalırlar. Patronlar henüz ücretleri (bir bütün olarak Avrupa ekonomisinde) kendilerine devasa karları yeniden sağlayacak seviyeye çekemediler. Bize karşı saldırılarını yavaşça yapıyorlar ancak sert bir şekilde saldırdıklarında genelde direnişle karşılaşıyorlar. "Piyasalar" (ç.n. market forces) argümanını savunan düşüncelerin, hem emekçi sınıfı hem de genel olarak toplumdaki yaygınlığına rağmen, direnişler yaşanmakta. Bunlardan en heyecan verici olanı Meksika'daki Zapatista direnişiydi. Kendi ülkemizde, az maaşlı ve yarızamanlı çalışan binlerce Dunnes Mağazaları emekçilerinin işyerlerindeki piyasa hâkimiyetine karşı verdikleri mücadeleye şahit olduk. Zulmün olduğu yerde baskı da olacaktır. Patronlar bir öfke patlaması riskini göze alarak saldırılarını artırıyor ve yaşam standartlarımızı düşürüyor.

* Kıvılcımı çakan bazen politik bir kriz olur, örn. 1936 İspanya'sı. Ülkemizde de, sendika liderleri H-blok kampanyasını lanetlediklerinde, pek çok şehirde (sınırlı) grev çağırısı yapabilen resmi olmayan işyeri komitelerinin kurulduğuna şahit olmuştuk.

Yukarıda andıklarımızı kabul etmekle birlikte, şunu unutmamalıyız ki, direnişi sürdürmek ve yaymak, savunma durumundan saldırı durumuna geçebilmek için emekçi sınıfı bir amaca sahip olmalıdır. Otoritenin ve pazar ekonomisinin mantığına karşı savaşılabilmemizi sağlayacak tek şey, yeni bir toplum perspektifidir.

Günümüzün modern kapitalist dünyasında reformlara ve büyük ekonomik tavizlere günümüzün dünyasında yer yok. Durgunluklar ve krizler 20 yıl öncesine göre egemen sınıfa manevra için fazla alan bırakmamaktadır. Büyük endüstriyel ülkeler üç kutba bölmekteler (AB, NAFTA ve Japon/Avustralya eksen). Bunlar arasındaki ticaret rekabeti artacaktır. Geçmişte olduğu gibi, ticari blokların pazar ve kaynaklar için yaptıkları ticari savaşlar, askeri savaşlara dönüşebilir. Uluslararası düzeyde, kapitalizmin mantığına karşı en geniş isyan hareketleri gerici şekillerde (dini fundamentalizm ve radikal sağ) açığa çıktı ve büyüdü. Bütün bunlar bize, insanlığın uzun erimli seçiminin anarşizm ve barbarlık arasındaki olacağını gösteriyor.

1.16. Gelgitin tam olarak hangi koşullarda döneceğini bilmiyoruz. Ama döneceğinden eminiz. Emekçiler yeniden harekete geçmeye başladığında, açığa çıkarılacak fazlasıyla birikmiş öfke olacak.

2.2.1. Yaşadığımız zamanların bir değerlendirmesini yaptıktan sonra, Emekçi Dayanışma Hareketi (WSM)'nin durumunu incelemeliyiz. Gurur duyduğumuz birçok şey yaptık, ancak aynı zamanda kuruluşumuzun ilk birkaç yılında büyük hatalar da yaptık. Bunları tanımlamamız gerekir. Birçok ciddi hatalar yapmamıza rağmen var oluşumuzu koruduk ve politikalarımızı daha derin ve net olarak anlamak gibi bir kazancımız oldu. Hatalar yapmakta, onlardan dersler çıkardığımız ve gelecekteki hatalarımıza karşı daha hazırlıklı hala geldiğimiz süreçte yanlış olan bir şey yok.

2.2. Doğu Avrupa rejimlerinin çöküşü ve bunun sonucu olarak anarşizme olan ilginin artışı bizi cesaretlendirdi. Ancak İrlanda'daki durumumuzun 1990'larda örgütlenmeyi kurmamızı çok zorlaştırdığını kabul ettik. Emekçi Dayanışma Hareketi (WSM)'ni, liberter sosyalist politikalarını yitirmeden bir arada tutmayı beceremedik. Aktivitemizin düzeyi, sahip olduğumuz militan sayısı ile

uyumlu olmak durumunda ve fikirlerimizin tartışılmasını, geleneğimizin korunmasını sağlamalıyız.

2.3. 1984-1987 döneminde Emekçi Dayanışma Hareketi (WSM)'ne katılan herkesin anarşizme, onun yönlemlerine ve değer yargılarına dair

rıldığını tahlil ettik a) Stalinizmin yıkılışı b) 70'lerin sonunda ciddi şekilde başlayan sağ kanat güçler ve piyasa güdümlü politikalar tarafından sürdürülen saldırılar ve c) 80'ler ve 90'larda bir sürü ülkede güç kazanmış bir hareket olarak sosyal demokrasinin yıkılışı

Anarşizm etrafında toplanmış emekçilerden, emekçi sınıftan insanlardan oluşan bir örgütlülük inşa etmeyi amaçlıyoruz. (...) Zihinlerimizde şu net olmalıdır: Düşüncelerimiz, sınıfımızın doğrudan gündelik ihtiyaçları ve mücadelelerine dayandığı, kaynağını buralardan aldığı oranda güçlenecektir.

net bir anlayışı olduğunu farz ediyorduk. Bu yüzden anarşizme dair eğitime hak ettiği önemi vermedik ve neredeyse tamamen strateji ve taktiklerin tartışılmasına yoğunlaştık. Kolektif (birim) toplantıları belli bir çerçeveye sahip olmalı ve belli bir başlık üzerine olmalıydı. Hiçbir zaman çok fazla öğrenemiyoruz ve fikirleri karşımızdakine aktarma konusunda çalışmamız ve gelişim sağlamamız oldukça önemli. Üye olmayanlara yapılacak tanıtımların kaç toplantı süreceği kolektiflerin kararına bırakılmıştır.

2.4. Anarşizm etrafında toplanmış emekçilerden, emekçi sınıftan insanlardan oluşan bir örgütlülük inşa etmeyi amaçlıyoruz. Bunu yaparken, şimdi ne yaptığımız ile anarşist amacımıza ulaşp, ulaşamamamız arasında içsel bir bağlantı olduğunun farkına vardık. Zihinlerimizde şu net olmalıdır: Düşüncelerimiz, sınıfımızın doğrudan gündelik ihtiyaçları ve mücadelelerine dayandığı, kaynağını buralardan aldığı oranda güçlenecektir. Bu çerçevede, özellikle önümüzdeki dönem can alıcıdır. Bu dönem bize geçmişten dersler çıkardığımızın göstergesi olacak ve bizi soldaki diğer örgütlerden ayıran kimliğin oluşmasını sağlayacaktır.

2.5. i) Son 20-25 yıllık dönemde, solun ve sol politikaların ana hatları oldukça değişti. Başka bir yerde, bu yeniden düzenlemenin bir takım kuvvetler tarafından şekillendi-

ii) Bütün bunların birleşmiş etkisi, solun hacmindeki keskin bir daralma ve bir hareket olarak güven bunalımına düşülmesi oldu. "Sol" şimdi, 70'lerin sonundaki ve 80'lerdeki soldan, hem hacim, hem de yetenek ve güven anlamında, oldukça farklı. iii) Bizim örgütümüz -ve SP [Sosyalist Parti] ile SWP [Sosyalist Emekçi Partisi]- gibi geçmişte yok sayılan örgütler, yeni yeni kendilerini var olan bir boşluğu doldururken bulmakta. 1990'larda verilen, özellikle Su Ücretleri ve Kürtaj Hakkı bir dizi mücadelede bu durum açık bir şekilde görüldü.

2.6. Yeni üyeler kazanmak istiyoruz, ancak bu kendi başına bir amaç değil. Yeni üyeler, anarşizme ve WSM'nin genel yaklaşımları ve stratejisi dair net bir anlayış üzerinden kazanılmalıdır.

2.7. Fikirlerimizi uygulamaya koyduğumuzda, farklı ve daha reformist ya da sağ kanat fikirleri sahiplenilen başka güçlerle yan yana çalışmak zorunda kalacağımızı biliyoruz. Bazıları anarşizme açıkça düşman olacaktır. Özel konulara ilişkin birleşik cepheler oluşturarak politikalarımızı dikkate alacak ve görüşlerimize kulak verecek bir kitleye ulaşabiliriz. Politik tutarlılık ve netlik ile fikirlerimizin tümünü benimsemeyen insanlarla eyleme girişme yeteneğini gündelik düzeyde birleştirmeyi becerebilmeliyiz. Politikalarımızdan emin olmalı ve iyi militanlar olarak bilinmeliyiz.

Toplumu değiştirme sürecinin kitlesel tartışmalar, kitlesel katılım ve kitlesel politikalara dayandığını biliyoruz. Bunu desteklemek için elimizden geleni, bu tip gelişmelerle yapıcı bir şekilde ilişkiye geçerek ve her zaman temsili politikanın yerine katılımcı politikanın önemini vurgulayarak yapacağız. İnsanlar ancak katılımcılığın kural olduğu bu tip hareketlere katıldıkları takdirde kendi yeteneklerinin farkına varabilir. Ancak bu koşulda, seçkinlerin toplumsal hareketlerin kontrolünü ele geçirmelerini getiren insanlardaki (halktaki) bu edilgenlik ve bağımlılığı kırabilir ve insanları yöneticileri değil toplumsal ilişkileri değiştirmeye kanalize edebiliriz.

2.8. Diğer anarşist-komünist örgütler ile somut uluslararası ilişkilere ihtiyaç olduğunu biliyoruz ve platformist geleneğin içerisindeki diğer örgütlerle hali hazırda var olan ilişkilerimizden yararlanmaya çalışıyoruz. Ayrıca yurtdışındaki aramızda ciddi farklar olan ama diğer yandan da pek çok ortak yana sahip olduğumuz diğer sınıf mücadeleciler anarşist grupları da dikkate almalıyız.

Sendikalizmin, şu an anarşizm içindeki en geniş örgütlülüğe sahip olan akım olduğunun farkındayız. Onun (Sendikalizmin) geniş emekçi sınıf hareketindeki otoriter fikirlere sistematik, politik bir muhalefet geliştirmedeki ve ikili iktidar durumlarında emekçi sınıfın bütün bir iktidarı alması gerekliliğini görmedeki eksikliğinin sendikalizmin temel zayıflığı olduğunu düşünüyoruz. Ve bu çok ciddi bir zayıflıktır - İspanya devrimi yenilgisi hareketimizin karşılaştığı en acı yenilgidir. Bununla birlikte, bu bizi sendikalizmin olumlu açılarına karşı körleştirmemelidir. Sendikalizm sınıfımızın ihtiyaçları ve mücadelesi üzerine temellenmiştir ve aktivistler ve edilgen takipçiler, yönetenler ve yönetilenler şeklindeki bölünmeyi yok edecek şekilde örgütlenir.

Sendikalizmin, kesinlikle kapitalizmi yıkmaya görevi için yetersiz olduğunu düşünüyoruz. Bununla birlikte kendimizi onunla aynı hareketin

parçası olarak görüyoruz. Başka bir yerde Emekçi Dayanışma Hareketi (WSM), sendikalistler ile anlaşmazlıklarının ana hatlarını çizmişti. Bunlar onun taktiği ve stratejisi ile ilgilidir. Yaratmayı amaçladığı toplumun biçiminde, örgütlü emekçi sınıfa yönelmesi ve doğrudan eylemin savunması konularında sendikalizm ile hemfikiriz. Buna uygun bir şekilde bizler, SAC ve CGT benzeri sendikalar ile diyalogumuzu ve IWA ile olan yakın ilişkilerimizi sürdürmek ve geliştirmek isteriz.

3.3.1. Herhangi bir etkinliğe girişmeden önce, hacmimizi ve diğer yükümlülüklerimizi düşünüp ne yapabileceğimizi iyi gözden geçirmemiz gerekiyor. Tamamen katıldığımız ve katılmaya can atacağımız kimi kampanyalar olacaktır. Ancak kendimizi aşırı derecede zorlayarak ne örgüte ne de kampanyaya bir fayda sağlayabiliriz. İlerletici olan her şeye katılma yükümlülüğümüz yok. Kısıtlı enerjiye, kısıtlı üyeye, kısıtlı zamana sahibiz. Bir projeye girdiğimizde ona tüm dikkatimizi vereceğimizi ve elimizdeki tüm kaynakları seferber edeceğimizi garantilemeliyiz.

Örgüt adına kampanya toplantılarına katılan üyeler temsilci sıfatıyla, toplantılara kimlerin katıldığını, neye karar verildiğini, diğer gruplar tarafından gündeme getirilen politik konuları yazılı olarak not düşüp geri rapor ederler. Mümkün olduğu tüm zamanlarda kampanya toplantılarına biri sabit, öbürü dönüşümlü olan iki temsilci göndermeye çalışırız. Bu herkesin kendisini, broşür dağıtan, ıvır zıvır işleri yapan bir asker gibi değil de, kampanyanın bir parçası gibi hissetmesinin önünü açar.

3.2. Yeni kolektiflerin kurulması

mümkün hale geldiğinde, deneyimli üyelerin ilk aylarda çokça zaman ayırmaları, yeni kolektifin toplantılarına katılmaları, öneri ve eğitim seminerleri vermeleri, politik etkinliğin pratik sorunlarına dair kolektife yardımcı olmaları zorunlu olacaktır. Yeni kolektifi "batmaya ya da yüzmeye" terk etmek haksızlık olacaktır. Elbette ki bu, WSM'ye henüz hiç üyesi olmayan bölgelerden katılımın olmasına bir engel teşkil etmez.

Yerel sorunlara ilişkin protestolar hakkındaki bilgi akışının iyi bir şekilde sağlanmasını garantilemeliyiz (özellikle de üyemizin, aday üyemizin ya da ilişkimizin bulunduğu yerlerdeki) ve -kaynaklar elverdiği

bulunmasına önem vermeliyiz.

3.5. Büyümeyi temel bir öncelik olarak görmeliyiz. Katıldığımız tüm gösterilerden, açık toplantılardan önce tüm sempatizanlara haber vermeliyiz. Sempatizanlara WSM'ye katılma önerisinin yapılması, en azından ayda bir kere kolektif toplantılarında ele alınmalıdır.

3.6. 'Perspektiflerimiz' ve kendimiz için belirlediğimiz görevlerin yerine getirilmesindeki ilerleme her ulusal toplantıda gündeme alınır.

4. Kısa Dönemli Perspektifler

4.1. İçinde bulunduğumuz durumda yapabileceklerimizin sınırlı olduğunu yukarıda açıkladık. Dahası bizim açımızdan temel konu emekçi sınıf militanlığı ve örgütü etrafında şekillenmektedir, ki bu bugün geldiğimiz noktada -bir kaç işaret dışında- son derece zayıf bir durumdadır.

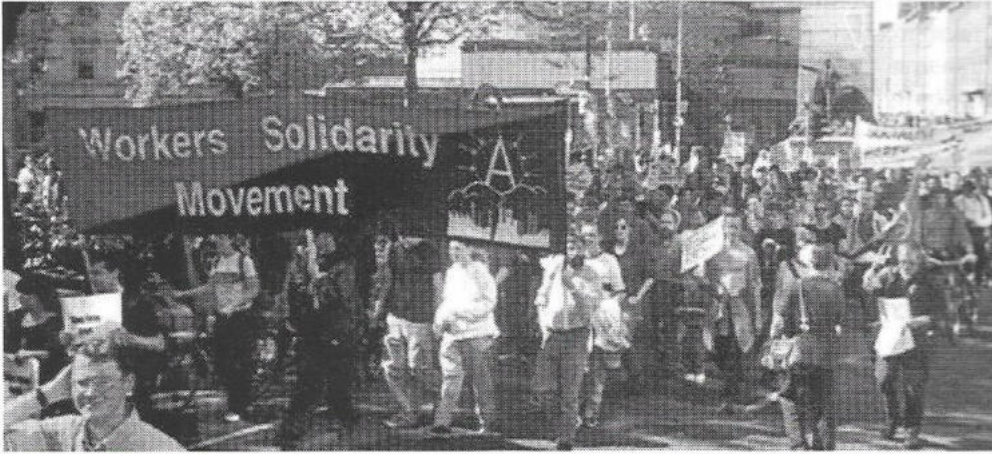
ölçüde- doğru bulduğumuz mücadeleye destek sunmalıyız.

3.3. Kullanışlı ve elverişli olduğu tüm durumlarda iyi bir şekilde hazırlanmış ve geniş bir şekilde duyurulmuş açık toplantılar düzenlemeliyiz. Bu, geniş bir posterleme çalışması, sempatizanlarla ve diğer kesimlerle iletişime geçmek, iyi konuşmalar hazırlamak ve mümkün olan koşullarda toplantı sonrası tamamlayıcı etkinlikler düzenlemek demektir.

3.4. Gençlik, kendilerinden yaşça büyük olanların aksine moral bozucu deneyimler yaşamamıştır. Enerjiye ve coşkuya sahiptir. Hiç gencin olmadığı bir hareket çürümeye mahkumdur. Gençliği "gençlik" biriminde ayrı tutmayı reddeden devrimci ve anti-otoriter bir örgüt olarak, üye profilimizde gençlerin

4.2. Bir avuç dolusu insanın oluşturduğu bir örgüt olduğumuz gerçeğini kabullenmeliyiz. İkincisi geleneğimizin İrlanda'da tarihsel bir varlığının bulunmadığını, yani kendimizden başka güvenecek kimsemizin olmadığını görmeliyiz. Üçüncüsü, ve muhtemelen en önemlisi, bu dönemin kurmaya çalıştığımız şeyi kurmanın çok zor olduğu bir dönem. Politikalarımızda net olması, onları ilerletmek için elimizden gelenin en iyisini yapmalıyız, yine de son derece mütevazî başarılar bile oldukça az deneyimlenecektir.

4.3. Buradan çıkarmamız gereken sonuç önümüzdeki bir kaç yıl için düşük beklentilere (ama gerçekçi olmayacak kadar düşük olanlara değil) sahip olmamız gerekir. Öte

yandan iyi yapabildiğimiz şeyleri de yapmaya devam edeceğiz. İş eğitim ve tartışmalar yoluyla olduğu kadar, elimize geçen her kamusal duyuru imkanında anarşizm üzerinde yoğunlaşmalıyız. Propaganda araçlarımızı güçlendirmeli – Emekçi Dayanışması dergisinin sıklığını ve dağıtımını arttırmalıyız, ve buna daha fazla broşür ve kitap hizmeti eklemeliyiz. Bunun yanında üyelerin gündelik politik işlere katılımının altını çiziyoruz: sendika işleri, kampanyalar ve “devrimci sol” gruplar için cepheler oluşturmaktan başka şeyler. Öz-eylemliliğin üretilebileceği ve insanların kendileri tarafından küçük kazanımların elde edilebileceği –ve görüşlerimizle ilgilenen yeni insanlarla bizi bağlantılandırabilecek- alanlar öncelikli olmalı.

4.4. Şu an çok küçük olduğumuzu ve sınıfın hiç bir parçasında hiç bir ciddi tabana sahip olmadığımızı kendimize sürekli hatırlatmalıyız. Bundan sonradır ki, sendika militanları ve diğer aktivistlerin küçük bir tabakasında anarşist düşüncelere belli bir saygı uyandırabilmiş olduğumuzu anabiliriz. Düşüncelemizi izleyen, dikkate alan bir kitle olduğunu da anmıştık. Kampanyalarda ve mücadelelerde ortaya koymuş olduğumuz emek bizi bir yerlere getirdi. Üzerinden devam edebileceğimiz ve anarşizme daha fazla destek kazanabileceğimiz bir temel oluşturduk.

4.5. (Sendikalar metninden) İşyerlerinde patronlar saldırgan bir konumdalar. Ücret maliyetlerini düşürmek, idari otoriteyi arttırmak ve tabandan gelen sendikal örgütlenmeleri ICTU ve SIPTU’nun yöneticileri gibi üst düzey bürokratları lehine zayıflatmak istiyorlar.

1987’den beri sendikacıların büyük bir çoğunluğu “toplumsal ortaklığı” savunur hale getirilmişlerdir. Ancak sendikacıların üçte birinin bu anlaşmalara kararlı bir şekilde karşı çıktıklarını unutmamalıyız. Bunlardan çoğunun böyle davranma sebebi bunların böylesi bir “ortaklığa” karşı ilkeli bir tavır alışlarının olması

değildi. Bu karşı çıkış söz konusu sendikacıların kandırıldıklarının farkında olduklarının ve daha saldırgan bir sendikacılığa geri dönme-yi istediklerinin bir göstergesidir.

Anarşistler, mücadeledeki emekçiler arasında, hem resmi sendika yapıları içinde hem de dışında olmak üzere daha geniş bir dayanışmanın kurulması için çalışmak zorundalar. Şube komiteleri, sendika konsülleri gibi resmi yapılara sırtımızı çevirmek zorunda olmadığımız gibi, bu birimlerin işyerindeki üyelerden giderek daha da koptuğunun ve dayanışma eylemleri gerçekleştirme noktasında tamamen yeteneksiz olduklarının da farkında olmalıyız.

Anarşistler, mücadeledeki emekçiler arasında, hem resmi sendika yapıları içinde hem de dışında olmak üzere daha geniş bir dayanışmanın kurulması için çalışmak zorundalar.

Bu mücadelelerde sol siyasetlerin, tabanın hemen hemen hiçbir kontrolünün kalmadığı mevkileri ele geçirme stratejisine karşı, taban demokrasisini ve doğrudan eylemi savunan WSM argümanlarının duyulması özellikle önemlidir.

Bizi şu an bekleyen görevler şunlardır:

- * Mücadeledeki emekçilerle dayanışma eylemlerinin en verimli ve başarılı hali almasına çalışmak
- * “Toplumsal ortaklık” kavramına karşı durmak, argüman geliştirmek.
- * Çok-uluslu-şirketlerde uluslararası işçi komitelerinin kurulması için çağrı yapmak. Sendika görevlilerinin parmaklarında oynatamadıkları bu yetkili komiteler, emekçilerin birbirlerine karşı kullanılmalarına karşı çıkıp, emekçilerin her işyerinde direnebilmelerinin önünü açabilir.

4.6. Emekçiler kendilerini sendikalarda taban düzeyinde ve mücadelenin tüm alanlarında gösterene kadar, yenilgilerin sayısı zaferlerden fazla olacaktır. Şu an pek az kişinin bunu yapabilmek için yeterli güveni var. Tüm dünyada yönetici sınıf, emekçi sınıfa karşı taarruzda. Emeğin üzerindeki kontrol gücünü arttırmak, ücretleri düşürmek

istiyorlar. Bunun anlamı gündelikçiliğin, yarı zamanlı çalışmanın, taşeronlaşmanın arttırılması, sosyal haklara dönüşen vergilerin azaltılması. Yönetici sınıf kısaca, emekçilerin pek az beklentilerinin olduğu ve tamamen patronların isteği şekilde çalıştıkları ya da ölmeye mahkûm edildikleri bir dünya istiyorlar. Ekonomideki kısmi iyileşme emekçi sınıfın kimi kesimlerinin (savunma eylemlerinin ötesinde) saldırıya yönelik eylemlere geçmek için güvenlerinin artmasına neden oldu; ancak bu genel bir hareket halini almaktan henüz çok uzak. Güveni yeniden oluşturmak için ele geçen tüm fırsatlardan yararlanmalıyız, ancak bizi günlük hayatta çevreleyen ger-

çek koşullar yerine temennilerimizi gerçek sanma hatasına kapılmamak için çok dikkatli olmalıyız.

4.7. Bugün temel radikal sol örgütlenmeler, biz, SP ve SWP. Bizler, henüz sayısal olarak bunlardan en azıyken, temel politik anlayışlar noktasında diğer iki örgütten esaslı bir şekilde ayrılmaktayız. Önümüzdeki dönemde çalışmalarımızla, kampanyalar ve yaptığımız diğer şeyler ile bu farklılıkların netleşmesi için elimizden gelen her şeyi yapmalıyız. Troçkizme (ve onun savunduğu tespitlere ve çözümlere) muhalefetimiz ve SWP ile SP’nin seçimlere yönelik stratejilerine olan itirazımız gündemimizde olmalı.

i) Bu, sekterlik ya da pratikte bu örgütler ile çalışılmaması halini almamalıdır. Aksine, anarşizm ve Leninizm arasında gelecekte ortaya çıkması ve önemli hali gelmesi muhtemel olan gerçek farklar, teori alanıyla ilgili olmaktan çok, gündelik gerçek meselelerden kaynağını alacaktır.

ii) Bu, onlar için olduğu kadar bizim için de bir sınavdır. Ancak farklılıklarımızı vurgulamak ve seçimi keskinleştirmek için, pratiklerimizde olduğu kadar, yayınlarımızda ve

bildirilerimizde de kendi özgürlükçü karakterimizi açık bir şekilde ortaya koymalıyız. Farklılıklarımızın basitçe ortaya konabildiği konular – örneğin, İrlanda Millet Meclisi (Dail)’ne olan tavır – önemlidir, ancak diğer konularda da farklılıklarımızı ortaya çıkarabilmeliyiz – örneğin, ırkçılık karşıtı güncel kampanyalar. Pratikte, İşçi Dayanışma Hareketi (WSM) içinde özgürlükçü politikalarımızın önümüzdeki dönemde de keskinleştirilmeye ihtiyacı var. Eğer bunu yapmayı becerebilirsek, hem kısa hem de uzun vadede daha fazlasını elde edebiliriz.

4.8. Önümüzdeki dönem var oluşumuzu sürdürebilmek için büyük oranda bireylere bel bağlamak zorundayız. Bu hiç iyi bir şey değil fakat bizim gerçekliğimiz. Hiç kimseye baş edebileceğinden fazla sorumluluk yüklememeliyiz. Bunu akılda tutmalı ve karşı durmalıyız – işlerin genel olarak birbiri ardına büyüme gibi bir eğilimi vardır ve bu tüm örgüte kaldırabileceğinden fazla iş yükler. Ve özgürlükçüler olarak, bireylerin ya da örgütün, kendini feda etme ve kahramanlık tavrı geliştirmesini bir tehlike olarak görüyoruz. Hiç bir üyeden, yapabileceğini hissettiğinden fazlasını beklemeyiz. WSM üyelerinin tüm hayatı olmamalıdır. Bu tip düşünceler örgütte zemin bulursa, otoriter bir eğilimi doğurabilir.

4.10. Son yaşadıklarımızdan ne kadar ders çıkarttığımız, WSM’nin “geri kalan tüm örgütlerden farklı” olduğu iddiasını pratiğe dökme derecemizden anlaşılacaktır.

4.11. Son birkaç yıllık dönemde, kendimiz için koyduğumuz ilk amaçlarımızı gerçekleştirdik. Küçük bir grup aktivist katmanı anarşizm hakkında bilgilendirdik ve onların saygısını kazandık. Üyelerimizin anarşizm ve tarihi hakkında daha derinlikli bilgiler edinmesiyle, mücadele içinde deneyim kazanmasıyla ve örgütlü bir tavırla bu bilgileri pratiğe yansıtmasıyla, İşçi Dayanışma Hareketi (WSM)’ni daha sağlam temellere oturtmuş olduk. Bir sonraki adım, “sol”un ötesine

ulaşabilmek ve değişik tabakalardaki insanlar ile temas kurmaktır. Büyük zorluklar ile karşı karşıya olduğumuz anlamak zorundayız. Stalinist diktatörlüklerin çökmesi ile, çöken sadece stalinizm değildi, günümüz sistemine bir alternatif – her hangi bir alternatif - oluşturan her fikir için de bir çöküşü bu aynı zamanda. “Eski sol” çöküyor. Otoriter “sosyalizmin” düşüşü iyi bir şey, ancak önümüze kısa ve orta vade yeni bir sorun koymakta. Geçmişte sosyal demokrasi ve stalinizm, en iyi militanlarının anarşizme yöneldiği geniş hareketler oluşturmuştu.

Bugün insanları bir alternatifin mümkün olduğu fikrine kazanma görevi, bizim gibi insanlara düşmekte. Bu bir sorun, çünkü günümüzdeki küçük sayımızla, bu insanların ne kadarını kazanabileceğimizin bir sınırı mevcut. Anarşizme olan desteğin artacağından eminiz, ancak günümüzde yüzleşmemiz gereken gerçekten de haberdarız.

4.12. Anarşizme olan desteğin ve ona dair bilginin yayılmasını sağlamak için elimizden geleni yapmalıyız. Bunun önemi göz ardı edilemez. Küçük sayımız, şu an bizi “ajitasyon” (fazla sayıda insana, politikalarımıza dair bir giriş niteliğindeki az sayıda fikri taşıyabilmek) örgütü olmaktan alıkoyuyor. Bununla birlikte sınırlı sayıda insana çok sayıda fikri taşıyabiliriz ki bu aşamadaki temel vazifemiz budur.

* Emekçi Dayanışması, (Workers Solidarity) temel amacı “sol” ile hiç bağlantısı olmayan ya da çok az olmuş insanlara politikalarımızı taşımak olan bir gazete olarak iş görmeye devam edecektir. Böylelikle anarşizm üzerine yazılar, grev ve kampanya analizleri, dünyadaki anarşist haberler, “anarşizm üzerine düşünceler” vs. içermeye devam edecektir.

Emekçi Dayanışması bizim herkese hitap eden sesimizdir. Amacı anarşizmi açıklamak, onun insanların gündelik kaygıları ile olan ilişkisini ortaya çıkarmak, mücadeleleri ile riye taşımak için öneriler sunmak,

öz-eylemliliklere dair örnekleri herkesin bilmesini sağlamak, kampanyaların çözümlemesini yapmaktır. Etkinliğimizin önemli ve hayati bir parçasıdır.

* Emekçi Dayanışması, (Workers Solidarity) sendika mitinglerinde, politik mitinglerde, protestolarda ve kitapçılarda satılmaya devam etmelidir. Her üye aynı zamanda kendisinden düzenli olarak Emekçi Dayanışması’nı alan kişi ile kişisel temasını artırmaya çalışmalıdır. Bu kişilere aynı zamanda broşürler önerilebilir, kamusal mitinglere ve etkinliklere çağırılabilir ve anarşizm hakkında daha fazla şey öğrenmesi için teşvik edilebilir.

* Kara & Kızıl Devrim (Red & Black Revolution), anarşist komünistlerin ve görüşlerimiz hakkında daha detaylı bilgi edinmek isteyenlerin ilgisini çekebilecek bir yayın, düşünce ve tartışma içerikli dergimizdir. Görüşlerimizin ve İrlanda ile yurtdışındaki olayların detaylı açıklamasını içermekler birlikte, bir tartışma forumu olarak da iş görecektir.

* Emekçi Dayanışması ve Kara & Kızıl Devrim’in içeriği kolektif toplantılarında (İç Bülten’de de olduğu gibi) tartışılmalıdır.

* Geniş bir broşür dizisi oluşturmak istiyoruz. Bunlar düşüncelerimize olan ilgiyi arttırmak için işlevli ve önemlidir. Günümüz sorunlarına değinen ve tarihsel içerikli broşürler üretmeliyiz.

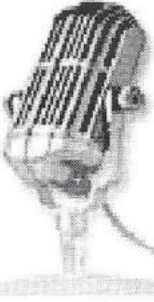
* Kolektiflerin (branch), toplantıları genellikle haftada bir olmakla birlikte, kolektif toplantılarının üyelerin temel politik etkinliği olmaya başlaması durumundan kaçınmayı istiyoruz. Zira onlar İşçi Dayanışma Hareketi (WSM)’nin temel örgütleridir, onun varoluş sebebi değil.

* Kolektif toplantılarının en azından yarısı, anarşist politikalarımıza ilgi duyan sempatanlara açık olmalıdır.

Temmuz 2004’te güncellenmiştir.

Röportaj: Polonya Anarşist Federasyonu

Pete Stidman

Bu röportaj, Boston Indymedia'dan Pete Stidman tarafından Polonya Anarşist Federasyonu'ndan Krzysztof Krol ile yapıldı. Anarşist Federasyon içindeki işçi meseleleriyle ve anarko-sendikalizmle ilgilenen bir seksiyonun oluşturduğu İşçi İnisiyatifi'nin Polonya'daki faaliyetlerinden bahsediyor. Krol, bu röportajda Polonya'daki işçilerin genel durumuna dair bilgiler vermekle beraber işçilerle nasıl diyaloga geçilebileceğini ve onlarla ne tür faaliyetler yapılabileceğini anlatıyor.

Geçtiğimiz haftasonu, (12-13 Kasım 2004) Direnişi Suç olmaktan Çıkartma konferansında dayanışma ekonomisi üzerine bir atölye sırasında Krzysztof Krol'la tanıştım. Kendisi Polonya Anarşist Federasyonu üyesi ve Polonya'nın Poznan şehrinde Rozbrat Kolektifi'nde yaşıyor. O atölyeye katılan bir sürü katılımcı vardı ve bunların içinde sadece ABD'li olmayan iki kişi işçi sınıfından insanlara yönelik pratik çözümler öneriyorlardı. Amerikalılar tohum değiş tokuşu, alternatif para birimleri ve yeşil yatırım planları gibi şeylerden bahsederken Krol gruplarının emeğin radikal örgütlenmesine yönelik hamlelerini anlattı. Arjantin'deki MST'nin bir temsilcisi ise bir topluluğun yiyecek üretimi ve eğitim için kendi kendilerine inşa ettikleri bir toplum merkezi hakkında konuştu.

Alternatif para birimlerinin geçerliliğiyle ilgili tartışma atölye için ayrılmış süreyi de aşarak bütün hızıyla devam ederken ben de emek eksenli bir bakış açısına sahip olan Krzysztof'u bir kenara çekip birebir bir görüşme yaptım.

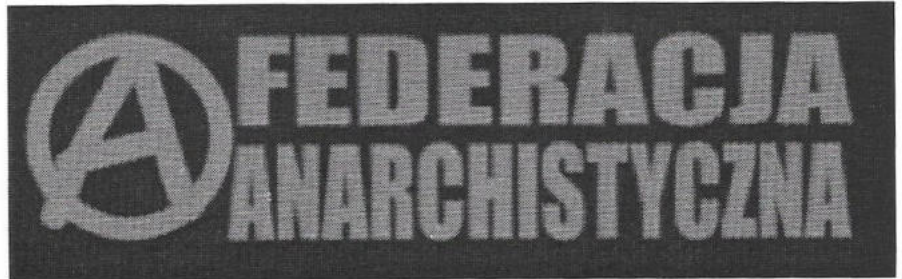
Boston Indymedia: Polonya'da emek örgütlenmesiyle sağladıklarınızı anlatabilir misin?

Krzysztof Krol: Polonya Anarşist Federasyonu'ndanım (AF), grup 1989'da kuruldu. Bütün büyük kentlerde seksiyonumuz var, bizimkisi Poznan'da. Federasyon, bilgi değiş tokuşu yapan ve birlikte eylem koordine eden bağımsız, otonom grupların oluşturduğu bir ağ. Genellikle yılda iki defa toplanıp geleceğe yönelik planlarımızı tartışıyoruz. Benim seksiyonumdan arkadaşlarla İşçi İnisiyatifi'ni oluşturduk; bu, AF içinde işçi meseleleri ve Anarko-sendikalizm'le ilgilenen bir grup insan. Bir ay önce İşçi İnisiyatifi Poznan'da resmi bir işçi sendikası kurdu. Bu sendikada iki farklı yerdeki üç fabri-

saba ve şehirde seksiyonları var.

BI: Anarşist ideolojinin ne kadarı sendikadan kaynaklanıyor? Sendika nasıl bir yapılanmaya sahip?

KK: Bir sendika kurma fikri aklıma za dört yıl önce geldi ama baştan herhangi bir temelimiz ve işçilerle herhangi bir temasımız yoktu. Niyetimiz önce işçilerle bağlantı kurmak ve bundan sonra belki de sendikayı örgütlemektir. Şimdi ise, geçtiğimiz Mayıs ayında işçiler bize sendika kurmayı önerdiler. Bize, "Başka bir sendikada olmak istemiyoruz çünkü onlar demokratik değiller ve

kadan 150 işçi var. Başka şehirlerde de üyeleri var. Kaç üye olduğundan emin değilim. Bu sendikalar özürülü insanlardan oluşuyor.

BI: AF içinde emek örgütlenmesi yapılan kaç şehir var?

KK: Beş seksiyon ama AF'nin 20 ka-

bu da bize yetmiyor. Sendikamızda hiyerarşi olmasını istemiyoruz," dediler. Bizden anarko-sendikalist bir sendika kurmamızı istediler.

İlk adımımız hemen sendikanın yasal işlemlerini yapmak oldu. Bunu, çok az bir değişiklikle başka sendikaların belgelerini kullanarak

yaptık. Bu bizi resmi bir sendika haline getirdi. Birkaç hafta içinde yapıyı gerçek anlamıyla örgütlemek, bunu hiyerarşi olmadan tabandan yapabilmek için buluşacağız. Bunu anarko sendikalist düşüncelere ve CNT, İspanya ve emek tarihindeki diğer örneklerle dayandıracağız. Bazen eski, yüz yıllık fikirlerde kötü şeyler olduğunu da görüyoruz. O yüzden bu eski modellere sıkı sıkıya bağlı kalmıyoruz.

BI: CNT'nin tarihsel hedefleri izlenirse, sendika örgütlemekteki en önemli amaçlardan biri işçilerin sahip olduğu bir kolektif yaratmaktır. Sizin yeni örgütünüzün hedefi de bu mu?

KK: Bizim de uzun vadeli vizyonumuz sendikayı özgür bir toplum örgütlemek için kullanmak. Tabii ki vizyonumuz fabrikayı işçilerin denetimine almak. İkinci bir önceliğimiz sendikanın etrafında başka şeyler, başka faaliyetler örgütlemek. Kültürel faaliyetler. Polonya'da bir işçi kültürü yok. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra belli bir işçi kültürümüz vardı ama bunun ardından komünizm geldi ve her şey resmileşti. 1989'da komünizmin son bulmasından sonra kimse işçi kültürünü

Dayanışma

umursamaz oldu. Tıpkı dünyanın kalan kısmı gibi burada da televizyon ve tüketim sundular. O yüzden biz de işçilerle bazı kültürel faaliyet-

1989'da komünizmin son bulmasından sonra kimse işçi kültürünü umursamaz oldu. Tıpkı dünyanın kalan kısmı gibi burada da televizyon ve tüketim sundular.

ler örgütlüyoruz, bir fotoğraf sergisi, futbol kupası, toplumsal bilinç taşıyan filmlerin gösterildiği sinema geceleri. Bazen de tiyatroya gidiyoruz çünkü arkadaşlarımızın tiyatroları var ve açılış gecelerine işçileri davet etmek hoşlarına gidiyor.

BI: Birlikte katıldığımız atölyede, atölyeler örgütlediğinizi söylüyordun. Bu atölyelere sizin sendikanızdan olmayan işçiler de katılıyorlar mı? Bunlar sendikanın örgütlenmesinden önce de yapılıyor muydu?

KK: Dört konferans örgütledik. Sonuncusunun üzerinden bir hafta geçti. Polonya'nın her yerinden insanlar geliyor, başka sendikalardan işçiler, heyetler, anarşist ve sosyalist grupların temsilcileri var. Aynı zamanda Avrupa'nın başka yerlerinden Anarko-sendikalist sendikaları davet ediyoruz. En son konferansa İsveç'ten SAC'ı, İspanya'dan CNG'yi ve Almanya'dan FAU'yu çağırdık. Bu konferanslarda yeni bağlantılar kuruluyor ve gelen insanlara yeni bakış açıları sunuluyor. İnsanlar aynı zamanda, yaşadıkları sorunları da gündeme getiriyorlar. Örneğin iyi bir protesto gösterisi nasıl örgütlenir, basın açıklaması nasıl yazılır gibi konularda da atölyeler yapıyoruz.

BI: İşçilere ulaşırken ilk attığınız adım neydi?

KK: Başlangıçta AF'dan bir grup halindeydik. Birkaç kişi çalışıyordu, birkaçı işsizdi, birkaçı da öğrenciydi. İşçilerle temasa geçmemiz gerekiyordu. Bir arkadaşımız Dayanışma Seksenler adındaki daha radikal sendikaya üye olan ve büyük bir fabrikada çalışan işçilere ulaşmamızı önerdi. Bu sendika Dayanışma

Sendikası'ndan bıktıkları için ayrılan ve Dayanışma Seksenler adında başka bir sendika kuran insanlardan oluşuyordu.

Onlara bazı atölyeler yapmayı önerdik. İlk teklifimiz, "Sizi işten attıklarında, işsiz kalınca neler yapmalısınız?" dı. Buna ihtiyaçları olmadığını söylediler. Biz de başka bir adım attık ve bildiriler basıp bunları fabrika kapısında, saat sabah altıda işlerine giden işçilere dağıttık. Seksenler Dayanışma'dan insanlar bunu gördüklerinde iyi bir grup olduğunu düşündüler, halbuki biz aynı insanlardık! Böyle bir şey yapabileceğimize gerçekten inanmadılar.

BI: Bildiriler neyle ilgiliydi?

KK: Bildiriler ekonomik durum ve işten çıkartmalarla ilgiliydi.

BI: İşten çıkartmalar mı?

KK: Evet, fabrikanın yereldeki durumuyla, dünyanın durumuyla ve bunun Polonya'yı nasıl etkilediğiyle ilgili de bir şeyler vardı. "Tepki göstermeliyiz, tepki göstermelisiniz, birlikte tepki göstermeliyiz." Çok işe yaradı bu.

Bundan sora her şey çok hızlı gelişti. Birkaç gösteri düzenlemeye ve fabrikaların içine yönelik strateji düşünmeye başladık. Fabrikanın içinde bir gazete başlattık. Bunun adı Seksenler İnisiyatifi'ydı. Amacı Dayanışma Seksenler ile İşçilerin İnisiyatifi'ni birleştirmektir. Bundan sonra grevlere gitmeye başladık. O aralar bir sürü grev vardı. Örneğin bir grup 240 gün boyunca bir fabrikanın kapısını işgal etmişti. Bir başka yerde Polonya'nın kuzeyindeki bir tersanede birkaç bin kişi her gün sokağa dökülüyordu. 2002 ve 2003 boyunca grevlere gittik ve bazı bağlantılar kurduk. Bu insanlar bizim konferansımıza geldiler. Grevdeki bir kumaş fabrikası özel işletmeyi atıp yerine bir kooperatif kurdu. Orta Polonya'daki

bu fabrikayla iyi ilişkilerimiz var. Son konferansımız bu fabrikada oldu. Aynı zamanda mahkemelerde bir sorunları olduğunda insanlara destek veriyoruz. Kendilerini nasıl savunacaklarıyla ilgili bilgi veriyoruz onlara. İşçilere yönelik bir açık hattımız var. İnsanlar bizi arayıp iş yasasıyla ilgili sorular sorabiliyorlar. İş yerlerinde ortaya çıkan çok pratik durumlar var. Patrona karşı nasıl oynaman gerektiğini bilmen gerek çünkü o sana karşı oynayacaktır. Sana neyin ne kadar mümkün olduğunu söylemeyecektir. Eğer sen daha güçlüysen seni korkutamaz.

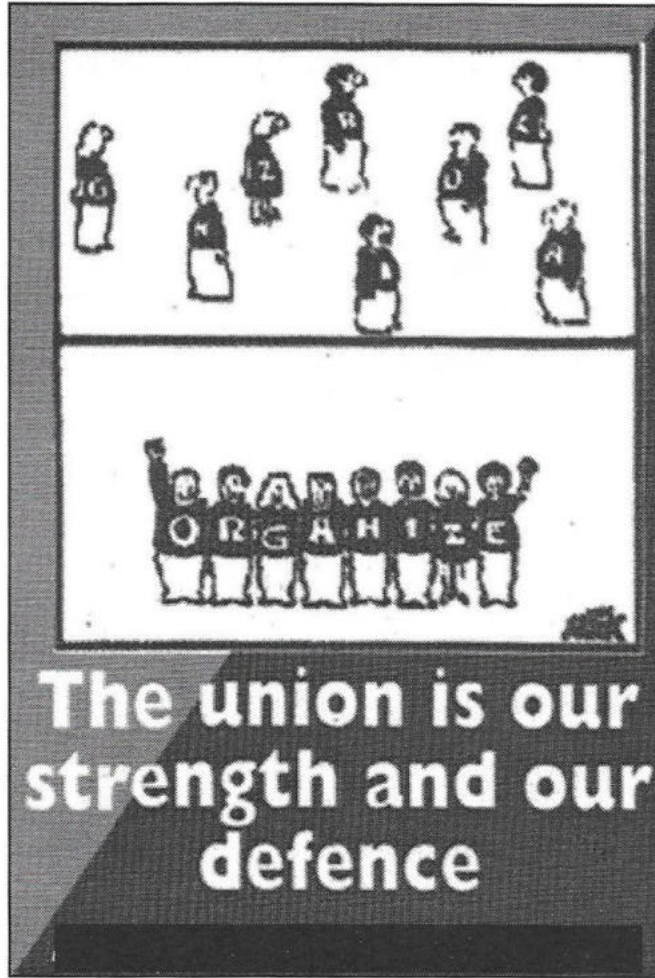
BI: Polonya'daki diğer sendikalar neler?

KK: En büyük sendika 750 bin üyeli Dayanışma Sendikası. İkinci büyük sendika ise 720 bin üyeli, komünist eğilimli OPZZ. Dayanışma sendikasının biraz daha solunda ise 300 bin üyeli, Polonya İşçi Sendikaları Konfederasyonu var. Bunun dışında başka küçük sendikalar da var, belli bir işkolunda uzmanlaşmış işçi sendikaları, Dayanışma Seksenler ve şimdi de İşçilerin İnisiyatifi. Polonya'da emekçilerin % 14'ü sendika üyesi.

BI: Bütün bunlar otoriter sendikalar mı?

KK: Evet, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Polonya'daki ilk Anarko-sendikalist sendika bu. Beş altı yıl önce Varşova'da bir grup İşçi İnisiyatifi'nin bir seksiyonunu kurdu ama aslında bu onların arkadaşlarından bir gruptu ve bir iki yıl sonra da sadece arkadaşlarından oluşan bir grup olarak kalmıştı. Diğer sendikalarda çok yolsuzluk var ve hiyerarşikler. Dayanışma Sendikası'nın üst düzey yöneticilerinden birçoğu parlamento üyesi, çoğunun aynı zamanda büyük iş sahipleriyle

bağlantıları var. Bazen de kendileri küçük işletme sahipleri; örneğin eğer büyük bir fabrikanın sendikasının başındaysan aynı zamanda bu fabrikanın kardeşi olan ve elektrikleri tamir edip fabrikayı temizleyen küçük fabrikaya sahip olabilirsin. Polonya'da bu normal bir şey. Bizim ülkemizde sendikaların siyasete büyük etkileri var ama sadece sendikaların başında olanların yoksa bir toplumsal hareket anlamında sendikanın değil.

Örgütlen...

Birlik bizim gücümüz ve savunmamızdır

BI: Poznan'da Rozbrat adında bir işgal evinde yaşadığınızı söylemişsiniz. Bunu anlatabilir misiniz?

KK: Burası bir toplum merkezi, insanlar burada yaşıyorlar ama aynı zamanda büromuz, bir kütüphane-miz, anarşist arşivimiz, bir basım-evimiz var, burası bizim AF yerimiz. Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Ukrayna, Belarus, Litvanya ve Polonya'daki

durumu biliyorum. Burası kadar büyük bir yere rastlamadım. Burası Polonya'daki en büyük ve en eski işgal evi. On yıllık bir geçmişi var. Burası yasadışı, su ve elektrik parası ödüyoruz ama kira ödemiyoruz.

BI: Amerikalı anarşistlerin sizin orada yaptıklarınızla bağlantı kurmalarının en iyi yolu nedir sizce?

KK: İlişki kurmak iyi ama normal ve kolay bir şey. Bu yetmez. Benim düşüncem bir tür pratik bağlantı kurmaktır. Örneğin San Francisco'da bazı şeyleri basmakla ilgili AK ile konuştum. Bir başka örnek de Indymedia filmleri Lehçeye çevirip burada göstermek olabilir. Batı Avrupa'da başka anarko-sendikalist sendikalar oraya giden Polonyalı işçilerin haklarını anlamalarına yardımcı oluyorlar. İşbirliği yapmak için binlerce imkân var. Bir başka örnek de Indymedia filmlerini Lehçeye tercüme edip burada göstermek olabilir. Geleceği düşünerek bir şey geliştirmeliyiz çünkü şimdi yaptıklarımız yetersiz.

BI: Amerika'daki A gruplardan bazılarında bir tür "güvenlik zihniyeti" var ve kovuşturmayla uğramaktan korkuyor gibiler. Sanki yaptıkları faaliyetler yasadışıymış gibi davranıyorlar. Oradaki ve buradaki gruplar arasındaki farkı nasıl yorumluyorsunuz?

KK: Evet, bunu ben de sık sık gördüm. Bu toplumlarımız korktuğu için, anarşistler de korkuyorlar çünkü onlar da toplumun bir parçası. Amerika'da hareket üzerinde gizli servislerini etkisinin Polonya'da olduğundan daha fazla olduğuna şüphe yok. Bence bizim gücümüz açık olmamız ve herkesin her şeyi bilmesinden geliyor. Buradaki radikal insanların gerçekten yasadışı bir şey yaptıklarına inanmıyorum. İnsanları öldürmüyorlar.

Jacksonville [Oregon]'deki Anar-

şist Kara Birlik'in (Anarchist Black Cross from Jacksonville [Oregon]) her bildirisinde silahlı insanlar var ve niye olduklarını bilmiyorum. Benim görüşüme göre anarşizm toplumsal bir harekettir. Sokak kavgalarına sözüm yok, bunların önemli olduğuna şüphe yok ama sürekli sokakta kavgaya etmek olmaz; bir tür yapı kurma-nız gerekir.

Burada insanlar bana genellikle sadece dövüşlerini anlatıyorlar. Orada ve burada epeyce kavgaya girdim, irili ufaklı gösterilere katıldım. Nasıl olduğunu biliyorum, genellikle her zaman aynı şeyler olur.

Eğer siyah giydiyseniz ve vitrinlerin camlarını kırılırsanız benim için bu radikalizm değildir. En radikal şey insanların değişmesidir. Ondan sonra sokaklara çıkın, eğer gerekiyorsa vitrin camlarını kırın.

BI: Evet, bence amaçla araç arasında bir karışıklık var, insanların amaç konusundaki görüşleri aynı olabilir ama aynı yoldan yürümeyi düşünmüyorlar. Ya da belki akılları başlarından gidiyor. Ve basın da bize yardımcı olmuyor.

KK: Polonya'da hareketin öyle uzun

bir geçmişi yok. Aslında insanların çoğu anarşizmin ne olduğunu bilmiyorlar. Bizimle ilgili bazı bil-

kolay değil ve bunu yaparken sizi kimse görmez.

Eğer siyah giydiyseniz ve vitrinlerin camlarını kırılırsanız benim için bu radikalizm değildir. En radikal şey insanların değişmesidir. Ondan sonra sokaklara çıkın, eğer gerekiyorsa vitrin camlarını kırın.

giler görüyorlar ve belki bunlar iyi bilgiler ve o yüzden fazla itiraz etmiyorlar. Belki de bu anarşizm lafını sevmiyorlar. Poznanlı Anarşistlerin Çeçenlere yardım ettiklerini biliyorlar. Çeçenya'daki savaşa karşı bir sürü protesto yaptık ve bu hoşlarına gitti. Polonya'daki insanların çoğu yaşadığımız geçmişten sonra Rusya'yı sevmezler. Örneğin son zamanlarda sokakta gezen sarhoşun biri, "Aah, 'Kafkaslara özgürlük!' Anarşistler! İlk gösteriye gitmeliyim!" diye bağırabilir. Çünkü Ruslardan nefret ediyorlar biliyor musunuz? Ve anarşizmin iyi bir iş olduğunu düşünüyorlar.

Eylem seyirlik bir şey. Ama sendikalarla çalışmak öyle değil. Her gün gitmeniz gerekiyor, bazen sabahları çok çok erken saatlerde. Yatağınızdan kalkacaksınız, bu insanlarla sürekli olarak konuşacaksınız ve o kadar saçma konuşuyorlar ki çünkü her şeyi bilmiyorlar. Ama onlarla kötü konuşamazsınız onlarla konuşmaya, bir şey anlatmaya çalışmalısınız. Ben de o insanlardan bir sürü şey öğreniyorum. Ama bu

Sabah bu insanlarla görüştüğünüzde ve birisi evinde üç çocuğuyla işten atılabilir diye para toplamaya çalıştığınızda kimse bunu görmez. Çünkü bu eylem değildir ve seyirlik değildir. Bence gösteriler sınıyasyonalistlerle birlikte tamamın seyirlik. Bu bir seyrir, bu bir oyun, bu sadece oyun. İyi bir simge ama eğer hedefimiz buysa, seyrirler düzenlemekse o zaman ben bu işte yokum.

BI: Bu görüşmeyi bitirmek için çok iyi bir not. Artık yemeğe gitmenize izin verebilirim.

KK: Teşekkür ederim.

Kaynak:

<http://www.ainfos.ca/04/dec/ainfos00342.html>

Çeviri:

Kara Kızıl Notlar

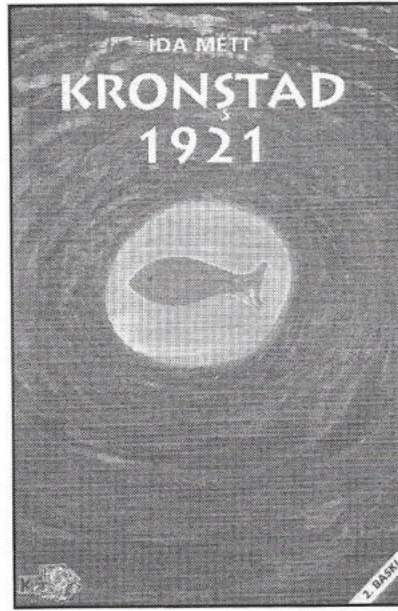
KRONŞTAD 1921

SOKAK YAYINLARI'NIN ÖNSÖZÜ

Bu yazı Sokak Yayınları tarafından 1985 yılında basılan 'Kronştad 1921' adlı kitaba yazılan önsözdür. Yazı Rus devrimi'ne dair bir genel bakış içeriyor. Kronştad denizcilerinden Mahnovşçina'ya, Kızıl Ordudan, Sovyet Yönetime dair geniş bir perspektif sunuyor. Rus devriminden sonra kendini iyice gösteren otoriter-bürokratik yapının Rusya'nın nesnel koşullarından öte Leninizm'in kökenlerinden kaynaklandığı belirtiyor. Bir kitabın önsözü olmasına rağmen en az kitap kadar önemli şeyler söylüyor.

1921 Mart'ında Baltık Denizi kıyısındaki Kronştad deniz üssünde askerler ve Sovyet delegeleri, hazırladıkları 15 maddelik bir programı hükümete sunmak üzere toplandılar. Bolşevik hükümetin verdiği karşılık artık alışlagelmiş ama o zaman için aşırı görünen bir tepkiyle Kronştad'a saldırmak oldu. Daha birkaç ay öncesine dek Rus Devrimi'nin efsanesini yaratan Kronştad denizcilerinin 'kendi hükümetleriyle' bozuşmasındaki gariplik bir yana, bir 'işçi hükümetine' karşı savunulan talepler de çok şaşırtıcıydı. Özgürce seçilen konseyler, diğer partiler için söz ve basın özgürlüğü, siyasi af gibi her kitle hareketinin ayrılmaz bir parçası olan bu taleplerin, hem de devrim sonrası tekrar gündeme gelmesi ne demekti?

Kronştadlılar'ın hareketi Çarlık rejimini aratmayan bir zorla bastırılarak 'Hakikat Bakanlığının' pek malûm yöntemleriyle 'parti tarihinde' (şu her iktidar didişmesinden sonra yeni baştan yazılan tarih) yerini aldı: karşıdevrimci bir kışkırtma olarak tabi. Aradan geçen bunca yıl ve deneyden sonra, her eleştirinin altında 'yabancı kışkırtması' arayan zihniyet bize çok yabancı gelmiyor. Dayanışma'nın Polonya'sına tanık olanlar için işçi sınıfı adına konuşan bir hükümetin işçi sınıfım karşısında bulması,

'proletaryanın bilimini' bizzat 'proletaryanın' reddetmesi o kadar alışılmamış değil. Hele bir de 1953 Doğu Berlin'ini, 1956 Budapeşte'sini, '68 Prag Baharı'nı hatırlarsak.

Rus Devrimi'nin gidişatı üstüne tartışmalar ancak Stalin döneminin resmen kapanması ile gün ışığına çıkabildi. Kuşkusuz önceden de terör rejiminde bile eleştiri hakkından zerrece taviz vermeyenler olmuştu. (Kim olduklarını söylemeye gerek var mı?) Ne var ki birçok Sol 'aydın' ve 'düşünürün' "Stalinizm'i tartışabilmesi için 'yukarıdan' icazet gelmesi gerekiyordu. Kruşçev'in 20. Kongre'deki ifşaatlarından sonra

geçmiş dönem tartışmaya açılabilirdi. Gerek Batı KP'lerinde gerekse Doğu Avrupa'da (Kosik, Mylnar, Lukacs, Hegedüs gibi parti üyeleri de dâhil) bir kısım aydın "Stalinizm'in kıyısından köşesinden çekiştirmeye başladılar. Ancak bazı istisnalar (20'lerin konseyci akımları, Castoriadis, Lefort, şimdilerde Bahro gibileri ve liberter hareket) bir yana, eleştiriler yapının ve sürecin kendine yönelmeden sivri uçları, aşırılıkları üzerinde yoğunlaştı. Bir obsesyon haline gelmiş 'Leninizm-Bolşevizm' hevesiyle kendini tüketen Troçkist akım da dahil (Bu arada bu akımın, eksiklerine rağmen, "Stalinist" teröre açıkça karşı koymuş olmanın onurunu paylaştığı da unutulmamalı.) birçok muhalif ya bütün olan biteni 'yozlaşma' 'deformasyon' gibi arızı nedenlerle, 'hatalar', 'nesnel zorluklar'la açıklamaya (veya mazur göstermeye) çalıştı, ya da liberal 'insan hakları' söyleminin içinde kaldı. Bir ara bizde de, "Stalinizm'i Marksizm'in yanlış okunmasından ibaret gören Althusser'in bile "anti-Stalinist" diye takdim edildiğini hatırlarsak, eleştirinin asıl kaynaklarına gitmenin önemi kavranır belki.

İda Mett'in kitabı, bu tarihi bir kez de 'kurşuna dizilenlerin' ağzından dinlemek isteyenler için. Konunun yeniliği bizi oldukça uzun bir giriş yazarak okuyucu ile yazar arasına girmeye

zorladı. Ne var ki, sorunun öneminin bunu bağışlatacağını umuyoruz. Kronştad'ı yerine oturtabilmek için 1917' den '21'e Sovyet toplumunun geldiği noktayı tartışmak zorunlu.

Kronştad hareketi tarihte, Paris Komünü, '36 İspanya'sı, İtalyan Fabrika konseyleri (Biennio Rosa) gibi deneyler dizisinin bir parçası olarak görülmeli. '21 Mart'ında Petrograd civarında olup bitenler bizce herhangi bir kargaşadan daha çok şey ifade eder. Sokakta barikatlar kurulduğunu duyan Fransa kralının, "Bu bir isyan mı?" diye sorduğunda aldığı karşılık gibi: "Hayır Majesteleri, bu bir devrim." Kronştad bir devrimdir, bir devrimin son çabası, son deneyimidir. Kronştad hareketinin ezilmesi bürokratik karşıdevrimin zaferi, 17 Şubatından 1921'e dek süren 'ikili iktidarın sonudur. Bazılarının yıllarca bekleyip durdukları "Thermidor"

Sokakta barikatlar kurulduğunu duyan Fransa kralının, "Bu bir isyan mı?" diye sorduğunda aldığı karşılık gibi: "Hayır Majesteleri, bu bir devrim." Kronştad bir devrimdir, bir devrimin son çabası, son deneyimidir.

budur işte. Lenin'in de 'biz kendi kendimizin termidor'u olacağız' dediği.(1) Bürokrasinin iktidarının pekiştirebilmesi için kitlelerin sesinin kesilmesi şarttır. Çünkü Brecht'in deyişiyle halk yöneticilerin güvenini kaybetmişti, o halde halkı feshedip yeni bir halk seçmeli.

1917-21 yıllarını kapsayan Rus Devrimi, '17 Şubat'ında tüm ülkeyi saran grev, gösteri ve çatışmalarla başladı. Savaş koşullarında zaten çözülmeye yüz tutmuş Çarlık devleti bu saldırıyı kaldıracabilecek halde değildi artık. Şubat'ta başlayan devrimin hazırlıksız yakalandığı sadece Çarlık değildi, bütün sosyalist partiler de sürgünde haber aldılar devrim olduğunu. Şubat'ta başlayan hareket herkesin de itiraf ettiği (daha doğrusu inkâr edemediği) gibi özgür inisiyatif ve anlık kararlar temelinde yükselen, geleneksel tabirle "kendiliğinden" bir hareketti. Bu hareketin ayrırcı özelliği yalnızca politik iktidarla

sınırlı kalmayan bir sosyal devrim başlangıcı olmasıydı. 1905'in deneylerini izleyerek kurulan özyönetim organları, işyeri ve yerleşim birimi temelindeki dolaysız demokrasi kurumları bunun en iyi ifadesiydi. Kitle hareketi daha en baştan kendine konulmak istenen 'burjuva-demokratik devrim' sınırlamalarını aşmış durumdaydı. Burada '17 yılının bütün teferruatına girmemiz imkânsız. Dikkat çekmek istediğimiz tek nokta şu: Rus Devrimi, yerleşik resmi tarihin aksine Bolşevikler'in değil kitlelerin kendileri tarafından gerçekleştirilmiştir. Lenin'in 'ne pahasına olursa olsun iktidar' şeklinde Özetlenecek taktik dehasıdır ki, Bolşevikler'in ani manevralarla kitle hareketi üstüne oturabilmesini

sağladı. Nitekim Temmuz aylarında insanlar iktidara karşı yeniden sokağa döküldüğünde onları durdurmak için çabalayan, hükümetten Önce Bolşevikler'di. Ama ne zaman ki kendileri çoğunluğu kazandılar, devrim olabiliirdi artık. Her yıldönümü tank ve traktör resmi geçitleriyle 'kutlanan' 'Ekim Devrimi' Şubat'tan farklı, teknik olarak örgütlenmiş bir hükümet darbesiydi. Lenin'in 'Nisan Tezleri'nden sonra Bolşevikler'in aldığı anti-otoriter görünüm sayesinde kendi hükümetlerini örgütleyebildiler.

Brest-litovsk'un Getirdikleri

1918 başında yeni hükümet, Rus-

ya'yla savaş halinde olan Almanya ile barış görüşmelerine oturdu. 'Halk Komiserleri Konseyi' (Bakanlar Kurulu) tarafından yürütülen barış görüşmeleri 3 Mart'ta Brest-Litovsk barış anlaşmasının imzalanması ile sonuçlanacaktı.

Brest-Litovsk Anlaşması iki yönüyle, dönüm noktalarından birini teşkil eder. İlk olarak hükümet politikasında yeni bir tercih ve yönelimi belgeliyordu. İkinci olarak da daha 1918 yılında Sovyet Hükümeti'nin karar mekanizmalarının nasıl işle-

Denizcilerin Devrimdeki rolünü öven bir afiş

diğini gösteriyor, hem de parti içi muhalefetin yediği ilk darbeyi ifade ediyordu.

Anlaşma şartları çok ağırdı Sovyetler için. Radek'in verdiği ve E.H. Carr'ın (2) aktardığı rakamlara göre, Sovyetler Birliği toplam nüfusunun ve ekilebilir toprağının dörtte birini, tüm endüstrisinin % 48'ini (demir-çelik üretiminin % 70'i, şekerin % 90'ı) Almanya'ya terk etti. Bu istatistikler bizce tali. Fakat Rusya'nın

o zamanki az gelişmişliğini, sanayileşmemiş olmasını bahane eden "üretici güçler" meraklıları mevcut endüstrinin de nereye gittiğini bir düşünmeliler. İktisadi kayıplardan da önemlisi, Bolşevik hükümetin çizgi değişikliğidir. Bir zamanların 'dünya devrimi', 'devrimci savaş' gibi kavramları, yerlerini ulusal ekonominin inşasına bıraktılar, Sovyet Hükümeti istikrar yönündeki tercihinin koydu. Hükümetin gerekçesi yeni rejime soluk alma fırsatı sağlamaktı. Oysa asıl soluk alma fırsatını bulan Dünya Harbi'nde iyice yıpranmış olan Almanya idi. Bu anlaşma dış destekli Denikin'le Wrangel Or-

dularını engelleyemedi, savaş fiilen devam etti. Ama inisiyatif Batılı devletlere geçmiş, Alman devleti istikrarı sağlamış, Almanya'daki hareketler ezilmişti. Bolşevik rejimin Almanya ile anlaşması SPD içindeki Spartakist muhalefetin şansını ortadan kaldırmıştı. Bir 'işçi hükümeti' bile Junker rejimiyle uzlaşıyorsa, SPD yönetimi hayli hayli yapabiliirdi aynı şeyi. Parti içindeki muhalefetin son çıkışı olan Spartakist Ayaklanma ise Brest-Litovsk anlaşması sonucu cepheden dönen birliklerce bastırıldı. Lenin'e düşen 'enternasyonalist görev' ise "Rosa Luxemburg bir kartaldı" diye gözyaşı dökmekti. Ekim öncesinde daha iktidarda bile değilken "... böyle bir anda, böyleli elverişli koşullar altında Alman devrimcilerinin çağrısına yalnızca kararlar ile yanıt verirken gerçekten Enternasyonal hainleri oluruz,"(3) diyen Lenin artık Afganistan Emiri'nin veya Enver Paşa'nın çağrısına karşılık vermeyi seçecekti.

Barış kararının alınmasına gelince, bu da başka bir hikâyledir. Bu anlaşmaya taraftar olanlar sayılıydı. Bolşevikleri destekleyen Sol SR'ler ve muhalefetteki anarşistler bir yana Bolşevik partisinin birçok üyesi bile karşı çıktı. Belli başlı Sovyetler (Moskova, Yekaterinoslav, Harkov, İvanovo-Vojnienesensk, Kronştad vb.) barış

görüşmelerinin derhal kesilmesini talep ettiyse de hükümet pek etkilenmedi. (4) Parti MK'sındaki oylamaların ilk ikisinde Lenin'in önerisi ilkinde (7'ye karşı 9 oyla) ve 17 Ocak'ta yapılan ikinci oylamada (5'e karşı 6 oyla) reddedilirken, 18 Ocak'ta tekrarlanan üçüncü oylamada (5'e karşı 7 oyla) kabul edildi. Troçki'nin Lenin'le uzlaşmasıyla bütün muhalefete rağmen hükümet karar yetkisini elde tuttu. Bu arada Almanya'ya tavizden kaçınmayan Bolşevik hükümet kendi muhalefetine karşı çok daha 'militanca' davranıyordu. Anlaşmayı protesto için, Prusyalı Kont Mirbach, bir Sol SR

Rus Devrimi'nin yenilgisi ne anlama geliyor? Bir devrimi politik iktidarın el değiştirmesinden ibaret sananlar Rus Devrimi'nin yenilgisini hükümetin devrilmesi ile karıştırabilirler.

tarafından vurulunca toplu idamlarla misilleme yapıldı ve bu durum Alman Hükümeti'ne bildirildi. Gene anarşistlerin protestoları üzerine Kızıl Haç temsilcisi Albay R. Robins'in otomobiline el konması bahane edilerek saldırıya geçildi. 9 Nisan gecesi silahlı Çeka birlikleri (Bolşevik gizli polis teşkilatı) Moskova'daki 26 anarşist merkeze baskın düzenledi. Çoğu karşı koymadı. Ama Donski Manastırı'na yerleşmiş olanların teslim olmamasının sonucu, 40 anarşistin ölmesi ve yaralanması, 500'ünün tutuklanması olacaktı.(5)

Sovyet rejiminin bürokratikleşmesini bu ülkenin içine düştüğü tecrit durumunda arayanlar bir kez olsun düşünmeli. Bu tecrit durumu ne ölçüde hükümetin tercihi ve politikasının sonucuydu. 'Tek ülkede sosyalizm' fikrinin temeli şimdiden atılmıştı. 'Tek ülkede sosyalizm' üzerinde durmak gereksiz şimdi. Sadece Kari Radek'e atfedilen bir sözü hatırlatalım. Tek ülkede sosyalizm kurulabilir mi diye sorulduğunda "Mümkündür", demiş Radek, "ama Allah yardımcısı olsun o ülkenin".

İşçi Denetiminden "Proletarya Diktatörlüğüne

Brest-Litovsk Anlaşması'yla kendini

ulusal sınırlar içine kapatan yeni rejim bu tecrit koşulları içinde kendi 'sosyalizmini' inşaaya girişecekti. Ne var ki, bütün bu dönem boyunca hükümet önemli bir direnişle baş etmek zorunda kaldı. Ama sanıldığı gibi yalnız burjuvazinin geri dönüş çabaları değildi Bolşeviklerin karşısına çıkan. Hiçbir kitle desteği olmayan burjuvazinin son direnişini bastırmak en azından ilk aylarda meşru görünümünü koruyan Bolşevikler için zor olmadı. Üstelik 'tabandaki' kitleler Bolşevikler'den daha kararlıydı bu konuda. Yeni hükümetin karşılaştığı asıl önemli direniş işçi sınıfının kendisinden geldi. Sovyet-

lerin kurulması ile başlayan 'ikili iktidar' dönemi 1921'e kadar sürdü. Bir yanda öz-yönetim kurumları, özörgütlenmeler ve doğrudan eylem vardı, diğer yanda

sırasıyla Çarlık, Geçici Hükümet ve Bolşevikler tarafından temsil edilen otorite, merkezleşme ve bürokrasi. Karşıdevrimi ne Beyaz Ordular ne de dış müdahale gerçekleştirebildi. Karşıdevrimi gerçekleştiren, Bolşevik Parti, Leninist bürokrasi idi. Bolşevizmin kendi iktidarını örgütleyebilmesi ile Rus Devrimi yenildi.

Rus Devrimi'nin yenilgisi ne anlama geliyor? Bir devrimi politik iktidarın el değiştirmesinden ibaret sananlar Rus Devrimi'nin yenilgisini hükümetin devrilmesi ile karıştırabilirler.

Oysa Rusya'da siyasal erkin varlığını sürdürebilmesi sosyal devrimin yenildiğini gösterir. Yemlen 'burjuva-politik' devrim değildir. Geleneksel hâkim sınıfın yerini alan bürokratik sınıf bunu başarmıştır. Sosyal devrim ise bununla sona ermiştir.

Rus Devrimi'nin ayırıcı özelliği, onu bir sosyal devrim yapan Sovyet kurumunun varlığıdır. İlk örneklerinin nerede çıktığını kesin olarak bilemediğimiz Sovyetlerin kalkış noktası, 1900lerin 'başında fabrika yönetimine katılma' amacıyla sınırlı, yarı-legal işçi komisyonları idi. Ama toplumsal alt üst oluş koşullarında Sovyetler bu sınırları

fazlasıyla aşır doğrudan eylemin, özylemin kurumlaşması haline geldi. Paris Komünü bu tarz örgütlenmenin en gelişmiş örneklerinden biriydi. Ama özyönetim mücadelesini çok daha eskilere uzatmak mümkündür. Ortaçağın özerk kent komünlerinden New England şehir toplantılarına, 1793'ün sans-culotte seksiyonlarından fabrika komitelerine dek tarih, otorite karşısında insanların kendi hayatları üzerinde karar sahibi olma mücadelesinin pek çok örneğini sunar. Modern endüstri toplumunun devasa devlet aygıtının taşıdığı totaliter bürokratik eğilimler, Özyönetim ve özgürlük istemlerine de hız vermiştir.

Endüstriyel-bürokratik mekanizmanın muazzam karmaşıklığına kitlelerin verdiği yanıt karşılıklı rıza ve istişare temelinde yürüyen dolaysız demokrasinin olağanüstü basitliğidir. Nasıl ki, toplumun ezici çoğunluğunun kendilerini doğrudan ilgilendiren sorunlarda dahi yetki ve sorumluluktan yoksun bırakılması, yetkilerin devredilmesi, onların temsil edilmesi, insansızlaşmış bir bürokratik aygıtta, son derece karmaşık kural ve kanun sistemlerine yol açar, parçalanmış atomize olmuş bireyler yaratır ve toplumsal hayatı basitleştirir, özyönetimde bireysel kişiliğin ve toplumsal ilişkilerin zenginleşmesi, tam tersine, idari mekanizmayı basitleştirir. Özerk bir toplumda (yani tam anlamıyla auto-nomous, kendini yöneten, kendi kurallarını koyan), özyönetim toplumunda hiçbir kural ve karar, topluma dışsal bir otoriteye (Tanrı, Kral, Meclis, Hükümet veya Merkez Komitesi) dayandırılmaz. Kararlar özerk bireylerin aktif katılımı ve mutabakatı ile yürütülür, toplum kendini kurumlaştırır ve her an yeniden düzenleyebilir. Özyönetim toplumunda, erkten bu yüzden söz edilemez, güçlerin yerleşimi ilişkilerin erk ilişkilerine dönüşmesine yol açmaz. Özyönetim ve dolaysız demokrasi bu güne kadarki deney birikimimizde artık bir ütopyadan çok daha farklı bir şeydir. Şu veya bu nedenlere dayalı başarısızlık-

lara rağmen, kitle hareketlerinin 'öncü partiler'den, 'yöneticiler'den başını kurtarabildiğinde inisiyatifle, sezgi ile gerçekleştirdiği sayısız deney bunun örneğidir. Ancak her harekette karşıt eğilimler de bulunur. Bugün dikkatle düşünmek gerekiyor. Modern kitle toplumu ile gerçek demokrasi (temsil dolayından kurtulmuş doğrudan demokrasi), merkezileşme ile inisiyatif, bürokrasi ile katılım, otorite ile özgürlük bir arada bulunabilir mi? Deneyler bize tersini gösteriyor. Bolşevik partisi de işçi sınıfını temsil ettiğini söylüyordu, oysa biliriz ki, bir şeyi temsil ettiğini söylemek onu yok saymak demektir.

Kızıl Ordu'nun Kronştad akını

Kolektif yönetim (özyönetim) sanıldığı (ve mesela Yugoslav bürokrasisinin sunmaya çalıştığı) gibi fabrika işletmesiyle sınırlı değildir, toplumun her alanını kapsar. Özyönetim ve doğrudan eylem en kısa ifadeyle insanların kendi tarihlerini yaratma, kendilerini yaratma mücadelesidir. Bu mücadele kuşkusuz ücretliler dışındaki kimseleri de kapsar. 20. Yüzyılın başında gelişen işçi denetimi hareketi ve Rus Devrimi'ndeki yeri de bu söylenenlerin ışığında düşünülmürse, Rusya'da kitle hareketinin dönüşüm potansiyelleri ve bürokratik karşıdevrimin engellemeleri yerine oturtulabilir.

İşçi denetimi, 19. yüzyılın deneylerinden sonra bu yüzyılın başlarında nispeten berrak bir şekilde formüle edildi, Dünya Harbi'nde geniş olarak uygulandı. İngiltere 'Shop stewards' hareketi, Alman fabrika komiteleri (Räte), İtalya konseyleri bunun az çok farklı örnekleri. Rusya'da da ilk

olarak 1905'te gündeme girdi. İşçi denetimi çok kısaca, üretim biriminde işçilerin otonomisinin korunma çabası, bilgi ve istihbarat tekelinin kırılması, hiyerarşinin, yukarıdan kontrolün kısıtlanması olarak özetlenebilir. İşçi denetiminin 'yönetime katılma' gibi modern teknolojinin sınırları dâhilinde çözümlerle karşıtlaştırılması gerekir. İşçi denetimi kendi başına bir çözüm değil, kolektif bir şekilde çözümü yaratma ve öğrenme sürecidir. 1917 sonrasında Rusya'da yaşanan deneyleri ve bunların ezilmesini incelemek bürokratik iktidarın yerleşmesini anlamak için zorunlu.

İşçi denetimi ve özyönetim deneyimi ile karşı karşıya kalan Marksist-Leninist bürokrasinin reaksiyonunu açıklayacak şey onun devlet ve toplum anlayışıdır. Şunu demek istiyoruz: İktidarın tepesine oturan Bolşevik bürokrasi, kimilerinin sandığı gibi olağanüstü koşullara teslim olmak zorunda kalmadı. Tam tersine, kendi programını büyük ölçüde uygulamayı başardı. Leninizm zaten bu koşullara önceden teslim olmuş, çizgisini bunların mutlaklaştırılması üzerine inşa etmişti. SSCB'deki bürokratik diktatörlük, Leninist partinin bilinçli politikaları ve terörle adım adım inşa edildi. Leninizm, Batı türü bir gelişme çizgisinden yoksun Rus intelligentsia'sının, endüstrileşme sorununa bulduğu çözümdü. Marksizm'de zaten var olan ve Lenin'i rahle-i tedrisinde yetiştiren Kautsky'nin de katkılarıyla gelişen, aydınlanmacı pozitivist eğilim, endüstrileşme ve ilerleme miti, mesih ve benzeri toplum kurtarıcılığı misyonu, Batı türü kapitalist gelişim özlemi çeken, ancak, endüstri toplumunun inşasının Batı yoluyla gerçekleştiremeyeceğini idrak eden aydınların kalkınmacı ve devletçi ideolojisine temel oldu.

Bolşevikler'den Menşevikler'e, Ekonomistlerden 'Legal Marksistler'e kadar İkinci Enternasyonal geleceğindeki Rus Marksizm'i bu çer-

çevrede oluşmuştu. Leninizm, ideolojisi birbiriyle çelişen unsurların bir bulamacıydı. Lassalle'cı devlet sosyalizmi, Marksizm'in endüstrileşme mitosu, 'bilimsellik' fetişizmi, İkinci Enternasyonal ilerlemeciliği, Jakoben tarzda yukardan aşağı toplum örgütlenme, örgütsel hiyerarşi, çelişik unsurları barındıran bir ideoloji, taktik ustalıklar sayesinde iktidara aday olacaktı. Bütün farklı unsurlarına rağmen, Lenin'in tüm

bilir herhalde. Kimi zaman sınıfların kaldırılmasından dem vurur, kimi zaman bitmez tükenmez geçiş aşamaları kurar, kimi zaman da elektirik şebekesini sosyalizm zanneder. Ancak -iktidar sonrası uygulamalarını da göz önünde tutarsak- şu tanım herhalde Leninizm'in 'ruhuna' en uygun düşenidir:

"Sosyalizm, devlet-kapitalist tekelinden hemen sonra gelen adımdır.

İktidarın tepesine oturan Bolşevik bürokrasi, kimilerinin sandığı gibi olağanüstü koşullara teslim olmak zorunda kalmadı. Tam tersine, kendi programını büyük ölçüde uygulamayı başardı. Leninizm zaten bu koşullara önceden teslim olmuş, çizgisini bunların mutlaklaştırılması üzerine inşa etmişti.

sosyalist aygıtın onda dokuzunu oluşturur. (11)

Ne Yapmalı'da düş kurmanın 'devrimci' öneminden bahseden Lenin, kendi sosyalizm düşünüyü kuruyor. Tüm toplumu kapsayan bir banka! "Toplumsal tümü (eşit ücret alan) tek bir ofis, tek bir fabrika olacak..."(12) diyen Lenin, bu sosyalizm projesini açıklıyor. Endüstriyel üretim sürecinin despotizmi, yabancılaşma, işbölümü, vs. Bu teorik tartışmalar bir yana, işyerinde çalışanların denetimi için uğraşan işçilerin, Bolşevik bürokrasiyle niye çatıştığını bir tek bu bile göstermeye yeter. Castoriadis'in dediği gibi; Batı kapitalist toplumlarında bile, endüstriyel örgütlenme her alana hâkim olamamıştır. Lenin'in düşlediği sosyalizm, Batı kapitalizmini bile aşan bir kapitalizm, totaliter bir kapitalizm. Belki budur 'kapitalizmin son aşaması'.

Bu tür bir sosyalizmin kapitalizmden, hele hele Nazizmin, New Deal'in, askeri-endüstriyel komplekslerin planlamalı kapitalizminden ne farkı olduğunu bulmak için çok düşünmek gerekir. Belki Lenin biliyordu bu farkı:

"Ülkemizde başlattığımız devlet kapitalizmi özel bir türdür. Bilinen devlet kapitalizmi kavramı ile uyuşmaz."(13)

Niye uyuşmaz dersek şöyle açıklıyor Lenin: "... Bütün kilit noktalar bizim elimizde. Toprak bizim elimizde, devlete ait."(14)

İşçi denetimini korumaya çalışan Sovyet işçileri, Mahno çevresindeki köylüleri ve nihayet Kronştadlı denizcileri/karşıdevrimcilikle, 'sappmalarla' suçlamadan önce onların ne tür bir rejimle karşı karşıya kaldığını düşünelim iyi olmaz mı? Toplumun her alanını kaplayan fabrika tarzı bir örgütlenme ve 'kilit noktalar' kimin elinde? Buna verecek birçok ad geliyor aklımıza.

Sovyetlerden "Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'ne" giden yolda çalışan kitlelerin direnişini adım adım kıran Leninist bürokrasi,

siyasal çizgisi iktidarın ne pahasına olursa olsun ele geçirilmesiydi. Bolşevik partisinin hedefi kendini Rusya'nın yeni egemen sınıfı olarak örgütlemek, tarımsal despotizmden endüstriyel despotizme geçmekte olan bir toplumun yönetimini devralmaktır. Bu yorum çok aşırı mı görünüyor? Biz o zaman Lenin'e kulak verelim: "Rusya 150 000 toprak sahibi tarafından yönetilmeye alışmıştı. 240000 Bolşevik niye bu görevi devralmasın?(7)

Leninizm'in politik zihniyeti üzerine, Konseyci P. Mattick'in söyledikleri çok ilgi çekici:(8)

"Lenin'in siyaseti burjuva zihniyetinin ürünüydü. Sınıflar arası mücadeleyi, politik liderlerin ve devlet adamlarının strateji ve taktiklerine bağlı görüyordu. Bütün mesele rakipleri alt edebilmek ve devre dışı bırakabilmektir, bunu da olayları manipüle etmede en becerikli olan yapabiliirdi. Siyaset ve devrim bir 'sanat' ve zafer rakiplerin en maharetli ve bilgisine ait olacaktı."

Bu politik zihniyet üzerine kurulu sosyalizm anlayışının 1917 sonrasındaki önemi herhalde pek açık. Lenin'in sosyalizm anlayışının ne kadar çelişkili tanımlar içerdiğini, güncel politikanın gereklerine göre yalpalama gösterdiğini meraklıları

Başka bir deyişle sosyalizm bütün halka hizmet eden kapitalist devlet tekelinden başka bir şey değildir.(9)

Dikkat edelim, bu sosyalizm tanımı tam da iktidarın arifesinde, 23-27 Eylül'de yazılmıştı, hem de nerede; bazılarının 'geçiş programı' özelliği attığı "Yaklaşan Felaket" adlı broşürde. Öyle görünüyor ki, başka bir felaket yaklaşmaktaymış o sıralar. Bu sosyalizmin hangi mekanizmalarla kurulduğunu da Lenin'den dinleyelim:

"Kapitalizm bankalar, tekeller, karteller gibi biçimler altında bir muhasebe aygıtı yaratmıştır... Büyük bankalar olmasaydı, sosyalizm mümkün olmazdı.

Büyük bankalar, sosyalizmi kurarken ihtiyaç duyduğumuz ve kapitalizmden devraldığımız devlet aygıtıdır...(10)

Hani eski devlet mekanizmasını devralmayacak olan proletarya? Her ne kadar 1905'in Lenin'i (İki Taktik yazarı Lenin) Paris Komünü'nden bihaberdir ama 1918'de Devlet ve İhtilal yazarı Lenin'den bunları duy-mak ilginç değil mi?

"Tek bir devlet bankası, hepsinin en büyüğü, her ilçede, her fabrikada şubesi olan bir bankadır. İşte bu

iktidar aygıtını nasıl oluşturmuştur? İktidarın birinci kaynağı, Çarlığın merkezi-despotik devletinin mirasıydı. 'Bilimsel Sosyalizmin' partisi, 'bilim ve teknoloji'nin yönetimi bunu da arttırdı. Yeni Sovyet rejiminin kuruluşu tümüyle 'yukarıdan aşağıya', 'tabana rağmen' yürütüldü.

(Tabi aşağı-yukarı, taban-tavan gibi kavramların hangi toplum düşüncesinin ürünü olduğunu akıldan çıkarmamalıyız.) Yine Lenin'in anlatımıyla:

"Bankaların ulusallaştırılması için kararname çıkarılması yetti, bu iş müdürler ve işverenlerin kendileri tarafından yürütüldü" (15)

"Bütün yapılması gereken sadece gerici-bürokratik düzenlemeyi basit kararnamelerle devrimci-demokratik düzenlemeye dönüştürmektir." (16)

Hükümet kararnameleriyle kurulan sosyalizmin, işçi denetimi ile sürdürdüğü kavga, Leninizm'in önemli ve zorlu mücadelelerinden biridir. (17) İktidara geldiği, daha doğrusu kendini hükümet ilan ettiği anda Bolşevik partisi, işçi denetimini ve Sovyetleri açıkça karşısına almadı. Bu hareketin yaygın gücü, Bolşevikler'i, işçi denetiminin genelleştirildiğini ilan etmeye zorladı. 27 Kasım'da yayınlanan kararname ile işçi denetiminin tüm ekonomiye uygulanacağı ilan ediliyordu. Ne var ki, Leninizm'in politikası işçi denetiminin merkezileşmesini öngörüyordu. Bu amaçla kurulan örgütlenme 'Tüm Rusya İşçi Denetimi Konseyi' adını taşıyordu. Bu konseyin yapı-

sı altında, fabrika komiteleri yerel Sovyetlerle bütünleştirildi, her birim bir üstüne tabi kılındı (emir-komuta zinciri). En üstte ise Tüm Rusya İşçi Denetimi Konseyi' bulunuyordu. İşçi denetimi ile uğraşan bu konseyde 26 delegenin yalnızca 5'i fabrika komitelerindendi. Diğerleri 'işçi Örgütleri' (yani Parti denetimindeki sendikalar, teknisyenler) ve uzmanların' temsilcileriydi. Daha işçi denetiminin merkezileşmesinin başında, fabrika delegeleri azınlığa düşmüştü.

Ardından gelen, 'Yüce Ulusal Ekonomi Konseyi'nin kurulması oldu (14 Aralık 1917). Bu kurum tüm ekonomik faaliyetleri yürütmekle mükellefti. (Ne de olsa 'yüce' bir konsey). Sovyetlerin iktisadi konularla uğraşan organları (İşçi Denetimi Konseyi de dâhil) 'Yüce Konsey'e bağlandı. Yüce Ulusal Ekonomi Konseyi'nin bileşimi şöyleydi:

1. Tüm Rusya İşçi Denetimi Konseyi temsilcileri
2. Halk Komiserliği (Bakanlık) temsilcileri.
3. Danışma görevi ile 'uzmanlar'

Zaten İşçi Denetimi Konseyi'nde azınlığa düşen fabrika komiteleri iyice silinmeye yüz tutmuştu. Ekim darbesinin ardından işçi denetimine taraftar görünen Leninist bürokrasi, bir ay geçmeden fabrika komitelerini fiilen yok etmeye girişti. Yüce Konseyi bağlanan denetimin merkezileşme ile yok edildiği yetmiyormuş gibi. Yüce Konsey de bağımsız bir kurum değildi, yasal olarak Halk Komiserleri Konseyi'ne bağlıydı.

İşçi denetiminin sarsılması karşısında tepki gösterenlerden biri de Bolşevikler hükümette destekleyen Sol SR'lerdi. Lenin'in yanıtı şu oldu: "Yeni iktidar faaliyetlerini yürütürken formalitelerin kılı kırk yaran incelemeleriyle zaman yitiremeyiz." (18) Hiçbir yasayla sınırlanmayan 'proletarya diktatörlüğü' için işçi denetimi bir formalite olarak görülüyor. Leninizm'in işçi sınıfına

bakışı ve önderlik kavramı ile oluşturulan bütünlüğe dikkat edilmeli. İşçi sınıfını nesnel olarak reformist bir sınıf olarak gören (ki işçi aristokrasisi karşısındaki ultravülger ekonomist tez bunun bir diğer örneği), kendi mücadelesi ile sendikalizm ötesine çıkamayacağını iddia eden Leninizm, işçi sınıfı kendinden menkul önderleri aşınca karşısına dikiliyor, 'proletarya', 'proletarya bilimini' reddederse, hükümeti de karşısında buluyordu. Bilimin yönetimi en despotik, en hoşgörüsüz, en katı yönetimdir, diye yıllarca önceden 'proletarya diktatörlüğüne' dikkat çekenler olmuştu. Leninizm'in 'bilim' fetişizmi, 'dışardan bilinç götürme' iddiası, işçi sınıfını her zaman ele geçirecek, kazanılacak, 'eğitilecek' bir güç olarak görmüştür. Stalin döneminde yayınlanan bir sözlük 'kendiliğinden' kavramını şöyle tanımlıyor:

"(Stikhirnost); Örgütlenmemiş, herhangi bir şey tarafından düzenlenmeyen, bir önderlik olmadan gelişen." (19)

'Bir şey tarafından düzenlenmeyi', 'önderlik altında gelişmeyi' son derece doğal sanan zihniyetin karşısı da vardı elbet. İşçi denetiminin çöküşü, özyönetim organlarının ortadan kaldırılması konusunda ilk sesini yükseltenler liberter düşüncenin sözcüleriydi. Maksimov; "Proletaryanın amacı bir koordinasyon merkezi yaratmaktır," diyordu, "boyun eğilen bir merkez değil." (20) "Planlı ekonomiye evet," diyor Maksimov, "ama yukarıdan değil, aşağıdan planlanan."

Ne var ki, Leninist bürokrasinin merkezi devleti, sınır tanımayacaktı. Brest-Litovsk'un imzalandığı sırada (Mart 1918) Verenska Kararnamesi yayınlandı. Artık fabrika komiteleri iyice devreden çıkarılıp, fabrikalara devlet tarafından müdürler atanacaktı. Her üretim biriminde oluşturulan glavki'de (merkez) iki müdür olacaktı, biri teknik, öteki parti-hükümet temsilcisi.

Fabrika komitelerinin temelleri sarsılırken, sendikaların devletle bütünleştirilmesi yönünde adımlar

atıldı. Sendikalar Çalışma Komiserliği'nin (Çalışma Bakanlığı) denetimi altındaydı. Sendikaların denetlenmesi için oldukça ustaca yöntemler geliştirildi. Örneğin parti çizgisine uymayan sendikalar bölünebiliyor, yeni sendikalar oluşturuluyordu (Rusya Demiryolu İşçileri Sendikasının bölünüp, Komünist Demiryolu İşçileri Sendikası'nın kurulması gibi). Sendikalar üzerinde, Rusya Sendikalar Kongresi'nin (tabi ki hükümetin denetiminde olan Kongre) kararları bağlayıcı nitelikteydi.

Sendika personeli hükümetin denetimine tabi oldu; başka yerlere atanabiliyor, görevleri kaldırılabilirdi. Sendikaların tüm fonlarının bir merkeze toplanması mali özerkliği de kaldırdı. Sendikalar üzerinde denetim uygulayan örgütler, Halk Komiserleri Konseyi, Sovyet Merkez Yürütmesi ve Yüce Ulusal Ekonomi Konseyi idi.

Sovyetlerin durumu da farklı değildi. Aynı denetim yöntemleri kullanılıyordu; Sovyet personelini azaltma ve tayin etme (bu da bürokrasiyi kaldırma gerekçesiyle yapılıyordu üstelik), mali kaynakları denetleme, merkezi yürütmeye (yani tümüyle temsil kurumuna dayalı parlamento benzeri örgüt) tâbi kılınan yerel Sovyetler, ast-üst ilişkisi. Dahası Sovyetler, Bakanlık kararları karşısında itiraz hakkından fiilen yoksun bırakıldı. Evet, resmen bir yerel Sovyetin Bakanlık karara reddetme hakkı vardı. Ama olay mahkemeye götürülüyor, mahkeme Bakanlığı haklı bulursa Sovyet hesap vermek zorunda kalıyordu.

Daha sonra Kronstad denizcilerinin yeni bir Sovyet toplama isteğinin neye dayandığını anlamak için bunu da göz önünde tutmalı. Leninist bürokrasi Sovyetleri denetim altına almakla kalmadı, onları kitlelerin etkisine de kapattı. Bolşevik hükümetin baskı politikası da merkezileşme ve eski tip devleti yeniden tesis etme girişimlerinin bir parçasıdır. Bağımsızlığını korumak isteyen sendikalar ve işçiler kurşunla hizaya getirilecekti: Örneğin, 18 Ocak 1918'de bir kurucu meclis için gösteri yapan Menşevik

işçilere 'Kızıl muhafızlar' tarafından ateş açıldı. Gene o sıralarda hâlâ Bolşevik olan Lazovski, sendika gazetesinde grev yasaklamalarının yaygın hale geldiğini açıklıyordu. Çok geçmeden Sovyetlerde muhalefet bastırılacak ve parti içindeki eğilimlere yasak konulacaktı. Ocak 1918'de Moskova Sovyeti 'Merkez Yürütmesinin' kararı ile bazı muhalif delegeler tutuklandı. Bunun üzerine Moskova'daki kimi fabrikalar, Tula delegeleri, Petrograd ve Briansk işçileri, Sovyet delegelerinin geri çağrılarak seçimin yenilenmesini istiyor, ancak teorik olarak var olan ve propagandası çok yapılan 'her an geri çağırılma hakkı' uygulanmıyordu. 24 Ocak'ta Moskova'da yapılan bir işçi konferansının ardından, katılan

olmayan sloganlara nasıl kapıldıklarını biliyoruz. Kaç işçi katıldı yönetim işine? Bütün Rusya'da bir kaç bin, hepsi o kadar." (21)

Leninist bürokrasi, son adımını 'İşçi Köylü Teftiş Komitesi' ile atıyordu. Tümüyle parti-hükümete bağlı bir komisyon, işçi denetiminin, özyönetimin son kalıntılarını da yok etmekle görevlendirilecekti. Rabkrin adlı bu komisyonun başına Stalin'in getirilmesi, veliahtın tayin edilmesine benzemiyor mu? Stalin'in tırmanışı için geriye sayım başlamıştı. İşçi denetiminin son kalıntısı işçi milisi, düzenli Kızıl Ordu'ya dönüştürüldü, işçi köylü milisleri dağıtıldı. Artık katılımdan değil disiplinden söz ediliyordu:

Moskova'daki kimi fabrikalar, Tula delegeleri, Petrograd ve Briansk işçileri, Sovyet delegelerinin geri çağrılarak seçimin yenilenmesini istiyor, ancak teorik olarak var olan ve propagandası çok yapılan 'her an geri çağırılma hakkı' uygulanmıyordu.

delegeler tutuklandı. Bunu protesto eden Moskova fabrikasındaki işçiler ve delegeler Sovyet Merkez Yürütme'ye başvurdu. Karşılık olarak Merkez Yürütme Komitesi, muhalif delegelerin Sovyetten atılmasına karar verecekti.

İşçilerin en ufak bir grev hakkının dahi olmadığı bir 'işçi devleti', bağımsız sendikası olmayan işçi sınıfı, kısıtlı temsil haklarından bile yoksun bir "hâkim sınıf! Proletarya diktatörlüğünün, proletarya üzerinde parti diktatörlüğüne dönüştüğü görülüyor. Daha altı ay önce kendilerine övgüler düzülen işçi sınıfı bugün kurşunlanıyordu. Kendi adını taşıyan hükümetle çatışan işçileri, 'karşıdevrimcilikle', 'sapmalarla', 'kandırılmış' olmakla suçlayanların bir düşünmesi gerekmiyor mu? Kapitalist toplumlarda işçiler için savunulan 'haklar' 'sosyalist' bir toplumda nasıl gerici olabilir? Ve Sovyetler etkisiz hale getirildikten, muhalefet bastırıldıktan, işçi denetimi çökertildikten sonra Lenin işçileri suçluyor:

"Köylülüğe bağlı işçilerin proleterce

"Sosyalizmin temeli olan geniş Ölçekli makine üretimi mutlak ve sıkı bir irade birliği ister. Bu nasıl sağlanır? Binlerce kişinin iradesini bir kişiye tâbi kılarak.(22)

Gereken şuymuş Lenin'e göre: "İş sırasında Sovyet Hükümeti'nin her temsilcisine sorgusuz sualsiz itaat, tek bir kişinin, Sovyet liderinin iradesine sorgusuz itaat ve demir disiplin.(23)

Hani işçi denetimi? Cevap: "Bu şartlar altında sendikaların, işletmelerin yönetimine doğrudan müdahalesi kesinlikle zararlıdır ve hoş görülmez. (24)

Mutlak itaat ve disiplinin ardından gelenleri de biliyoruz. Taylor sistemi, parça başı ücret, üretim normları, sendikaların askerileştirilmesi ve çalışma kampları, iş disiplininin, mutlak itaatten Stalin döneminin çalışma kamplarına uzanan yol pek öyle dolambaçlı da değil! Üretici güçlerin gelişmesi, 'en büyük üretici güç insan' ve ortalama insan ömrünün 8 haftayı geçmediği Ko-

lima Madenleri. Stalin döneminin akıldışı boyutlara varan terörizmi karşısında artık olan biteni hazmedemeyip 'Stalinizm' eleştirilerine girişenler veya hâlâ Leninist Bolşevizm adına 'bürokratik' yozlaşmaya karşı çıkmaya çalışanlar, biraz da hiç sorgusuz kabullendikleri mirası gözden geçirseler. Leninizm, Stalinizm ve bugünkü Sovyet rejiminin sorunu, Bahro'nun da belirttiği gibi hiç de sosyalizmin ideali ile gerçekliği (reel sosyalizm) arasındaki farka indirgenemez. Ortada var olan yeni bir sömürücü sınıf olarak örgütlenmiş bürokrasi, Batı'nın endüstri toplumlarından nitelikçe farklı olmayan bir toplumsal yapıdır. Hâlâ 'üretim ilişkileri', üretici güçlerle

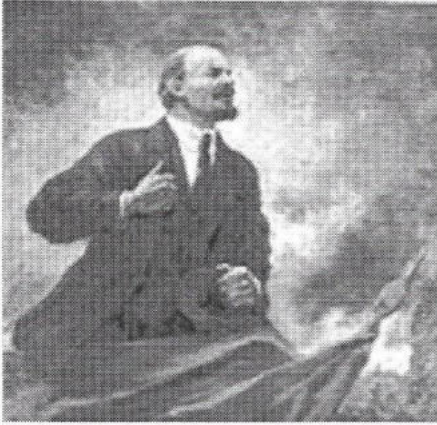
tereddüt etmemek."(25)

"Evet, Almanlardan öğrenmek. Tarihin yolu zikzaklarla ilerler. Görülüyor ki, Almanlar canavarca emperyalizmle birlikte disiplin, organizasyon ve sıkı çalışma prensiplerini en modern teknoloji, sıkı muhasebe ve denetim temelinde birleştirmişler "(26)

Düşmandan öğrenmenin tehlikelerine işaret eden Nietzsche idi yanılmıyorsak. Kendini borçlu hissederek düşmanını sevmenin bir yoludur bu. Belki de Nazi Almanya'sıyla saldırmazlık paktı imzalayan Stalin bu borcu ödüyordu. Junker-burjuva emperyalizminin devleti yerine Sovyet devletini koyun, işte 'sosyalizm'.

Sovyet rejimindeki ekonomi planlaması, 'üretici güçler'in vesairesinden önce tartışılması gereken sorunlar

yaşandı.(27) Volin'in 'Bilinmeyen Devrim' olarak adlandırdığı Mahno hareketi, "başkalarının her türlü baskı ve teröre gerekçe gösterdiği şartlarda, savaş sırasında ve köylülüğün, tarımın ağır bastığı bir bölgede sürdürülen Özgürlük deneyimi olarak dikkate değer. 1918 Aralık'ından 1919 Haziran'ına kadar 6 ay süreyle Ukrayna, tarihte pek sık rastlanmayan bir şekilde, kurumlaşmış siyasi iktidarın ve dışsal otoritenin bulunmadığı bir toplum gördü. Askeri gücüyle yönetmeyi aklının ucundan bile geçirmeyen, hapishaneleri ve gizli polisi olmayan, devlet imkânlarıyla propaganda yapmak şöyle dursun, sahip olduğu gücün özgür seçimi engelleyeceği endişesiyle kendi seçim kampanyasına sınırlama koyan, kitleleri kendine bile boyun eğmemeye çağıran bu toplumsal hareket, sosyalizmle son-

uğraşmak isteyenlere, devletin kolektif mülkiyetinin sui generis (Kendine özgü) bir üretim ilişkisi olduğunu hatırlatalım. Hâlâ 'geçiş döneminden' söz edenler bürokrasinin kendini yeniden üretmekle kalmayıp otokatalitik, yani kendini besleyen, genişleten bir sistem olduğuna dikkat etmeliler biraz. Devlet mülkiyetini, planlamayı sosyalizm sananlar, Nazi dönemi Alman ekonomisinin niye sosyalist olmadığını bir açıklasalar iyi olur belki. Hem Sovyet Hükümeti'nin, sosyalizmi kimden öğrenmesi gerektiğini Lenin söylemiyor mu? İşte Lenin'e göre her sosyaliste düşen görev:

"Almanların devlet kapitalizminin incelemek, onu mümkün olduğu kadar kuvvetle uygulamak, aynen (Çar) Peter'in barbar Rusya'ya Batılılaşmayı uygulamak için barbarca yöntemlerden kaçınmadığı gibi, diktatörce yöntemler kullanmakta

Leninizm, Stalinizm ve bugünkü Sovyet rejiminin sorunu, Bahro'nun da belirttiği gibi hiç de sosyalizmin ideali ile gerçekliği (reel sosyalizm) arasındaki farka indirgenemez

var. Sovyet rejiminde çalışan kitleler yaşamlarının çoğunu kaplayan iş sürecinde en ufak bir denetime sahip midir? Planın hazırlanmasından, en ufak iktisadi işlere kadar, karar süreci kimlerin kontrolündedir? Günlük yaşantılarının en verimli zamanlarında despotik iş örgütlenmesinin hiyerarşik yapısı içinde yaşayan insanlar, yaşamlarının diğer bölümlerinde özgür olabilirler mi? Kaldı ki bu 'özgürlüğün' bile ne düzeyde olduğu biliniyor artık.

Sovyetlerin yapısı üstüne, bilimsel tarihi kuramlar isteyenler için Sovyet halkı arasında yayılan şu sözleri aktaralım:

"Sovyetler Birliği teknolojik düzeyini ilkel toplumdan, toplumsal ilişkilerini, hiyerarşisini feodalizmden, sömürsünü kapitalizmden, adını sosyalizmden alır."

Mahnovşçina

1917 sonrası Rusya'da İşçi denetimi ve özyönetimin yanı sıra kırsal bölgelerde de ilgi çekici bir deney

suz karşıtlık gösteriyor.

Küçük yaştan beri Liberter düşünceleri savunan ve Ukraynalı bir köylü aileden gelen Nestor Mahno'nun önderliğindeki bu hareket, 1917 sonrası etkinlik göstermeye başlamıştı. İç savaş ve dış müdahale döneminde direnişi sürdüren Mahno'nun güçleri, Bolşeviklerin Brest-Litovsk anlaşması ile Almanya'ya terk ettiği bazı bölgeleri kurtarmış ve Denikin'in ordularını yenilgiye uğratmışlardı. Resmi parti tarihi 'Kızıl Ordu'ya kahramanlık destanları düzerken bu hareketin sözünü bile etmez. Oysa Ukrayna'da Denikin'in ordusunu püskürten Mahno'nun askeri güçleriydi. Denikin Ordularının cephe gerisini çökerten, Peregonovka'daki muharebede Beyazların teçhizat ve cephanesini yok ederek Moskova'ya yürümesini önleyen de Mahno'nun ordusu oldu. Öyle ki, Kızıl Ordu bu sayede Karadeniz kıyılarında, Azak'a kadar hiçbir direnişle karşılaşmadan ilerleyebildi.

Mahno hareketi bu askeri başarılarla sınırlı kalsaydı, kuşkusuz pek fazla

şey ifade etmezdi bizim için. (Belki o zaman Bolşevik hükümetin de tepkisini çekmezdi.) Ama askeri yönün gölgeleyemediği toplumsal hareket, özgürlük ve özyönetimin çarpıcı örneklerini yaratmasıyla tarihi önemini kazandı. Ukrayna'da, Gulya Polye'de yaşananlar liberter hareketin en açık uygulamalarından biriydi.

Mahno hareketi ve ordusu bir bölgeyi ele geçirir geçirmez, ne olduklarını gösteriyorlardı. Her ele geçirilen yerde ilk yapılan şey büyük bir törenle bütün mahkûmların salıverilip hapishanelerin yakılmasıydı. Hapishanesiz bir toplum? "Demir disiplinli proletarya diktatörlüğü" için ne kadar ters bir durumdur bu. Ancak iktidarı ele almak, devleti sahiplenmek gibi bir kaygısı olmayan bir hareket için hapishanenin varlığı bile düşünülemez zaten. Mahnovistler'in en çok üzerinde durduğu nokta yeni bir otorite olmaktan ve böyle anlaşılmaktan kaçınmaktır. Ordunun ilk girdiği her kentte dağıtılan bildirileri bunu duyuruyordu:

"Kent halkı ve işçilerine,

Bu kent, Mahnovist Devrimci İsyân Ordusu tarafından ele geçirilmiştir. Bu ordu hiçbir siyasi partiye, iktidara veya diktatörlüğe hizmet etmez...

Ordu hiçbir otoriteyi temsil etmez. Hiç kimseye bir yükümlülük getirmeyecektir. Tek görevi işçilerin özgürlüğünü savunmaktır, işçilerin özgürlükleri, kendilerine aittir ve kesinlikle kısıtlanamaz. Şurası bilinmelidir ki, Mahnovist Ordu onları hiçbir şeye zorlamayacak, hiçbir şey emretmeyecek veya benimsetmeye çalışmayacaktır. Mahnovistler onlara yardım edebilir, öneri sunabilir, güçlerini onların hizmetine verebilirler. Ama kesinlikle onları yönetmeye kalkışmazlar.(28)

Mahnovist hareketin savunduğu özgürlükler bildiri sayfalarında kalmıyor, özyönetim derhal uygulamaya konuluyordu. Mahnovistler ilk olarak Aleksandrovsk bölgesine yerleşme imkânı bularak tüm çalışanları derhal bir genel konferansa çağırdılar. Fabrikalarda özörgütlenmeler kurulmasını (konseyler) kararlaştıran konferansın ertesinde

demiryolu, ulaşım faaliyeti gibi stratejik alanlar da örgütlenmelerin denetimine geçildi. İşçi konferansının ardından köylülerin toplantısında (280 köylü ve 20 işçi delegesi katılmıştı) askeri sorunlar tartışıldı ve kentteki yaşamın yeniden düzenlenmesine karar verildi.

Yekaterinoslav'da şartlar daha ağırdı. Çok yakınlarında mevzilenmiş olan Denikin Orduları ile çatışmalar sürdüğü gibi, toplantı yapılan yerler sürekli top ateşine tutuluyordu. Bu durumda bile baskı tedbirlerine başvurmak hiçbirinin aklına gelmiyordu.

Tarım alanında komünler ve tüketici kooperatifleri kuruldu. İlk kurulan Prokovskoe yakınlarındaki komüne "Rosa Luxemburg" adı verilmişti. Bölgenin en üst yönetim örgütü, kent ve kırdan delegelerin katıldığı periyodik bölge kongreleriydi. 23 Ocak 1919 tarihinde toplanan ilk kongre bir Mahnovist'in konuşmasıyla açıldı, konuşmacı kendilerinin yalnızca çağrı yaptığını hiçbir nüfuzlarının olmadığını bildiriyordu. Mahnovist Ordu'nun içyapısındaki anti-otoriter yön de dikkate değer. Komutanları seçimle gelen, eşitlikçi, gönüllü birlik ve özdisiplin temelinde kurulan bu ordu askeri açıdan Bolşevik komutanların "çelik disiplini" ordularından daha başarılıydı Beyaz Ordu karşısında. Yaklaşık olarak 20 000 gönüllüden oluşan Mahnovist güçler bütün aksaklıklarına ve askeri yöne verilen öneme rağmen (ki unutmamak gerek ne kadar özgür ve eşitlikçi de olsa askeri bir örgütlenme Mahno'nun istediği özgür toplum yapısına uygun düşmez) bir otoriteye dönüşmemek için çaba gösterdiler.

Özyönetim toplumun her alanını kapsadı. Bolşevikler planlı ekonomiyi ve disiplini öğretecek bir eğitim için uğraşırken Mahnovistler İspanyol anarşisti Francisco Ferrer'in Escuela Moderna'sundan (Modern Okullar) esinlenerek anti-otoriter eğitim denemeleri yaşıyorlardı. Bu arada açlık tehlikesiyle karşı karşıya bulunan Petrograd'a bu bölgeden tahıl gönderildi. Dikkate değerdir ki,

Bolşevik rejimin kontrolünde olan yerlerde, köylülük şehirlere yiyecek yardımı yapmayı reddediyordu.

Mahno hareketinin etkisindeki bölgelerde var olan siyasi özgürlükler, Bolşevik Hükümetle karşılaştırıldığında çok anlamlıdır. Hareketin neredeyse bir anayasa metni gücündeki kararında şunlar söyleniyordu: (29)

"1- Bütün sosyalist partiler, örgütler ve eğilimler fikirlerini, görüşlerini, teorilerini sözlü ve yazılı olarak serbestçe yayma hakkına sahiptir. Basın ve söz özgürlüğü hiçbir şekilde kısıtlanmaya şaktır.

Not: Askeri yazışmaların yayınlanması güvenlik durumunda sınırlandırılabilir.

2- Bütün parti, örgüt ve eğilimlere sınırsız özgürlük tanınırken, çalışan kitleler üzerinde bir siyasi otorite kurma yönünde hiçbir girişime izin verilmeyecektir. Zira bunun propaganda ve düşünce özgürlüğüyle bir ilgisi yoktur."

Nitekim Mahnovist hareketin etkin olduğu sürede tüm siyasi akımlar varlık gösterebilmiş ve hiçbir baskıyla karşılaşmamışlardır. Yukarıdaki metinde de görüldüğü gibi tedbir alınan tek husus vardır. Mahno ve ordusu gizli "devrimci komiteler" gibi otoriter girişimlere (ve tabi ki Bolşevikler'den başkası değildir buna kalkışanlar) hiçbir zaman müsamaha göstermemişlerdir. Dahası, Mahnovistler güçlü konumlarını dengelemek üzere kendi kendilerine karşı tedbir almaktan bile çekinmeyeceklerdi. Bölge kongresi için delegeler seçilmeden önce toplanan Mahnovist Ordu Konseyi özgür seçimlerin etkilenmemesi için hiçbir seçim kampanyası yürütmemeyi kararlaştırdı. (Diğer akımlar için bir kısıtlama konulmamıştı.) Bu karar üzerine gelip kendisini "uyaran" bir Sol SR'in endişelerini anlatır, o sıralarda Mahno hareketinde etkin bir yeri olan Volin. "Pratik" ve "gerçekçi" düşünen bu kişi, seçim kampanyasına girişmelerini aksi takdirde Monarşistlerin ve burjuvazi taraftarlarının seçilebileceğini söylediğinde Volin'in verdiği karşılık şudur:

"Bu koşullarda, bir sosyal devrimin tam ortasında bile çalışan kitleler kongrelerine monarşist ve burjuva delegeleri gönderirlerse, bütün hayatımız boyunca yaptıklarımız boşa gitmiş demektir. O zaman şu masamdaki tabancayla beynimi dağıtmaktan başka yapacak bir şey kalmaz." (30)

Ne var ki, bu hareketin yarattığı ikili iktidar şartları pek uzun sürmez. Başlangıçta Mahnovistler'in gücünü gören Leninistler uzlaşma yolunu arayacaklardır. Aleksandrovsk bölgesinde Bolşevik partisi, Mahno ile pazarlığa oturmak ister ve yetki alanlarının paylaşılmasını önerir, Mahno yanaşmayınca çaresiz geri çekilirler. Ancak tabandan gelişen bir liberter hareketin parti diktatörlüğünü de tehlikeye soktuğunu gören Bolşevikler, "sapmalara" uyguladıkları alışılmış yöntemle saldırıya geçeceklerdir.

O sırada Ukrayna'da, Mahnovist Ordu'nun etkinliği altındaki bölgede 4. Bölge Komitesi toplanmak üzere. Mahno kongreye Kızıl Ordu temsilcilerini de davet eder. 4 Haziran'da Kızıl Ordu davete garip bir şekilde karşılık verir, kongreyi yasadışı ilan edip delegelerin tutuklanması için harekete geçer. Kızıl Ordu birlikleri Mahnovistler'e saldırmaya başlar. İlk saldırılardan birisi "Rosa Luxemburg" komününü. Bir yıl önce "sosyal demokrat" akrabaları Rosa Luxemburg ve arkadaşlarını katlederken demokratik tavrıyla seyreden Bolşevikler, şimdi onun adını taşıyan komünü yok ederek görevlerini tamamlarlar. Mahno güçlerinin geri çekilmesinden birkaç gün sonra Denikin'in Beyaz Ordu'su gelir ve Bolşevikler'in başlattığını sürdürür. 1920 Ekim'inde Wrangel'in Beyaz Ordularının saldırıya geçmesi Bolşevikler'in rahatını kaçırır. Tekrar Mahno'nun yardımını isterler ve anlaşmaya çağırırlar. Mahno tek bir şartla Bolşeviklerle ortak savaşmayı kabul eder. O sırada hapiste olan tüm anarşistlerin salıverilmesi. Bir ay sonra Wrangel püskürtülür ve tabi Bolşevikler'in Mahnovistler'e ihtiyacı kalmaz. 25 Kasım'da zafer kesinleşince Kızıl Ordu ile birlikte savaşan Mahnovistler tutuklanır. Bu temizlik

işini Kızıl Ordu ve Çeka birlikte yürütür. Operasyon Mahnovistler'le sınırlı kalmaz, çoğu liberter tutuklanır. Volin, Aaron-Fanya Baron, Fleshin, Mraçni, Dolenko, Davor ve daha birçoğu tutuklandığında Maksimov ve Yarçuk, Harkov'da hapistedir. Bu terör dalgasına karşı Emma Goldman eğitim komiseri Lunaçarski ve sosyal yardım komiseri Kollontay'a başvurur. Her ikisi de üzüntülerini bildirir ancak hükümete karşı çıkmanın pek "politik" bir davranış olamayacağını belirtirler. Birkaç ay sonra ise Kollontay "işçi muhalefeti" örgütlemeye girişecek ve bütün icazetli muhalefetine rağmen partinin tepkisiyle o da tanışacaktır. Tolstoy yanlısı pasifistler dahi hapistedir. Eylül 1921'de Lev Çorni ve Fanya Baron kurşuna dizilir. Birçoğu sürgünde ve hapistedir. İktidarını sağlamlaştıran karşıdevrim, özgürlüğün en coşkulu savunurlarından almaktadır devrim günlerinin intikamını.

Notlar

1. Aktaran Victor Serge, Kronstadt 1921, Solidarity Press.
2. E.H. Carr, The Bolshevik Revolution, cilt 2.
3. V.İ. Lenin, Nisan Tezleri, 8 Haziran 1917, syf. 201.
4. Ayrıntılı bilgi için bkz. Leon Troçki, Hayatım.
5. Paul Avrieh, Russian Anarchists, syf. 184.
6. V.İ. Lenin, Toplu Eserler, "Rusya Madencileri 2. Kongre Raporu", cilt 32.
7. V.İ. Lenin, Toplu Eserler, cilt 21.
8. Paul Mattick, Marxism: Last Refuge of the Bourgeoisie (Marksizm: Burjuvazinin Son Sığınağı).
9. V.İ. Lenin, Seçme Eserler, "Yaklaşan Felaket" (İngilizce basım), cilt 2, syf. 211.
10. V.İ. Lenin, Seçme Eserler, "Bolşevikler Devlet İktidarını Koruyabilir mi?", syf. 365.
11. A.g.6.
12. V.İ. Lenin, Toplu Eserler (İngilizce basım), cilt 25, syf. 474.
13. V.İ. Lenin, Toplu Eserler, "Rus Devrimi'nin 5 Yılı", cilt 33, syf. 460.
14. A.g.e, aynı yer.
15. V.İ. Lenin, Seçme Eserler, "Sendikalar Üzerine", cilt 2, syf. 189.

16. A.g.e, syf. 183.

17. Bkz. E.H. Carr, The Bolshevik Revolution, cilt 2.

Kaplan, The Bolshevik Ideology and Ethics of Labour (Bolşevik İdeoloji ve Emek Ahlâkı).

Maurice Brinton, Bolsheviks and the Workers Control (Bolşevikler ve İşçi Denetimi).

18. Aktaran: Kaplan, syf. 124.

19. Tolkovyi Slovar, aktaran: Kaplan, syf. 138.

20. A.g.e, aynı yer.

21. V.İ. Lenin, Toplu Eserler, "Madenciler Kongresi Raporu", cilt 32.

22; V.İ. Lenin, Seçme Eserler, cilt 7, syf. 504.

23. A.g.e.

24. Bolşevik Parti 11. Kongre karan, "NEP Döneminde Sendikaların Rolü".

25. V.İ. Lenin, Toplu Eserler (Rusça baskı), cilt 22, syf. 93.

26. A.g.e, aynı yer-

27. Mahno için bkz. Daniel Guerin, Anarchism,

Arşinov, Mahnovççina -Ukrayna Anarşist Hareketi, Kaos Yayınları.

Volin, Unknown Revolution (Bilinmeyen Devrim).

28. Volin, a.g.e.

29. Volin, a.g.e.

30. Volin, a.g.e.

Kaynak:

"Kronstad 1921" - İda Mett
Kaos Yayınları

“... özgür insan toplumu en sonunda ...
yukarıdan aşağıya örgütlenmiş olarak değil
... özgür bireylerin, özgür birliklerin özgür
ve özerk komünlerin aşağıdan
yukarıya örgütlenmesiyle kurulacaktır.”

Mihail Bakunin